

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettua lakia. Laissa säädettäisiin tarjouskilpailuun perustuvasta premiojärjestelmästä, jossa teknologianeutraalisti edistettäisiin uusiutuviin energialähteisiin perustuvia voimalaitosinvestointeja. Samalla syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta.

Sähkön tuottaja, jonka voimalaitos on teknologianeutraalin tarjouskilpailun perusteella hyväksytty premiojärjestelmään, voisi saada premion mukaan määräytyvän tuen. Sähkön tuottaja olisi velvollinen tuottamaan hyväksytyn tarjouksen mukaisesti sähköä. Velvollisuuden noudattamatta jättämisestä sähkön tuottaja määrättäisiin maksamaan valtiolle alituotantokorvausta. Premiojärjestelmän mukaiset oikeudet ja velvollisuudet olisivat voimassa määräajan, josta tukiajan enimmäispituus olisi kaksitoista vuotta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain muuttamista siten, että siihen lisättäisiin viittaus premion mukaiseen tukeen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesityksen täydennykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden syöttötariffijärjestelmään hyväksymishakemukselle säädettyä määräpäivää koskeva säännös on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 JOHDANTO	4
2 NYKYTILA	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	5
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö	6
EU:n valtiontukisääntely	6
Kehitys eräissä maissa	7
Saksa	7
Alankomaat	9
Iso-Britannia	9
Ruotsin ja Norjan yhteinen sertifikaattijärjestelmä	10
2.3 Nykytilan arviointi	11
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	12
3.1 Tavoitteet	12
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot	13
Tarjouskilpailumallit	13
Preemion vaihtoehdot	16
Tukiaika	17
3.3 Keskeiset ehdotukset	18
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	19
4.1 Taloudelliset vaikutukset	19
Taloudelliset vaikutukset valtion kannalta	19
Taloudelliset vaikutukset sähkön tuottajien kannalta	21
Vaikutukset Energiaviraston toimintamenoihin ja henkilöresursseihin sekä arvio muutoksenhakutuomioistuimille aiheutuvista kustannuksista	22
Vaikutukset sähkön markkinahintaan	23
Vaikutukset raaka-ainemarkkinoihin sekä raaka-aineiden hyödyntämiseen perustuviin voimalaitos- ja muihin investointeihin	23
Metsäbiomassa	23
Biokaasu	25
Vaikutukset tuulivoimaloiden, aurinkovoimaloiden ja aaltovoimaloiden investointeihin	26
4.2 Muut vaikutukset	27
Ympäristövaikutukset	27
Kansallisten ja EU-tavoitteiden toteutuminen	27
Sähkön omavaraisuus ja vaikutukset sähköjärjestelmään	28
Työllisyysvaikutukset	28
5 ASIAN VALMISTELU	28
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	28
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	28
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	30
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	31
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	31
1.1 Laki uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta	31
1.2 Laki tuulivoiman kompensatioalueista	51
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET	52

HE 175/2017 vp

3	VOIMAANTULO	52
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	52
	LAKIEHDOTUKSET	55
	uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta	55
	tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	65
	LIITTEET	66
	RINNAKKAISTEKSTIT	66
	uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta	66
	tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	84

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionissa (jäljempänä *EU*) sovitut ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat voimakkaasti Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelua ja toimeenpanoa. Eurooppa-neuvosto hyväksyi lokakuussa 2014 vuoteen 2030 ulottuvat ilmasto- ja energiapolitiikan puitteet. Uusiutuville energialähteille asetettiin sitova vähintään 27 prosentin EU-tason tavoite vuoteen 2030. Uusiutuvan energian kansallinen tavoite ei voi alittaa vuodelle 2020 asetettua tavoitetasoa, eli Suomen osalta 38 prosenttia. Komission ehdotuksen mukaan EU-tason uusiutuvan energian tavoitteita vuodelle 2030 ei tulla jyvittämään jäsenvaltiokohtaisiksi tavoitteiksi, vaan edistymistä seurataan uuden hallintomallin kautta. Tällä mahdollistetaan jäsenvaltioille joustavuutta ilmasto- ja energiapaketin tavoitteiden saavuttamisessa.

Suomen pitkän aikavälin tavoitteena on hiilineutraali yhteiskunta. Parlamentaarisen energia- ja ilmastokomitean lokakuussa 2014 julkaisema mietintö ”Energia- ja ilmastotiekartta 2050” (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Energia ja ilmasto 31/2014) toimii strategisen tason ohjeena kohti tätä tavoitetta. Tiekartassa arviointiin keinot vähähiilisen yhteiskunnan rakentamiseksi ja Suomen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi 80—95 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2050 mennessä.

Marraskuussa 2016 julkaistu kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuoteen 2030 (VNS 7/2016 vp), jäljempänä *energia- ja ilmastostrategia*, on pääministeri Juha Sipilän hallituksen kärkihankkeen ”Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti” päätoimia.

Energia- ja ilmastostrategiassa linjataan konkreettisia toimia ja tavoitteita siten, että Suomi saavuttaa pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa sekä yhdessä EU:ssa sovitut energia- ja ilmastotavoitteet vuoteen 2030 ja on johdonmukaisesti matkalla kohti vuoden 2050 tavoitteita. Tällä hetkellä noin kolme neljännestä kasvihuonekaasupäästöistä syntyy energian tuotannosta ja kulutuksesta, kun siihen lasketaan mukaan liikenteen käyttämä energia. Päästöjä syntyy myös teollisuuden prosesseista, maataloudessa maaperästä ja kotieläinten kasvatuksesta sekä jätesektorilta. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimia kaikilla toimialoilla.

Energia- ja ilmastostrategian mukaan Suomen uusiutuvan energian potentiaalin hyödyntäminen teollisen mitakaavan sähkön tuotannossa on yksi keskeisistä kysymyksistä pitkän aikavälin energia- ja ilmastotavoitteiden kannalta. Strategian mukaan ylimenokauden ratkaisuna ja suomalaisen hankeosaamisen ylläpitämiseksi on tarpeen ottaa käyttöön teknologianeutraalit tarjouskilpailut, joiden perusteella maksetaan sähkön tuotantotukea ainoastaan kustannustehokkaimmille ja kilpailukykyisille uusiutuvan sähkön tuotantoinvestoinneille. Tavoitteena on lisätä uusiutuvan sähkön tuotantokapasiteettia 2020-luvulle mentäessä sähköjärjestelmän kehittämistarpeet huomioon ottaen. Vuosina 2018—2020 kilpailutetaan yhteensä 2 terawattituntia (TWh), jolloin voidaan hyödyntää laajasta potentiaalisesta hankejoukosta edullisimmin ja valtiontalouden kannalta optimaalisesti toteutettavat.

Energia- ja ilmastostrategiaa koskevassa eduskunnan kirjelmässä (EK 12/2017 vp) eduskunta edellyttää muun muassa, että valtioneuvosto:

1. uudistaa uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön ja lämmön tuotannon tukijärjestelmät niin, että tuet ohjautuvat kustannustehokkuusnäkökulmasta parhaisiin uusiutuvan energian tuotantomuotoihin ja että tukien ja verotuksen kilpailuvaikutukset arvioidaan ja otetaan huomioon,
2. valmistelee strategiassa mainitun uuden uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuen (enintään 2 TWh) kilpailutukseen perustuen ja teknologianeutraalisti niin, että kilpailutukseen voivat tosiasiallisesti osallistua

tuuli-, aurinko- ja CHP-tuotannon lisäksi muutkin mahdolliset uudet teknologiamuodot, mikäli tuki toteutetaan,

3. varmistaa, että teollisuuden käyttöön soveltuva ainespuu ohjautuu ensisijaisesti korkean jalostusarvon tuotteisiin eikä energian tuotantoon,

4. ryhtyy toimenpiteisiin erityisesti sahateollisuuden sivutuotteiden, purun ja kuoren, käyttöön saamiseksi ja tasavertaisen kilpailuaseman varmistamiseksi.

Kärkihankkeen ”Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti” loppukauden päätoimenpiteitä on hallituksen toimintasuunnitelman vuosille 2017—2019 (Hallituksen julkaisusarja 5/2017) mukaan tukea siirtymäkauden aikana investointeja uusiutuvalla energialla tuotettuun sähköön.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Nykyisin Suomessa käytössä oleva uusiutuvan energian keskeinen tukiohjelma on tuotantotukijärjestelmä, jolla tuetaan erilaisista uusiutuvista energialähteistä (tuuli, biokaasu, puupolttoaine, metsähake) saatavaa sähkön tuotantoa. Tuotantotukijärjestelmän tarkoituksena on ollut lisätä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantokapasiteettia ja parantaa metsähakkeen kilpailukykyä fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna. Tukiohjelma on keskeinen Suomelle EU:ssa vuodelle 2020 asetetun uusiutuvan energian velvoitteen kannalta.

Tuotantotukijärjestelmä perustuu uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettuun lakiin (1396/2010; jäljempänä *tuotantotukilaki*) sekä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (1397/2010; jäljempänä *tuotantotukiasetus*). Tuotantotukijärjestelmä tuli voimaan vuonna 2011. Tuotantotukilaissa käytetään käsitettä syöttötariffijärjestelmä, mutta varsinaisesti kyse on tuotantotukijärjestelmästä, jossa tukitaso on liukuva preemio. Energiavirasto hallinnoi tuotantotukijärjestelmää. Tukijärjestelmään hyväksytyssä voimalaitoksessa tuotetusta sähköstä maksetaan tukea enintään 12 vuoden ajan.

Tuotantotukijärjestelmään voidaan hyväksyä voimalaitoksia vain tuotantotukilaissa asetettujen energialähteiden kiintiöiden puitteissa. Tuotantotukijärjestelmän tuulivoimalle määritetty 2 500 megavolttimpeerin (MVA) kokonaiskapasiteetti on jo täyttynyt. Biokaasuvoimaloita ja puupolttoainevoimaloita koskevia investointeja on tehty vain muutamia.

Tuuli-, biokaasu- ja puupolttoainevoimaloille maksettava tuotantotuki pohjautuu tuotantotukilaissa säädettyyn tavoitehintaan. Tavoitehinnasta vähennetään kolmen kuukauden sähkön markkinahinnan keskiarvo. Tavoitehintaa on 83,50 euroa megawattitunnilta (MWh). Tavoitehinnasta vähennetään aina vähintään 30 euroa/MWh, vaikka sähkön markkinahinnan keskiarvo olisikin tätä alhaisempi. Lisäksi biokaasu- ja puupolttoainevoimaloille voidaan maksaa lämpöpreemiota, jos ne tuottavat lämpöä hyötykäyttöön. Lämpöpremio maksetaan tavoitehinnan perusteella maksettavan tuen lisäksi, ja sen suuruus on biokaasuvoimaloille 50 euroa/MWh ja puupolttoainevoimaloille 20 euroa/MWh. Lämpöpreemion maksamisen ehtona on riittävän korkea hyötysuhde. Puupolttoainevoimaloille on lisäksi säädetty 750 000 euron enimmäismäärä neljän perättäisen vuosineljänneksen yhteenlasketulle tuotantotuella.

Metsähakesähkön tuotantotuen tasoon ja määrään vaikuttavat päästöoikeuden kolmen kuukauden keskihinta ja turpeen verotus. Metsähakesähkön tuen taso on vaihdellut turpeen veron mukaan 13,13—18,00 euroa/MWh, ja on tällä hetkellä 18 euroa/MWh. Tukea maksetaan sähköstä, joka on tuotettu suoraan metsästä saatavasta puusta valmistetulla metsähakkeella.

Tuotantotukijärjestelmän lisäksi keskeinen uusiutuvan energian tukiohjelma on energiatuki, josta säädetään valtionavustuslaissa (688/2001) ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista (1063/2012), jäljempänä *energiatukiasetus*. Energiatukea voidaan myöntää sellaisiin ilmasto- ja ympäristömyönteisiin investointi- ja selvityshankkeisiin, jotka edistävät uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä, energiansäästöä tai energian tuotannon tai käytön tehostamista taikka vähentävät energian tuotannon tai käytön ympäristöhaittoja. Energiatukea ei ole ollut mahdollista saada sellaisille uusiutuvan sähkön investointihankkeille, jotka kuuluvat tuotantotukijärjestelmän soveltamisalaan. Esimerkiksi tavanomaisen teknologian tuulivoima- tai biokaasusähköinvestointeja ei ole edistetty energiatuen avulla, mutta biokaasun liikennekäyttöä koskeviin investointeihin on ollut mahdollista saada energiatukea.

Uusiutuvan energian kärkihankkeita varten on lisäksi vuosina 2016—2018 tukiohjelma, jonka tavoitteena on edistää investointeja uuteen energiateknologiaan ja liikenteen biopolttoaineiden tuotantoon. Tukiohjelmaan sovelletaan valtionavustuslakia ja sen nojalla annettua valtioneuvoston asetusta uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituen myöntämisen yleisistä ehdoista (145/2016).

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

EU:n valtiontukisääntely

EU:n valtiontukisääntely perustuu Sopimuksen Euroopan Unionin toiminnasta (jäljempänä *SEUT*) 107—109 artikloihin. Valtiontuen määritelmä perustuu SEUT 107 artiklan tulkintaan. Tuen katsotaan olevan valtiontukea, jos kaikki seuraavat ehdot täyttyvät: jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki; suosii jotakin yritystä tai tuotannonalaa; vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua; vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

SEUT:n mukaisesti valtiontuki ei sovellu sisämarkkinoille. Tästä pääsäännöstä on kuitenkin poikkeuksia. Joissain tapauksissa valtiontuki katsotaan suoraan sisämarkkinoille soveltuvaksi ja joissain tapauksissa valtiontuen voidaan katsoa tiettyjen edellytysten täytyessä soveltuvan sisämarkkinoille. Useissa tapauksissa jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa suunnitteilla olevista tuista ja tukijärjestelmistä komissiolle ennakoon, minkä jälkeen komissio tekee päätöksen tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille.

Komission tiedonanto Suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle ja energia-alalle vuosina 2014—2020 (2014/C 200/01), jäljempänä *ympäristö- ja energiatuen suuntaviivat*, on keskeinen arvioitaessa uusiutuvan energian tuotantotukijärjestelmän hyväksyttävyyttä EU:n valtiontukisääntelyn kannalta. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoja sovelletaan 1 päivä heinäkuuta 2014 ja 31 päivä joulukuuta 2020 välisenä aikana. Suuntaviivoissa komissio vahvistaa edellytykset, joiden täytyessä energia- ja ympäristötukea voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvana. Arvioidessaan tukitoimenpiteen soveltuvuutta sisämarkkinoille komissio tarkastelee tuen vaikutusta yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseen, tarvetta valtion tukitoimenpiteisiin, tuen tarkoituksenmukaisuutta, kannustavaa vaikutusta, oikeasuhteisuutta ja läpinäkyvyyttä sekä kilpailuun ja kauppaan kohdistuvien kohtuuttomien kielteisten vaikutusten välttämistä. Komissio voi hyväksyä tukiohjelman enintään kymmenen vuoden ajaksi.

Uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön integroiminen markkinoille on tärkeää. Suuntaviivoissa edellytetään, että tuki myönnetään markkinahinnan lisäksi maksettavana korvauksena (premio) sähköntuottajien myydessä sähkönsä suoraan markkinoilla ja tuensaajiin sovelletaan tavanomaisia tasehallintavelvoitteita. Lisäksi tulee varmistaa, että sähköntuottajilla ei ole kannustinta tuottaa sähköä negatiivisilla hinnoilla. Vuoden 2017 alusta alkaen tuki on tullut myöntää tarjouskilpailumenettelyssä selkein, läpinäkyvin ja syrjimättömin perustein. Tarjouskilpailumenettely voidaan joissain tapauksissa rajoittaa tiettyihin teknologioihin. Rajoittamista puoltavat tietyn uuden ja innovatiivisen teknologian pitemmän aikavälin potentiaali, monipuolistamistarve, verkkorajoitteet ja verkon vakaus, järjestelmän integrointi- ja muut kustannukset sekä tarve välttää sitä, että tuki biomassalle vääristää raaka-ainemarkkinoita.

Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 (jäljempänä *ryhmäpoikkeusasetus*) mukaan tuotantotukiohjelmat ovat perussopimuksen 107 artiklan 2 tai 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla sisämarkkinoille soveltuvia, ja ne vapautetaan perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvaatimuksesta, jos tuki täyttää asetuksen I luvussa ja III luvun 42 artiklassa säädetty edellytykset. Ryhmäpoikkeusasetusta ei kuitenkaan sovelleta, kun tuotantotuki myönnetään 42 artiklan mukaisesti tarjouskilpailumenettelyn perusteella ja tukiohjelman budjetti on yli 150 miljoonaa euroa vuodessa ottaen huomioon kaikkien 42 artiklan soveltamisalaan kuuluvien ohjelmien yhteenlaskettu budjetti. Premiojärjestelmän vuosibudjetin arvioidaan jäävän selvästi kynnysarvon alapuolelle. Tällä hetkellä Suomessa ei myöskään ole muita tuotantotukijärjestelmiä, joiden budjetti olisi otettava huomioon kynnysarvoa laskettaessa. Ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamiseen ja tulkintaan liittyy kuitenkin epävarmuuksia. Oikeusvarmuus puoltaisi valtiontuki-ilmoitusta koskevan ennakkomenettelyn aloittamista ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisen sijasta. Ennakkomenettelyn aikana on todennäköisesti mahdollista saada komission kanta siihen, voidaanko ryhmäpoikkeusasetusta soveltaa esityksen mukaiseen premiojärjestelmään.

Kehitys eräissä maissa

Energiasektorin julkinen tuki EU-maissa painottuu uusiutuvan energian edistämiseen. Tyypillisesti EU-maissa on käytössä päällekkäisiä tukijärjestelmiä uusiutuvalle energialle. Tarkoituksena on joko jatkaa toisiaan täydentävien järjestelmien käyttöä yhtäaikaaisesti tai vaihtoehtoisesti käynnissä on siirtymä vanhasta järjestelmästä uuteen. Erilaiset syöttötariffijärjestelmät ovat olleet käytössä jo vuosia, mutta hallinnollisesti asetettavista tukitasoista ollaan luopumassa. EU-maissa uusiutuvan energian tuotantotukien tarjouskilpailut ovat yleistyneet viime vuosina, ja keskeinen syy on ollut EU:n valtiontukisääntely.

Tässä käsitellyistä esimerkeistä Ruotsissa ja Norjassa on käytössä sertifikaattijärjestelmä. Saksassa, Alankomaissa, Tanskassa ja Isossa-Britanniassa on otettu käyttöön tarjouskilpailuun perustuva tuotantotukijärjestelmä. Tarkasteluun on pyritty valitsemaan keskenään erilaisia EU-maiden tarjouskilpailuun perustuvia tuotantotukijärjestelmiä. Toisaalta ne kaikki tähtäävät kustannustehokkuuteen, kun perinteisistä syöttötariffijärjestelmistä siirrytään tarjouskilpailuun perustuviin tuotantotukijärjestelmiin. Osa maista on järjestänyt jo monia tarjouskilpailuja ja osalla on kokemusta vasta ensimmäisistä kierroksista. Käytetyt tarjouskilpailumallit vaihtelevat eri maissa, kuten myös osallistumista koskevat vähimmäisedellytykset, seuraamukset hankkeiden myöhästymisestä tai toteuttamatta jättämisestä, tarjouskilpailun kohteena olevat teknologiat sekä hankkeiden sijaintia koskevat rajoitukset. Erilaisista tarjouskilpailuista on tehty lukuisia raportteja ja analyyskejä. Kaikille tai tiettyyn maahan parhaiten sopivaa järjestelmää ei ole mahdollista yksilöidä, koska muun muassa olosuhteet, keskeiset energialähteet, sähkömarkkinoiden tilanne ja poliittiset painotukset eroavat toisistaan. Muiden maiden kokemukset auttavat kuitenkin ennakoimaan minkälaisia seurauksia järjestelmien erilaisilla ominaisuuksilla voi olla.

Saksa

Saksan nykyinen uusiutuvia energiamuotoja koskeva tukimalli ja lainsäädäntö tulivat voimaan vuonna 2014. Uusiutuvan sähkön tuotannon tukeminen rahoitetaan Saksassa sähkön kuluttajilta kerättävillä maksuilla. Aikaisempi syöttötariffijärjestelmä poistuu vähitellen käytöstä, ja siirtyminen tarjouskilpailujen käyttöön on etenemässä. Tarjouskilpailut ovat koskeneet pääosin maahan sijoitettavaa aurinkosähkön tuotantoa kokoluokassa 0,1—10 megawattia (MW).

Tarjouskilpailun kohteena on tuotantokapasiteetti. Tuotanto on myytävä tukkumarkkinoille koko tukiajan. Osallistujat tarjoavat tavoitehintaa euroa/MWh, ja maksettava tuki on keskimääräisen sähkön markkinahinnan päälle maksettava liukuva premio. Hinta määräytyy tarjouksen mukaisesti, mutta kahdella kierroksella vuonna 2015 on testattu myös selvityshintaa, jossa kaikki järjestelmään hyväksytyt saavat korkeimman hyväksytyyn hinnan. Tarjouskilpailuissa on hallinnollisesti asetettu enimmäistukitaso, jota tarjoukset eivät voi ylittää. Aurinkosähkön tarjouskilpailuja järjestetään kolme kertaa vuodessa, joista ensimmäinen oli huhti-

kuussa 2015. Tukiaika on 20 vuotta. Ensimmäisen aurinkosähkön tarjouskilpailun perusteella määräytynyt tavoitehinta (sähkön tukkuhinnan ja liukuvan preemion summa) oli keskimäärin 91,7 euroa/MWh, mikä oli hieman korkeampi kuin viimeisin syöttötariffi. Tukitaso on kuitenkin laskenut tasaisesti, ja toisella kierroksella selvityshinnan perusteella määräytynyt tavoitehinta oli 84,9 euroa/MWh. Helmikuussa 2017 järjestetyn kilpailutuksen voittajien tavoitehinnat olivat välillä 60,0—67,5 euroa/MWh. Tarjousten määrä on joka kierroksella ylittänyt moninkertaisesti kilpailutuksen kohteena olevan kapasiteetin määrän.

Tarjouskilpailuun osallistuvilta edellytetään vakuusmaksua kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen vakuusmaksu vaaditaan kun tarjouskilpailuun ilmoittaudutaan. Kun tarjous on hyväksytty, kerätään toisen kierroksen vakuusmaksu. Jos hanke peruuntuu ennen toisen vaiheen vakuusmaksun maksamista eli kun tarjous on hyväksytty, hankekehittäjä menettää ensimmäisen vakuusmaksun. Jos hanke ei toteudu kahden vuoden kuluessa hyväksymisestä, sopimus raukeaa ja hanke menettää toisen vaiheen vakuuden. Aurinkosähkölle ensimmäinen, kilpailuun osallistumisen mahdollistava vakuus on neljä euroa kilowattitunnilta (kW) ja hankkeen toteuttamista koskeva toinen vakuus on 50 euroa/kW. Vakuuden määrä puolitetaan, jos hankkeella on jo rakennuslupa. Todennäköisyys hankkeen toteutumiselle on korkeampi, jos hanke on jo luvitettu. Alemmalla vakuudella voi olla myös vaikutuksia pienempien toimijoiden osallistumismahdollisuuksiin. Tarjouskilpailussa määräytynyttä tukea alennetaan kolme euroa/MWh, jos hanke ei ole toiminnassa 18 kuukauden kuluessa.

Aluksi Saksan tarjouskilpailut koskivat vain aurinkosähköä, mutta vuonna 2017 Saksa on julkaissut tarjouskilpailuja useammalle teknologialle. Aurinkosähkön lisäksi kilpailutetaan tuki maa- ja merituulivoimalle sekä biomassalle. Eri teknologiat kilpailutetaan omissa koreissaan. Ensimmäinen merituulivoiman kilpailutus järjestettiin keväällä 2017. Kilpailutuksen voittajiksi valittiin neljä hanketta, joiden yhteisteho oli lähes 1 500 MW. Tarjotut hinnat olivat selvästi odotuksia alhaisemmat, ja osa voittajista tarjosi toteuttavansa hankkeen ilman sähkön tukkuhinnan päälle maksettavaa tukea. Tarjoushintojen alhaisuutta selittävät useat tekijät. Näistä tärkeimpiä ovat hankkeiden pitkä toteutusaika vuoteen 2024 asti ja se, että sähkön tuottajan ei tarvitse vastata verkkoliityntään liittyvistä kuluista.

Tanska

Tanska on järjestänyt merituulivoimahankkeita koskevia tarjouskilpailuja seitsemän vuodesta 2004 lähtien. Pääosin tarjouskilpailut ovat koskeneet tiettyä ennalta määritettyä kohdetta, minkä lisäksi Tanska on järjestänyt yhden tarjouskilpailun, joka sisälsi useita kohteita lähellä rantaviivaa. Myös tällöin kyseiset alueet oli määritelty etukäteen. Tanskan valtio vastaa pitkälti hankkeiden kehittämiseen ja verkkoliityntään liittyvistä kustannuksista. Joissain tarjouskilpailuissa viranomaiset ovat vastanneet myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn hoitamisesta.

Tarjouskilpailuja on järjestetty kahdella eri tavalla. Ensimmäinen tapa on rajoitettu huutokauppa, joka sisältää alkukarsinnan. Vain tietyt ennalta määrätyt edellytykset täyttävät tarjoajat voivat osallistua varsinaiseen tarjouskilpailuun. Toinen tapa on täysin avoin julkinen tarjouskilpailu, johon voi osallistua ilman alkukarsintaa, ja tarjouskierroksia järjestetään vain yksi. Hankkeiden toteutuspaikat on määritelty tarjouskilpailun säännöissä. Alkukarsintavaiheessa vaaditaan muun muassa rahoituslaitoksen takuu, merituulivoimareferenssejä (käyttö ja kunnossapito sekä kehittäminen ja rakentaminen), tietyn suuruinen liikevaihto ja suunnitelma käytettävistä turbiineista ja perustuksista.

Kaikissa tarjouskilpailuissa tuki on ollut tarjouksen mukainen liukuva preemio ennalta määrätylle sähkön tuotannon määrälle. Tarjouskilpailussa on määrätty myös tuotantokapasiteetti. Tuki maksetaan maksimimäärälle sähkön tuotantoa, ja kokonaistuki vastaa noin 12—15 vuoden tuotantoa. Tukea ei kuitenkaan makseta niiltä tunneilta, jolloin sähkön hinta on negatiivinen. Tarjouskilpailussa on määritelty tuotantokapasiteetti, joka on tähän mennessä toteutetuissa kilpailuissa ollut 200—600 MW. Eri tarjouskierroksilla voittajan tarjoama tavoitehinta on ollut 50—141 euroa/MWh. Voittajan tavoitehintaan on vaikuttanut investointikustannusten lisäksi muun muassa toteutusaikataulu ja sanktiot. Tavoitehintaa sisältää sähkön markkinahinnan ja

liukuvan preemion. Pääosin toteutetuissa tarjouskilpailuissa ei ole asetettu hyväksyttävälle hankkeelle kattohintaa. Lähelle rantaviivaa sijoittuvia hankkeita koskevassa tarjouskilpailussa sen sijaan asetettiin kattohinta, noin 90 euroa/MWh.

Alankomaat

Alankomaissa on vuonna 2011 otettu käyttöön uusiutuvan energian tuotantotukijärjestelmä, jossa hankkeiden tukitaso perustuu tarjouskilpailuun. Järjestelmä korvasi aikaisemman käytössä olleen tuotantotukijärjestelmän, jossa tukimäärät perustuivat hallinnollisesti asetettuihin tukitasoihin. Tukijärjestelmä rahoitetaan energian hintaan sisältyvänä maksuna (sähkö, lämpö ja kaasu). Käytössä on niin kutsuttu nouseva tarjouskilpailu. Tarjouskilpailu muodostuu useista tarjouskierroksista, ja korkein mahdollinen tukitaso nousee joka kierroksella. Kierroksia voidaan jatkaa kunnes asetettu kapasiteettitavoite on saavutettu. Tarjouskilpailun kohteena on tuotantokapasiteetti, jolle tuki maksetaan liukuvana preemiona. Tuki määräytyy tarjouksen mukaisesti.

Ennen vuotta 2011 käytössä olleessa syöttötariffijärjestelmässä monet tuen saaneet hankkeet eivät toteutuneet. Ongelma pyrittiin uudessa tukijärjestelmässä ratkaisemaan vaatimalla, että hankkeet ovat toteutettavissa. Lisäksi peruuntuneelle hankkeelle asetetaan kolmen vuoden osallistumiskielto tarjouskilpailuun. Alankomaiden kilpailutusjärjestelmä pitää sisällään uusiutuvan sähkön tuotannon, uusiutuvan lämmön tuotannon ja yhteistuotannon sekä biokaasun. Tukea voi saada 5—15 vuodeksi teknologiasta riippuen. Kullakin tarjouskierroksella eri teknologioille määritellään kattohinta ja budjetti. Järjestelmään kuuluu teknologiakategorioiden lisäksi vapaa kategoria, josta kaikki teknologiat voivat hakea tukea. Kunkin vuoden tarjouskilpailun kohteena oleva kokonaismäärä päätetään edellisenä vuonna. Järjestelmään otettava kapasiteetti eri teknologiakategorioista päätetään kuitenkin vasta tarjouskilpailun aikana. Hankkeille ei ole asetettu vähimmäis- tai enimmäiskokoa. Ainoastaan biomassaa hyödyntävien yhteistuotantolaitoksien yhteenlasketulle tuotannolle on järjestelmässä asetettu yläraja.

Alankomaat järjesti vuonna 2016 kaksi merituulivoiman tarjouskilpailua, joissa kilpailun kohteena oli molemmissa 700 MW kapasiteettia. Alankomaat on ottanut mallia merituulivoiman kilpailutuksiinsa Tanskan kokemuksista.

Iso-Britannia

Vuodesta 2002 Isossa-Britanniassa käytössä oleva uusiutuvan energian tukijärjestelmä on korvautunut Contracts for Difference -järjestelmällä (jäljempänä *CfD-järjestelmä*), joka on suunnattu vähähiilisille teknologioille eli uusiutuvalla energialla ja ydinvoimalle.

CfD-järjestelmä rahoitetaan sähkön käyttäjien maksamilla maksuilla. Järjestelmä perustuu suljettuihin tarjouskilpailuihin, ja eri teknologiat kilpailevat omissa koreissaan. Kaikki kierroksella hyväksytyt tarjoukset saavat saman hinnan (selvityshinta). Tarjouksille on määrätty teknologiakohtainen kattohinta. CfD-järjestelmässä hankkeen toteuttamispaikka ei ole määriteltä tarjouskilpailussa, vaan osallistuja voi sen vapaasti valita. Hankkeiden tulee kuitenkin sijaita Isossa-Britanniassa ja olla varsin pitkälle valmisteltuja.

Ensimmäinen tarjouskilpailu sulkeutui helmikuussa 2015. Hyväksytyjen 27 projektin yhteenlaskettu keskimääräinen vuotuinen tuki on 315 milj. puntia ja tuotantokapasiteetti yhteensä yli 2 000 MW. Tarjouskilpailussa menestyneiden hankkeiden saama tukitaso oli alempi kuin aiemmassa järjestelmässä.

Ensimmäisessä tarjouskilpailussa oli kaksi koria: vakiintuneet teknologiat ja vähemmän vakiintuneet. Vakiintuneiden teknologioiden koriin sisältyivät maatuulivoima, aurinkosähkö, jätteiden energiakäyttö (yhdistetty sähkön- ja lämmöntuotanto) ja kaatopaikkakaasu. Toiseen vähemmän vakiintuneiden teknologioiden koriin sisältyi muun muassa yhdistetty sähkön- ja lämmöntuotanto biomassalla, merituulivoima, mädättäjäkaasu ja geoterminen energia. Ensimmäisessä tarjouskilpailussa tuotantokapasiteetiltaan suurimmat voitta-

neet hankkeet olivat merituulivoimahankkeita. Määrällisesti eniten oli maatuulivoimahankkeita. Muita hankkeita oli vain muutamia kymmeniä megawatteja. Koreille ja eri teknologioille oli asetettu omat budjettinsa.

Varsinaista tarjouskilpailua edeltää alustava kierros, jonka aikana tarkastetaan, että osallistuvat hankkeet täyttävät tietyt vähimmäisvaatimukset. Järjestelmä takaa osallistujalle tietyn takuuhinnan. Tuki maksetaan sähkön tukkimarkkinahinnan päälle. Jos sähkön hinta nousee yli takuuhinnan, tuottaja joutuu maksamaan CfD-järjestelmään takaisin erotuksen. Ison-Britannian järjestelmässä ei ole asetettu samanlaisia seuraamusmaksuja kuin esimerkiksi Saksan tai Tanskan järjestelmässä, vaan sopimuksesta kieltäytyminen tai hankkeen toteuttamatta jättäminen johtavat 13 kuukauden kieltoon osallistua uusiin tarjouskilpailuihin.

Ensimmäisessä tarjouskilpailussa kaikki hyväksytyt tarjoukset saivat sen tuen, joka vastaa korkeinta hyväksyttyä tukitasoa kyseisenä vuonna. Tässä tapauksessa malli näyttää kuitenkin johtaneen epäterveeseen kilpailuun, sillä järjestelmään mukaan päästäkseen jotkut osallistujat tekivät strategisen tarjouksen ja tarjosivat niin alhaista hintaa, että jo tarjousvaiheessa oli selvää, että hanke ei voi olla kannattava. Nämä osallistujat kieltäytyivät tekemästä sopimusta lopullisen hinnan jäätyä odotettua alhaisemmaksi. Osallistumiskielto ei ole ollut tehokas sanktio, koska tarjouskilpailukierrosten väliin jäänyt aika on ollut pitkä eikä 13 kuukauden pituisella kiellolla ole ollut merkitystä.

Ison-Britannian toinen tarjouskilpailukierros sulkeutui toukokuussa 2017. Kierrokselle saattoivat osallistua ainoastaan vähemmän vakiintuneet teknologiat. Kehittyneille konversioteknologioille (pyrolyysi ja kaasutus), mädättämökaasulle ja biomassaan perustuvalla yhteistuotannolle on määritetty kierroksella omat budjetit ja maksimikapasiteetti. Kilpailutuksen voittajat määräytyvät puhtaasti hinnan perusteella teknologiasta riippumatta, eikä eri teknologioille ole omia koreja tai vähimmäismääriä. Kilpailutuksessa on kuitenkin määritetty teknologiakohtaiset enimmäistakuuhinnat. Esimerkiksi merituulivoimalle takuuhinta voi olla enintään 120 euroa/MWh (105 punttaa/MWh) ja mädättämökaasulle 161 euroa/MWh (140 punttaa/MWh) vuosina 2021—2022 valmistuvilla hankkeilla. Tukea maksetaan hankkeille 15 vuoden ajan. Hyväksytyjen hankkeiden hinta määräytyy samalla tavalla kuin ensimmäisellä kierroksella eli korkeimman hyväksytyyn samana vuonna valmistuvan hankkeen tarjoushinnan mukaan.

Ruotsin ja Norjan yhteinen sertifikaattijärjestelmä

Sertifikaattijärjestelmä on ollut käytössä Ruotsissa vuodesta 2003 lähtien. Norja liittyi Ruotsin järjestelmään vuonna 2012. Ruotsin ja Norjan yhteinen järjestelmä on ainoa EU-alueella toimiva ylikansallinen sertifikaattijärjestelmä. Norja ilmoitti huhtikuussa 2016, että se ei enää aseta uusia tavoitteita sertifikaattijärjestelmässä ja viimeisten järjestelmään liittyvien laitosten rakentaminen on aloitettava vuoden 2021 aikana.

Uusiutuvan sähkön tuottajille myönnetään yksi sertifikaatti jokaista uusiutuvilla energialähteillä tuotettua megawattituntia kohden. Järjestelmään kuuluvat voimalaitokset saavat sertifikaatteja korkeintaan 15 vuoden ajan. Sähkön tuottajat voivat myydä sertifikaatit vapaasti markkinoilla, joilla hinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaan markkinaehtoisesti. Sertifikaattien kysynnän määräävät sähkön myyjille ja sähkön käyttäjille asetetut sertifikaattien ostamista koskevat velvoitteet. Velvoitteen alaisten sähkön käyttäjien ja sähkön myyjien tulee hankkia ja mitätöidä sertifikaatteja tietty osuus yhtiön vuotuisesta sähkön kulutuksesta tai myynnistä. Sähkön tuottaja saa lisätuloja sertifikaattien myynnistä. Sähkön loppukäyttäjät maksavat sertifikaateista aiheutuneet kulut osana sähkölaskua. Viranomaiset valvovat, että yritykset mitätöivät velvoitettaan vastaavan määrän sertifikaatteja vuosittain. Velvoitteen laiminlyönnistä on seurauksena sakko. Sekä Ruotsissa että Norjassa sertifikaattien ostovelvoitteen ulkopuolelle on rajattu energiantensiivistä teollisuutta.

Ruotsissa ja Norjassa järjestelmään kuuluvat uudet investoinnit tuulivoimaan, vesivoimaan, sähkön ja lämmön yhteistuotantoon biomassalla, aurinkosähkön ja geotermisen sähkön tuotantoon sekä aaltovoimaan. Tuulivoiman osuus sertifikaattijärjestelmässä on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Sertifikaattijärjestelmän piiriin kuuluvat tuotantomuodot eroavat hieman maittain. Ruotsissa esimerkiksi myös sähkön ja lämmön yhteistuotanto turpeella sekä useat korvausinvestoinnit ovat järjestelmän piirissä. Lisäksi Ruotsissa yk-

sityishenkilöt voivat saada sertifikaatteja, eikä rekisteriin liittymisestä peritä tuottajilta maksua. Norjassa tuottajilta taas peritään maksu rekisteriin liittymisestä. Sertifikaatteja voi säästää seuraaville vuosille, eikä niiden voimassaoloaikaa ole rajattu.

Ruotsissa järjestelmään otettiin aluksi likvidien markkinoiden luomiseksi myös jo olemassa olevaa yhteistuotantoa, tuulivoimaa ja pienimuotoista vesivoimaa. Nämä voimalaitokset poistuivat järjestelmästä suunnitelmien mukaisesti vuonna 2012. Sertifikaattijärjestelmän kautta tuetun uusiutuvan sähkön määrä on selvästi korkeampi Ruotsissa kuin Norjassa. Norja on ollut mukana järjestelmässä vasta muutaman vuoden. Investointien sijoittumisen painottumista Ruotsiin selittää myös uusiutuvan energian hankkeiden erilainen vero-kohtelu. Investointien verotuksessa hyväksytyissä poistoajoissa on eroja, ja lisäksi Ruotsissa on vapautettu sähköverosta tuulivoimatuotanto, joka menee yrityksen tai yhteisön omaan käyttöön. Sertifikaattijärjestelmä on tuonut Ruotsiin lukuisia uusiutuvan sähkön tuotannon investointeja. Norjaan investointeja on tullut järjestelmään kuulumisen ensimmäisinä vuosina vähän.

Sertifikaatteja on myönnetty selvästi enemmän kuin niitä on mitätöity, ja sertifikaattimarkkinalla on paljon ylijäämää. Vuoden 2015 lopussa ylijäämä oli 18,1 milj. sertifikaattia eli 18,1 milj. MWh. Ylijäämä kasvoi kyseisen vuoden aikana lähes 5 milj. sertifikaatilla. Näin suurella ylijäämällä on ollut vaikutusta sertifikaattien hintoihin ja hinnat ovat laskeneet. Vuonna 2015 sertifikaatin keskihinta oli noin 15 euroa/MWh. Sertifikaattien kysyntä asetetaan hallinnollisesti säädettävillä velvoitteilla. Ylijäämää on syntynyt, koska tuotantoa on otettu käyttöön ennakoitua aiemmin ja sertifikaattien mitätöintimäärät ovat olleet arvioitua alhaisempia.

2.3 Nykytilan arviointi

EU:n vuoden 2020 tavoitteisiin nähden uusiutuvan energian osuus loppukulutuksesta on kasvanut Suomessa etupainotteisesti, ja vuodelle 2020 asetettu 38 prosentin velvoite ylittyi ensimmäisen kerran jo vuonna 2014. Kehityskulku näyttää myönteiseltä jatkossakin, ja osuuden odotetaan nousevan selvästi yli 40 prosenttiin ennen vaalikauden loppua.

Uusiutuvan energian lisäystä ja osuutta loppukulutuksesta sekä energian loppukulutusta vuonna 2030 on arvioitu energia- ja ilmastostrategian jaksossa 2.3 (Uusiutuvan energian käytön lisääminen), johon seuraavat kaksi kappaletta perustuvat.

Uusiutuvan energian absoluuttisen määrän odotetaan jatkavan kasvuaan vuoden 2020 jälkeen myös ilman uusia politiikkatoimia. Eniten kasvaisi metsähakkeen ja metsäteollisuuden jäteliemien käyttö. Metsäteollisuuden myönteinen kehitys uusine investointeineen lisää sivutuotteiden sekä metsähakkeen tarjontaa. Myös lämpöpumput yleistyvät edelleen. Tuulivoiman lisäys hidastuu merkittävästi kuluvan vuosikymmenen kehitykseen verrattuna ilman uusia politiikkatoimia. Aurinkosähkön määrä moninkertaistuu, mutta vuosituotanto jää vuoteen 2030 mennessä ilman uusia politiikkatoimia vielä alle yhden TWh:n. Vesivoiman tuotantoon ei odoteta mainittavaa lisäystä, lähinnä ympäristösääntelystä johtuvista syistä.

Energian loppukulutuksen kasvun odotetaan taittuvan ja ilman uusia politiikkatoimia se jäisi vuonna 2030 315 TWh:n vuositasolle. Uusiutuvan energian osuus loppukulutuksesta kasvaisi edelleen, mutta hitaammin kuin vuosina 2010–2015. Ilman uusia politiikkatoimia uusiutuvan energian osuus olisi 42 prosenttia vuonna 2020 ja 47 prosenttia vuonna 2030. Osuus jäisi 3 prosenttiyksikköä pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman 2020-luvun lopun tavoitteesta. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää uusiutuvan loppukulutusenergian määrän kasvattamista noin 10 TWh:lla, kun kokonaisloppukulutus pysyy ennallaan. Vastaavasti uusiutumattoman energian loppukulutuksen pieneneminen 20 TWh:lla johtaisi myös 50 prosentin uusiutuvan energian osuuteen.

Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden investointeihin ja selvityksiin myönnettävä energiatuki soveltuu erityisesti uusien teknologioiden käyttöönoton tukemiseen. Koska tuki perustuu lähtökohtaisesti investointi-

kustannuksiin eikä rakennetun voimalaitoksen tuotantomäärään, varmistaa tukijärjestelmä ensi sijassa kapasiteetin, mutta ei tuotannon lisäystä. Tukijärjestelmän kustannukset valtiolle muodostuvat jo rakentamisvaiheessa.

Uusiutuvan energian osuuden lisääminen 50 prosenttiin 2020-luvulla ja täysin hiilineutraali energiajärjestelmä vuonna 2050 edellyttävät aktiivisia politiikkatoimia jo lähivuosina. Tarjouskilpailuun perustuvan, teknologianeutraalin tuotantotukijärjestelmän voidaan katsoa antavan parhaat edellytykset saavuttaa kustannustehokkaasti Suomen kansalliset energia- ja ilmastopoliittiset tavoitteet ja velvoitteet. Energia- ja ilmastostrategiassa todetun mukaisesti ylimenokauden ratkaisuna ja suomalaisen hankeosaamisen ylläpitämiseksi on tarpeen ottaa käyttöön teknologianeutraalit tarjouskilpailut.

Suomen kansallisen markkinan arvioidaan olevan liian pieni toimivan kansallisen sertifikaattijärjestelmän perustamiselle, joten ylikansallinen järjestelmä olisi ainoa vaihtoehto sertifikaattimallin toteuttamiselle. Ruotsissa ja Norjassa on käytössä valtion rajat ylittävä sertifikaattijärjestelmä, josta Norja on irtautumassa. Valtion rajat ylittävä sertifikaattijärjestelmä edellyttää valtiosopimusta, jonka valmistelu kestäisi useita vuosia, eikä se siksi tule kyseeseen ylimenokauden ratkaisuna. Lisäksi tällaisessa sertifikaattijärjestelmässä Suomen uusiutuvan energian hankkeet kilpailisivat Ruotsin (ja Norjan) hankkeiden kanssa. Erityisesti tuulivoiman osalta hankkeita voisi Suomessa jäädä toteutumatta, sillä Ruotsissa ja Norjassa on merkittävä potentiaali ja hyviä tuulivoimapaikkoja. Suomessa toteutettaisiin todennäköisesti yhteistuotannon investointeja. Yhteistuotantoinvestointien määrää rajoittaa lämmitystarpeen rajallisuus, käytännössä Suomen lämpökuorma on jo hyödynnetty ja yhteistuotantoinvestoinnit ovat vanhojen laitosten korvausinvestointeja. Ylikansallinen sertifikaattijärjestelmä saattaisi ohjata suuren osan muista kuin sähkön ja lämmön yhteistuotannon investoinneista Suomen ulkopuolelle. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen mukaan sertifikaattijärjestelmässä tuki olisi lähtökohtaisesti samantasoinen kaikille olosuhteista ja kannattavuudesta riippumatta, minkä vuoksi saattaisi seurauksena olla esimerkiksi metsäenergiaa hyödyntäville yhteistuotantolaitoksille suurempi tuki kuin investointien käynnistämiseksi olisi tarpeen. Etenkin ylikansallisessa sertifikaattijärjestelmässä vaikutuksia raaka-ainemarkkinoihin on todennäköisesti vaikeampi ottaa huomioon kuin kansallisessa tukijärjestelmässä. Tämä puolestaan voi johtaa puuaineksen ohjautumiseen ensi sijassa poltettavaksi metsähakkeena jatkojalostuksen sijasta. Seurauksena metsäteollisuuden investointi- ja toimintaedellytykset voivat heikentyä, mikä vastaavasti heijastuisi kielteisesti myös Suomen uusiutuvan energian osuuden kehitykseen. Ylikansallisen sertifikaattijärjestelmän voidaan katsoa edistävän huonosti kansallisia uusiutuvan energian ja omavaraisuuden lisäämistavoitteita.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on ottaa käyttöön energia- ja ilmastostrategian mukaisesti ylimenokauden ratkaisuna ja suomalaisen hankeosaamisen ylläpitämiseksi tuotantotukijärjestelmä (preemiojärjestelmä). Hallituksen toimintasuunnitelman vuosille 2017—2019 mukaisesti esityksessä ehdotettu preemiojärjestelmä on kärkihankkeen ”Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti” loppukauden päätoimenpiteitä, ja sen tavoitteena on tukea siirtymäkauden aikana investointeja uusiutuvalla energialla tuotettuun sähköön.

Preemiojärjestelmän avulla varmistettaisiin investoinnit uusiutuviin energialähteisiin perustuvaan uuteen sähkön tuotantokapasiteettiin siten, että uusiutuvan energian osuus kasvaisi 2020-luvun loppuun mennessä kansallisesti ja Suomelle EU:ssa asetetut tavoitteet ja velvoitteet huomioon ottaen.

Keskeisenä tavoitteena on kansantalouden kokonaisuus sekä preemiojärjestelmän kustannustehokkuus, mikä varmistettaisiin teknologianeutraaleilla tarjouskilpailuilla. Tavoitteena on myös suomalaisiin olosuhteisiin

soveltuvan tarjouskilpailumenettelyn käyttöönottoaminen. Tarjouskilpailun järjestäminen edellyttäisi aina erillistä valtion talousarvioon otettavaa valtuutusta.

Tavoitteena on lisäksi lisätä tietoa eri teknologioiden kustannustasosta ja keskinäisestä kilpailukyvyistä sekä tarjouskilpailua koskevan menettelyn soveltamisesta. Tietoja tarvitaan, kun valmistellaan politiikkatoimia vuoden 2030 sekä sen jälkeisten energia- ja ilmastopoliittisten tavoitteiden varmistamiseksi. Tavoitteen mukaisesti tarjouskilpailua koskevat säännöshdotukset on laadittu siten, että saataisiin mahdollisimman monipuolisesti tarjouksia erilaisista uusiutuvan energian voimalaitoshankkeista.

Valmistelussa on otettu huomioon energia- ja ilmastostrategiaa koskevan eduskunnan kirjelmän tukijärjestelmiin liittyvät kannanotot.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Tarjouskilpailumallit

Tarjouskilpailuun perustuva tuotantotukijärjestelmä edellyttää hankekehittäjiltä kykyä arvioida mahdollisia riskejä ja hintatasoa sekä markkinoiden kehitystä ja kilpailutilannetta. Tarjouskilpailut kannustavat kehittämään kustannustehokkaita hankkeita, jolloin toimijoilla on jatkuva kehityspaine. Tarjouskilpailun perusteella vain kustannustehokkaimmat hankkeet hyväksytään lähtökohtaisesti tukijärjestelmään. Sähkön tuotantoon liittyvät tarjouskilpailut on mahdollista toteuttaa usealla eri tavalla. Tarkastelu on esityksessä rajattu tarjouskilpailumalleihin, jotka ovat yleisimmin käytössä uusiutuvan energian edistämisessä.

Suljettu tarjouskilpailu on yksinkertaisempi kuin muut tarjouskilpailumallit. Suljetussa tarjouskilpailussa hankekehittäjät tekevät tarjouksen tukitasosta (euroa/MWh), jolla ovat valmiita toteuttamaan tietyn määrän kapasiteettia (MW) tai tuotantoa (MWh). Tarjouskilpailun voittavat hinnaltaan alimmat tarjoukset, joilla tarjolla ollut kapasiteetti- tai tuotantotavoite saadaan täyteen.

Suljetussa tarjouskilpailussa tukitaso voi määräytyä siten, että kukin tarjouskilpailun voittanut sähkön tuottaja saa oman tarjouksensa mukaisen tukitason. Tukitaso voi myös määräytyä siten, että kaikki tarjouskilpailun voittaneet saavat saman tukitason, joka on korkein hyväksytty (selvityshinta).

Kun suljetussa tarjouskilpailussa tukitaso määräytyy selvityshinnan mukaan ja on kaikille voittaneille sama, on todennäköisempää, että tarjouskilpailuun osallistuvat pyrkivät tekemään todellista tukitarvetta vastaavan tarjouksen. Heikkoutena mallissa on se, että tukea maksettaisiin enemmän kuin hankkeet tarvitsevat käynnistykseen. Tukitason määräytyessä jokaisen voittaneen tarjouksen osalta erikseen tehdyn tarjouksen mukaisesti on mahdollista, että tarjouksen tekijä pyrkii ennakoimaan muiden tarjousten tasoa eikä tee tarjousta todellisen tukitarpeen mukaisesti. Tällöin tukitason arvioidaan kuitenkin jäävän jonkin verran alemmaksi kuin käytettäessä selvityshintaa. Vastaavasti myös tuesta valtiolle aiheutuvat kokonaiskustannukset jäävät pienemmiksi. Jos kilpailua on riittävästi ja hankekehittäjillä ei ole tarkkaa käsitystä muiden tarjousten tasosta, tarjoukset vastaavat todennäköisesti todellista tukitarvetta, vaikka tukitason määräytyy jokaisen voittaneen tarjouksen osalta erikseen. Jos tarjouskilpailu on teknologianeutraali ja kaikki tarjouskilpailun voittaneet saavat selvityshinnan mukaisen saman tukitason, voi tämä johtaa ylitukeen kustannustehokkaimmille tuotantomuodoille. Ylituen riski on pienempi, kun teknologianeutraalissa tarjouskilpailussa tukitaso määräytyy erikseen jokaisen voittaneen tarjouksen mukaan. Tarjouskilpailuun perustuvissa kansallisissa tuotantotukijärjestelmissä tukitaso määräytyy yleisimmin tarjouksen mukaan, mutta myös jonkin verran selvityshinnan mukaan.

Laskeva tarjouskilpailu on dynaaminen ja soveltuu paremmin tilanteeseen, jossa uusiutuvan energian hankkeiden kustannustasoon sekä hankkeiden ja toimijoiden määrään liittyy suurempaa epävarmuutta. Laskevasa tarjouskilpailussa asetetaan tietty tukitaso (euroa/MWh), ja tarjouskilpailun osallistujat tarjoavat kapasi-

teetin (MW) tai tuotannon (MWh), jonka ovat valmiita toteuttamaan tällä tukitasolla. Tukitasoa alennetaan, kunnes tukitasolla saadaan haluttu määrä kapasiteettia tai tuotantoa. Nämä voidaan päättää vasta tarjouskilpailun aikana.

Uusiutuvan energian tukijärjestelmissä vähemmän käytetty tarjouskilpailumalli on nouseva tarjouskilpailu kohoavalla tukitasolla. Tarjouskilpailukierroksia on useita peräkkäin, ja tarjottu tukitaso nousee jokaisella kierroksella. Tarjouskilpailun osallistujat eivät tiedä, montako kierrosta järjestetään ja paljonko kapasiteettia tai tuotantoa on tarjouskilpailun kohteena. Nämä ohjaavat tekemään tarjouksia jo ensimmäisillä kierroksilla.

Tarjouskilpailu voidaan järjestää myös erilaisten tarjouskilpailumallien yhdistelmänä, esimerkiksi ensin pyritään asettamaan tukitaso suurin piirtein oikealle tasolle laskevalla tarjouskilpailulla ja lopullinen tukitaso määräytyy suljetun tarjouskilpailun avulla.

Tarjouskilpailuihin liittyy strategisen käyttäytymisen riski. Strategista käyttäytymistä on tarpeen ehkäistä, jotta tarjouskilpailun avulla tukitason määräytyminen ja uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttaminen tapahtuu kustannustehokkaasti. Tarjouskilpailussa osa hankekehittäjistä voi pyrkiä tuotantokustannuksiin nähden liian alhaisilla tarjouksilla valtaamaan markkinoita, mikä myöhemmin järjestettävissä uusissa tarjouskilpailuissa voi vähentää osallistujien määrää ja johtaa kohonneeseen tukitasoon. Suljetussa tarjouskilpailussa, jossa tukitaso määräytyy selvityshinnan perusteella, hankekehittäjä voi tehdä tuotantokustannuksiin nähden liian alhaisia tarjouksia olettaen väärin tukitason määräytyvän toisen sähkön tuottajan riittävän korkean tarjouksen mukaan. Kun näin ei tapahdu, hankekehittäjä ei pysty toteuttamaan hankettaan. Riittävän suuri osallistujamäärä voi estää tällaisen tilanteen muodostumisen. Riski on pienempi, kun suljetussa tarjouskilpailussa tukitaso määräytyy jokaisen voittaneen tarjouksen osalta erikseen tai tarjouskilpailu on laskeva. Strategista tarjouskäyttäytymistä voidaan myös ehkäistä asettamalla ennakkoon vähimmäis- ja enimmäistukitasot. Tällaiset päätökset olisi lähtökohtaisesti pidettävä salassa tarjouskilpailun päättymiseen saakka. Lisäksi strategisten tarjousten riskin pienentämisessä voidaan hyödyntää julkisissa hankinnoissa kehitettyjä toimintatapoja tarjouskartellien torjumiseksi.

Tarjouskilpailun kustannukset ovat yleensä korkeammat sekä viranomaisen että hankekehittäjän kannalta, kun sovelletaan monimutkaisempaa tarjouskilpailumallia. Suljettu tarjouskilpailu on yleensä kustannuksiltaan edullisin sekä viranomaiselle että hankekehittäjälle. Sen arvioidaan soveltuvan hyvin Suomen oloihin ja olevan helposti toteutettavissa. Energia- ja ilmastostrategian mukaisesti tarjouskilpailun avulla tavoiteltu uusiutuvan sähkön vuotuinen lisäys 2 TWh on määrältään hyvin rajallinen. Tarjouskilpailuun osallistuvien hankkeiden määrä arvioidaan kilpailutettavaan tuotantomäärään nähden suureksi. Uusiutuvan energian hankkeiden kustannustasosta on varsin paljon tietoa, ja kustannustasot poikkeavat varsin paljon riippuen muun muassa sovellettavasta teknologiasta. Koska kilpailua oletetaan olevan paljon, arvioidaan suljetun tarjouskilpailun, jossa tukitaso määräytyy jokaisen voittaneen tarjouksen osalta erikseen, johtavan kustannustehokkaimpaan lopputulokseen. Tämä edellyttää kuitenkin, että strategisten tarjousten tekemistä pyritään tehostaa estämään.

Esityksessä ehdotetaan suljettua tarjouskilpailua, jossa tukitaso määräytyisi kunkin tarjouksen mukaisesti erikseen. Tällaisen mallin arvioidaan olevan yksinkertaisin ja kustannustehokkain, kun kyseessä on teknologianeutraali tarjouskilpailu ja tarjouksia oletetaan tulevan riittävästi.

Tarjouskilpailuihin on mahdollista sisällyttää etukäteen määriteltä rajahinta, enimmäistukitaso tai suurin enintään hyväksyttävä preemio. Tavoitteena on tällöin parantaa tukijärjestelmän kokonaiskustannusten ennakkoitavuutta ja rajoittaa kokonaiskustannuksia. Olennaista tavoitteen kannalta on rajahinnan tai vastaavan asettaminen oikealle tasolle. Oikean tason asettaminen on erityisen hankalaa, kun kyse on teknologianeutraalista tarjouskilpailusta.

Kansainvälisen vertailun perusteella rajahinnat on pääosin asetettu kunkin teknologian tasoitettujen energiantuotantokustannusten (LCOE) perusteella. Usein kyse on samalla myös teknologiakohtaisista tarjouskilpai-

luista. Suljetun tarjouskilpailun tunnuspiirteitä on se, että tarjoajat eivät tiedä tarkkaan muiden tarjouksia, ja siten hintainformaatiota on huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi niin sanotuissa dynaamisissa tarjouskilpailuissa. Sen vuoksi suljetussa tarjouskilpailussa rajahinnoilla ja niiden julkaisemisella saattaa olla ohjaava vaikutus tarjouksiin. Liian korkea rajahinta saattaa nostaa tarjouksia ja siten tukiohjelman kokonaiskustannuksia. Liian alhainen rajahinta sen sijaan voi rajata osan hankkeista ja teknologioista tarjouskilpailun ulkopuolelle, mikä vähentäisi kilpailua. Riittävä kilpailu on edellytys kustannustehokkaalle tarjouskilpailulle. Lisäksi esityksen tavoitteena on saada tietoa eri teknologioiden kustannustasosta, mikä puolestaan edellyttää tarpeeksi korkeaa rajahintaa.

Rajahinta on käytännössä mahdollista asettaa esimerkiksi ottaen lähtökohdaksi asianomaisen teknologian tasoitettujen energiantuotantokustannukset. Tämä on kuitenkin toimiva vaihtoehto ainoastaan, jos eri teknologiat eivät kilpaile keskenään, ja soveltuu huonosti teknologianeutraaliin tarjouskilpailuun, jossa eri teknologiat kilpailevat keskenään. Teknologianeutraaleissa tarjouskilpailuissa ei pääsääntöisesti ole käytetty rajahintaa. Ainoa tiedossa oleva poikkeus tästä on Meksiko ja mahdollisesti Chile, mutta kummankaan maan järjestelmää ei voida pitää puhtaasti teknologianeutraalina. Euroopassa teknologiakohtaisissa tarjouskilpailuissa teknologiakohtaisia rajahintoja on käytetty ainakin Saksassa, Puolassa ja Isossa-Britanniassa.

Tasoitettujen energiantuotantokustannukset poikkeavat eri teknologioilla merkittävästi toisistaan, esimerkiksi tuulivoiman tasoitettujen energiantuotantokustannukset ovat alemmat kuin aurinkosähkön vastaavat kustannukset. Rajahinnan asettaminen tietyn teknologian tasoitettujen energiantuotantokustannusten tai kaikkien teknologioiden kyseisten kustannusten keskiarvon mukaan tarkoittaisi, että osalle teknologioista rajahinta olisi selvästi liian korkea ja joillekin liian alhainen. Tällainen voi ohjata tekemään tukitarvetta korkeampia tarjouksia, kun kyse on teknologiasta, jolle asetettu rajahinta on liian korkea. Tämä puolestaan johtaisi tukijärjestelmän kokonaiskustannusten nousuun. Tarpeeksi korkea rajahinta olisi kuitenkin edellytys, että esityksen tavoitteiden mukaisesti olisi mahdollista saada tietoa eri teknologioiden kustannustasosta.

Kun tarjouskilpailuja on ollut useita, rajahinta on mahdollista asettaa edellisten tarjouskilpailujen lopputulosten perusteella. Tämä olisi periaatteessa varsin neutraali ja objektiivinen tapa asettaa rajahinta oikealle tasolle. Edellytyksenä on kuitenkin, että tukijärjestelmään tai investointien toteuttamisen kannalta muuhun keskeiseen lainsäädäntöön ei muutoin tehdä muutoksia, mikä puolestaan jäykistäisi järjestelmän kehittämistä. Heikkoutena olisi myös, että tällainen saattaa jossain määrin lisätä strategisten tarjousten riskiä. Menettely ei sovellu, kun uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön tuotantotuesta ei ole järjestetty tarjouskilpailuja.

Rajahinta on joidenkin maiden tuotantotukijärjestelmissä asetettu ensimmäisillä tarjouskilpailukierroksilla ottaen lähtökohdaksi aiemmin voimassa olleen järjestelmän mukaisen hallinnollisesti asetetun tukitason. Tyypillisesti tarjouskilpailut näyttävät olevan teknologiakohtaisia ja rajahinta on asetettu jokaiselle teknologialle erikseen. Suomessa olisi periaatteessa mahdollista määrittää rajahinta syöttötariffijärjestelmän nykyisen tavoitehinnan (83,5 euroa/MWh) tai tavoitehinnan perusteella laskettavan enimmäistukitason (53,5 euroa/MWh) mukaan taikka soveltaen vastaavaa muutosta tavoitehinnassa kuin tapahtui vuoden 2015 alusta lukien verrattuna aiempaan tavoitehintaan tai sen mukaiseen tukitasoon. Etuna tällöin olisi, että se viestisi selkeästi tavoitteena olevan nykyistä syöttötariffijärjestelmää alempi tukitaso. Toisaalta teknologianeutraalisissa tarjouskilpailuissa tälläkään menetelmällä ei saatane oikealla tasolla olevaa rajahintaa.

Esityksessä ehdotetaan, että tarjouskilpailussa hyväksyttävän tukitason tulisi olla alempi kuin syöttötariffijärjestelmässä nykyisen tavoitehinnan mukaan maksettava enimmäistuki. Tavoitteena on varmistaa, että tukitaso jää alemmaksi kuin syöttötariffijärjestelmässä. Näin määritellyn rajahinnan ei kuitenkaan vielä merkittävästi arvioida rajaavan soveltamisalaan kuuluvia teknologioita tai potentiaalisia tarjouksia. Lisäksi olisi tarpeellista, että valtioneuvoston asetuksella olisi tarvittaessa mahdollista asettaa alempi rajahinta.

Preemion vaihtoehdot

Sähkön tuotantotukea maksetaan tyypillisesti kiinteänä syöttötariffina, kiinteänä preemiona tai liukuvana preemiona taikka niiden yhdistelmänä, jolloin vastaavasti sähkön hintariskin jakaantuminen sähkön tuottajan ja valtion välillä vaihtelee.

Uusiutuvan energian hankkeet voidaan rahoittaa joko normaalilla tulorahoituksella tai niin sanotulla projektirahoituksella. Projektirahoitus on yleistynyt energiasektorilla ja on yleinen rahoitusmuoto etenkin tuulivoimahankkeissa. Tulorahoituksessa on kyse siitä, että yritys rahoittaa hankkeensa tyypillisesti osin edellisten tilikausien voittovaroilla eli tuloillaan ja osin pankkilainoilla. Pankkilainan määrä, ehdot ja korkotasot riippuvat ensi sijassa siitä, millainen yrityksen taloudellinen tilanne ja lainanmaksukyky ovat. Projektirahoituksessa sen sijaan lainat perustuvat kyseisen projektin odotettuihin tulovirtoihin. Uusiutuvan energian tukiohjelmien kannalta merkityksellistä on se, että projektirahoitus on tyypillisesti huomattavasti herkempi projektin riskeille kuin normaali tulorahoitus. Muutokset hankkeen riskitasossa heijastuvat suoraan lainan määrään, ehtoihin sekä erityisesti korkotasoon.

Kiinteässä syöttötariffissa sähkön tuottajalle maksetaan samansuuruisena pysyvä tuki (euroa/MWh). Riskin sähkön markkinahinnan vaihteluista kantaa kokonaisuudessaan tuen maksaja. EU:n valtiontukisääntely ei nykyisin enää mahdollista uusien syöttötariffijärjestelmien käyttöönottoa.

Kiinteä preemio tarkoittaa sähkön tuottajalle maksettavaa kiinteää tukea (euroa/MWh), jonka sähkön tuottaja saa sähkön markkinahinnan lisäksi. Valtiolle tukijärjestelmästä aiheutuvat kustannukset olisivat varsin tarkasti arvioitavissa. Hintariskin kantaa sähkön tuottaja, jonka saama kokonaistuotto vaihtelee sähkön markkinahinnan muutosten mukaan. Tämän arvioidaan suosivan suuria tai vakiintuneita toimijoita. Hankkeiden rahoituskustannuksilla on suuri merkitys tarvittavan tuen määrään pääomaintensiivisissä hankkeissa. Pääoman tuottovaatimus ja velkarahan korko sekä oman pääoman ja velkarahan suhde määrittelevät kokonaisrahoituskustannukset. Hankkeeseen liittyvät riskit nostavat rahoituskustannuksia, jolloin vastaavasti tukitarve kasvaa. Tästä syystä kiinteään preemioon liittyvä korkeampi riskitaso lisää tuen tarvetta ja vastaavasti valtiolle tukijärjestelmästä aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Erityisesti ne nostavat projektirahoitukseen perustuvien hankekehittäjien riskitasoa ja tukitarvetta verrattuna hankkeisiin, jotka perustuvat tulorahoitukseen. Kiinteä preemio suosisi todennäköisesti tulorahoitukseen perustuvia hankkeita. Lisäksi tarjouskilpailussa menestyneet todennäköisemmin hankekehittäjät, joilla on optimistisimmat näkemykset sähkön hintakehityksestä, vaikka kyse ei olisi parhaista ja kustannustehokkaimmista hankkeista. Näistä syistä hankkeet eivät toteutuisi kustannustehokkuusjärjestyksessä. Kiinteän preemion mallissa investoijan odotuksia nopeammin nouseva sähkön hinta voi johtaa ylituen maksamiseen, erityisesti jos kilpailutuksessa ei ole asetettu sähkön hintakattoa, jonka jälkeen tukea ei makseta.

Sähkön markkinahinta on viime vuosina ollut hyvin alhainen, mikä vaikuttaa myös investoijien oletuksiin sähkön hinnasta tulevaisuudessa ja voi nostaa tarjoushintoja erityisesti kiinteässä preemiossa. Sähkön tuottajan hintariskiä voidaan pienentää esimerkiksi määrittelemällä kiinteälle preemiolle ala- ja ylärajat. Näin voitaisiin taata tuottajalle alhaisen sähkön markkinahinnan aikana tietty vähimmäistuottotaso ja toisaalta välttää ylituen maksaminen leikkaamalla maksettavaa preemiota, kun kokonaistuottotaso (sähkön markkinahinta + kiinteä preemio) nousee asetetun rajan yli. Sähkön tuottaja voi myös pienentää markkinahinnan riskiä ottamalla suojauksen sähkön hinnalle. Suojauksesta aiheutuu kustannuksia, jotka lisäävät tukitarvetta, ja samalla etenkin projektirahoitukseen perustuvien hankkeen rahoituskustannukset ja tuotantokustannukset nousevat, mikä edelleen lisää tukitarvetta.

Liukuvan preemion keskeinen ero kiinteään preemioon on markkinahinnan riskin siirtäminen sähkön tuottajalta valtiolle. Toisaalta valtio pääsee myös hyötymään sähkön hinnan noususta. Hintariskin siirtäminen pois sähkön tuottajalta mahdollistaa rahoituskustannusten alentamisen myös projektirahoitukseen perustuvissa hankkeissa, mikä alentaa tuen tarvetta ja vastaavasti järjestelmästä valtiolle aiheutuvia kokonaiskustannuksia.

sekä mahdollistaa kustannustehokkaimpien hankkeiden toteutumisen. Liukuva preemio voi vaihdella esimerkiksi päästöoikeuden hinnan tai sähkön markkinahinnan mukaan. Kun maksettu tuki muodostuu asetetun tavoitehinnan ja sähkön markkinahinnan erotuksesta (euroa/MWh), tuottajan saama kokonaistuotto koostuu sähkön markkinahinnasta ja tuotantotuesta. Tukea ei makseta, jos sähkön hinta nousee asetetun tavoitehinnan yläpuolelle. Valtiolla tukijärjestelmästä aiheutuvat kustannukset eivät ole tarkasti arvioitavissa, koska sähkön markkinahinnan kehitykseen liittyy suuria epävarmuuksia. Kustannusten mahdollinen vaihteluväli eri sähkön markkinahinnan kehitysoletuksilla sen sijaan voidaan arvioida. Liukuva preemio on helpompi erityisesti pienemmille toimijoille, joille sähkön hintariskin arvioiminen on vaikeampaa ja voi tuoda suhteessa suurempia lisäkuluja. Liukuvaan preemioon pohjautuviin malleihin voidaan yhdistää leikkureita, esimerkiksi tuki voi muuttua kiinteäksi sähkön markkinahinnan alittaessa tietyn tason. Vaihtoehtoisesti tuottajat voidaan velvoittaa maksamaan ylijäämä valtiolle, jos sähkön markkinahinta ylittää määrätyn maksimimäärän.

Liukuvassa preemiossa siirretään sähkön markkinahinnan riskiä tuottajalta valtiolle. Samalla kuitenkin parannetaan järjestelmän kustannustehokkuutta ja varmistetaan kustannustehokkaimpien hankkeiden toteutuminen. Sähkön markkinahinnan riskin jättäminen sähkön tuottajalle ei myöskään arvion mukaan parantaisi sähkömarkkinoiden toimivuutta. Sähkön markkinahintakehitykseen liittyy suuria epävarmuuksia, ja osalla hankekehittäjistä on optimisempi näkemys kehityksestä kuin toisilla hankekehittäjillä. Jos tarjouskilpailun voittaneella hankekehittäjällä olisi liian optimistinen näkemys, hankekehittäjä tai hankkeen rahoittaja kärsisi tappiota, mutta voimalaitos ja sen sähkön tuotanto eivät kuitenkaan poistuisi markkinoilta.

Esityksen mukaisen preemiojärjestelmän tavoitteena on 2 TWh:n vuosituotanto. Ottaen huomioon myös laakiehdotukseen sisällytetyt sanktiot ja kannustimet preemiojärjestelmään hyväksytyjen voimalaitosten vuosituotannon arvioidaan keskimäärin olevan varsin lähellä asetettua tavoitetta. Sähkön tuotannon määrä vaihtelee kuitenkin vuosittain, muun muassa sääolosuhteista johtuen. Riippumatta siitä, olisiko maksettava tuki kiinteä tai liukuva preemio taikka niiden yhdistelmä, tuettavan sähkön määrän vuosivaihtelu on arviolta 20 prosenttia, eikä tätä tai sen vaikutusta tukijärjestelmän määrärahatarpeeseen ole vuositasolla mahdollista ennakoida.

Preemiojärjestelmän kustannustehokkuus sekä valtion talousarvioon vuosittain otettavan määrärahatarpeen ja järjestelmän kokonaiskustannusten ennakointi on arvion mukaan parhaiten samanaikaisesti toteutettavissa, kun tukitaso määräytyy kiinteän preemion ja liukuvan preemion yhdistelmänä. Esityksessä ehdotetaan liukuvan ja kiinteän preemion yhdistelmää siten, että tuki pysyy kiinteänä, kun sähkön markkinahinta on enintään 30 euroa/MWh. Mallin arvioidaan parhaiten edistävän kustannustehokkuutta ja varmistavan kustannustehokkaimpien hankkeiden toteutumisen. Jos viitehintaa olisi korkeampi kuin 30 euroa/MWh, siirtyisi sähkön hintariskiä sähkön tuottajalle, mikä nostaisi rahoituskustannuksia ja tuen tarvetta. Vastaavasti valtiolle tukijärjestelmästä aiheutuvat kokonaiskustannukset nousisivat.

Preemiojärjestelmää voidaan täydentää sähkön tuottajalle asetettavalla velvoitteella maksaa valtiolle tukea takaisin, kun sähkön markkinahinta ylittää tietyn raja. Maksuvelvollisuus koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa tariffijakson aikana tukijärjestelmän mukaisen viitehinnan ja preemion summa ylittää sähkön markkinahinnan. Tällaisella velvoitteella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia tarjousten tasoon. Sen etuna olisi ylituoton siirtäminen sähkön tuottajalta valtiolle, kun sähkön markkinahinta ylittää tietyn rajan. Lähivuosina sähkön markkinahinnan ei arvioida nousevan sellaiselle tasolle, että maksuvelvollisuuden raja ylittyisi. Tällainen järjestely kuitenkin monimutkaistaa tukijärjestelmää, ja sen vuoksi sitä ei ole sisällytetty esitykseen.

Tukiaika

Eri maiden tuotantotukijärjestelmissä tukiaika, jolloin sähkön tuottaja voi saada tukea, on yleensä 12–20 vuotta.

Lyhyt tukiaika (esimerkiksi 5 vuotta) nostaa tukitarvetta, koska se lisää hankekehittäjän riskiä sähkön markkinahinnan kehityksestä. Lyhyt tukiaika on valtion talouden ja sähkömarkkinoiden hintakehityksen kannalta

paremmin ennakoitavissa. Jos tukijärjestelmässä käytetään kiinteää preemiota, jossa sähkön markkinahintariski on kokonaisuudessaan sähkön tuottajalla, lyhyt tukiaika olisi tukijärjestelmästä valtiolle aiheutuvien kustannusten rajaamiseksi parempi vaihtoehto. Toisaalta tällaisessa kiinteän preemion mallissa valtiolle aiheutuvat kokonaiskustannukset arvioidaan kuitenkin suuremmiksi kuin liukuvan preemion mallissa taikka kiinteän ja liukuvan preemion yhdistelmissä. Lisäksi tukiajan pituutta koskevaan harkintaan vaikuttaa, että sähkön tuottajia on tukiajan päätyttyä hankala velvoittaa noudattamaan tukijärjestelmän mukaisia velvoitteita ja rajoituksia, esimerkiksi sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa on tukiajan päätyttyä mahdollista siirtä laajasti muiden kuin tukeen oikeutettujen polttoaineiden käyttöön.

Jos tuki maksetaan liukuvana preemiona, suojaa tukijärjestelmä investoijaa sähkön hintariskiltä tukiajan. Pidempi tukiaika laskee investoinnin riskiä, ja sitä kautta pääoman tuottovaatimusta. Pidempi tukiaika (10–15 vuotta) tarkoittaa myös reaalihinnoin laskettuna pienempää kokonaistukimäärää. Pidempi tukiaika mahdollistaa lisäksi sähkön markkinahinnan mahdollisen kohoamisen seurauksena maksettavan tuen kokonaismäärän pienenemisen ja valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten alenemisen. Pidemmät tukiajat (yli 15 vuotta) eivät enää merkittävästi alenna edellä kuvattuja, esimerkiksi sähkön markkinahintaan liittyviä riskejä. Tällaiset pidemmät tukiajat eivät myöskään todennäköisesti laskisi hankkeen rahoitukseen liittyviä kustannuksia.

Esitetyn preemiojärjestelmän mukainen tukiaika olisi 12 vuotta. Tämän arvioidaan parhaiten soveltuvan sähkön tuottajan investointiin liittyvän riskin hallitsemiseen, uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön tuotannon lisäyksen varmistamiseen vuoteen 2030 ja valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten alentamiseen.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettuun lakiin lisättäisiin tarjouskilpailuun perustuvaa preemiojärjestelmää koskevat säännökset. Sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa koskevalla investointihankkeella, joka on valmis toteutettavaksi. Preemiojärjestelmä alentaisi siihen hyväksytyjen voimalaitosten sähkön tuotantokustannuksia siten, että kustannustehokkaimmat uusiutuvia energialähteitä hyödyntävän sähkön tuotannon hankkeet voisivat toteutua nykyisessä markkinatilanteessa.

Energiavirasto järjestäisi tarjouskilpailun tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Tarjouskilpailun järjestäminen edellyttäisi, että valtion talousarviossa on kilpailutettavaa sähkön vuosituotannon määrää koskeva valtuus. Preemiojärjestelmään olisi mahdollista hyväksyä enintään kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti voimalaitoksia. Preemiojärjestelmän mukaiset oikeudet ja velvollisuudet olisivat voimassa määrääjän, josta tukiajan enimmäispituus olisi 12 vuotta.

Premio määräytyisi tarjouskilpailun perusteella. Tarjouskilpailun voittanut sähkön tuottaja saisi tarjouksessaan ilmoittamansa preemion mukaisen tuen, kun sähkön markkinahinta on enintään yhtä suuri kuin sähkön viitehintaa (30 euroa/MWh). Preemion mukaista tukea alennettaisiin sähkön markkinahinnan ja viitehinnan erotuksella, kun markkinahinta on suurempi kuin viitehintaa, mutta pienempi kuin viitehinnan ja preemion summa. Tukea ei maksettaisi, kun sähkön kolmen kuukauden markkinahinta olisi vähintään samansuuruinen kuin sähkön viitehinnan ja preemion summa. Tukea ei myöskään maksettaisi sähköstä, joka on tuotettu järeän puun hakkuukohteelta saadusta jalostukseen soveltuvasta tukki- tai kuitupuusta valmistetulla metsähakkeella. Tukea ei lisäksi maksettaisi niiltä tunneilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen.

Sähkön tuottaja osallistuisi sähkömarkkinoille ja saisi sähkön markkinahinnan tuottamansa sähkön myynnistä. Sähkön tuottaja olisi velvollinen tuottamaan hyväksytyn tarjouksen mukaisesti sähköä uusiutuvalla energialähteellä. Velvollisuuden noudattamatta jättämisestä sähkön tuottaja määrättäisiin maksamaan valtiolle

alituotantokorvausta. Lisäksi kalenterivuoden aikana olisi sähköstä ja lämmöstä vähintään 85 prosenttia tuotettava biokaasuvoimalassa biokaasulla ja puupolttoainevoimalassa puupolttoaineilla, ei kuitenkaan järeän puun hakkuukohteelta saadusta jalostukseen soveltuvasta tukki- tai kuitupuusta valmistetulla metsähakkeella.

Syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta. Hakemus syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten olisi tehtävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013) 6 §:ään lisättäisiin viittaus preemion mukaiseen tukeen.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset valtion kannalta

Preemiojärjestelmän taloudelliset vaikutukset valtiolle muodostuvat lähinnä kustannuksista, joita aiheutuisi sähkön tuottajalle maksettavasta preemion mukaisesta tuesta.

Preemiojärjestelmän mukainen tukiaika olisi kaksitoista vuotta. Tarjouskilpailut (vuosituotanto 2 TWh) olisi tarkoitus järjestää vuosina 2018 ja 2019, jolloin preemiojärjestelmään hyväksytyjen voimalaitosten tukiajan alkaminen ajoittuisi arviolta vuosille 2020—2023. Valtiolla aiheutuvat kustannukset jakautuisivat tällöin vuosille 2020—2035, kun viimeiset voimalaitokset poistuisivat preemiojärjestelmästä vuonna 2035. Sähkön tuottaja olisi tarjouksessa velvollinen yksilöimään tariffijakson, josta tukiaika alkaisi kulua. Tarjouskilpailujen jälkeen olisi tiedossa preemiojärjestelmään hyväksytyjen voimalaitosten osalta tukiajan alkamisen ajankohta ja preemio, jota käytetään tuen laskemisessa.

Laskelma valtiolle muodostuvista kokonaiskustannuksista on tehty olettaen, että keskimäärin tarjouskilpailu voitettaisiin preemiolla, joka olisi vähintään 10 euroa/MWh ja enintään 40 euroa/MWh, ja että sähkön kolmen kuukauden keskimääräinen markkinahinta olisi enintään 60 euroa/MWh. Todennäköisempää on arvion mukaan, että tarjouskilpailu voitettaisiin preemiolla, joka asettuisivat ääriarvojen välille. Samoin todennäköisempää on arvion mukaan, että sähkön kolmen kuukauden markkinahinnan keskiarvo vuosina 2020—2035 olisi ääriarvojen välillä.

Sähkön kolmen kuukauden markkinahinta on vuosina 2012—2017 (syyskuun loppuun 2017) ollut 25,83—42,70 euroa/MWh. Kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa käytettiin seuraavia sähkön markkinahinnan arvioita: vuonna 2020 40—45 euroa/MWh, vuonna 2025 55—60 euroa/MWh ja vuonna 2030 60—65 euroa/MWh. Käytettyjä arvioita on pidetty optimistisina. Arvioon on keskeisesti vaikuttanut arvio päästöoikeuden hintakehityksestä. EU:n komissio on mallinnuksensa perusteella päättänyt varsin samantasoiseen arvioon päästöoikeuden hintakehityksestä (EU Reference Scenario 2016; https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20160713%20draft_publication_REF2016_v13.pdf).

Jos esimerkiksi tarjouskilpailu voitettaisiin keskimäärin preemiolla, jonka suuruus on 20 euroa/MWh ja sähkön markkinahinta olisi koko tukiajan keskimäärin 45 euroa/MWh, valtiolle aiheutuvat kokonaiskustannukset preemion mukaisesta tuesta olisivat 120 milj. euroa ja kustannukset vuositasolla keskimäärin 10 milj. euroa. Sähkön viitehintaa olisi ehdotuksen mukaan 30 euroa/MWh. Sähkön tuottajalla olisi mahdollisuus neljän vuoden pituisen tukijakson aikana tasata hyväksytyn tarjouksen mukainen sähkön vuosituotannon määrä. Tästä syystä ja sähkön markkinahinnan keskiarvon vaihtelusta valtiolle vuositasolla aiheutuvat kustannukset saattavat poiketa keskimääräisistä kustannuksista. Taulukoissa 1 ja 2 on esitetty taloudelliset vaikutukset valtiolle koko tukiaikana (12 vuotta) ja vuodessa eri preemion ja sähkön kolmen kuukauden markkinahinnan tasolla, kun preemiojärjestelmässä olisi 2 TWh sähkön vuosituotantoa. Preemiojärjestelmään lopullisesti hy-

väksyttävä tuotantomäärää jäänee arvion mukaan pienemmäksi kuin 2 TWh. Varsin epätodennäköistä on, että tarjouskilpailun voittavien hankkeiden yhteenlaskettu tuotantomäärä olisi juuri 2 TWh. Jos sähkön kolmen kuukauden markkinahinta olisi alle 30 euroa/MWh, ovat kustannukset samat kuin markkinahinnan ollessa 30 euroa/MWh. Preemioon ei ole tarkoitus tehdä inflaatiokorotusta, joten reaalisesti sähkön tuottajalle sen mukaisesti maksettava tuki alenisi.

Taulukko 1. Preemiojärjestelmän kokonaiskustannukset yhteensä (milj. euroa)

Sähkön keskimääräinen markkinahinta (euroa/MWh)	Premio (euroa/MWh)						
	10	15	20	25	30	35	40
30	240	360	480	600	720	840	960
35	120	240	360	480	600	720	840
40	0	120	240	360	480	600	720
45	0	0	120	240	360	480	600
50	0	0	0	120	240	360	480
55	0	0	0	0	120	240	360
60	0	0	0	0	0	120	240

Taulukko 2. Preemiojärjestelmän kustannukset vuodessa (milj. euroa)

Sähkön keskimääräinen markkinahinta (euroa/MWh)	Premio (euroa/MWh)						
	10	15	20	25	30	35	40
30	20	30	40	50	60	70	80
35	10	20	30	40	50	60	70
40	0	10	20	30	40	50	60
45	0	0	10	20	30	40	50
50	0	0	0	10	20	30	40
55	0	0	0	0	10	20	30
60	0	0	0	0	0	10	20

Valtio voi myös saada preemiojärjestelmään kuuluvalta sähkön tuottajalta alituotantokorvausta, jos voimalaitoksessa ei tuoteta preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesta sähkön vuosituotannosta ensimmäisen tukijakson aikana keskimäärin vähintään 75 prosenttia taikka toisen tai kolmannen tukijakson aikana keskimäärin vähintään 80 prosenttia. Sähkön tuottajien arvioidaan kuitenkin tekevän tarjous sekä rakentavan voimalaitoksen ja käyttävän sitä sen mukaan, että alituotantokorvausta ei tule maksettavaksi. Tästä syystä valtion alituotantokorvausten perusteella saamat tulot arvioidaan vähäisiksi.

Jos sähkön tuottaja jättäisi noudattamatta velvollisuuksiaan siten, että osallistumisvakuutta tai rakentamisvakuutta ei palautettaisi, saisi valtio lisäksi tuloja niiden mukaisesti. Tarjouskilpailuun olisi mahdollista osallistua vain varsin pitkälle valmistellulla hankkeella. Sen vuoksi ei pidetä todennäköisenä, että valtiolle tulisi tuloja osallistumisvakuuden tai rakentamisvakuuden rahaksi muuttamisen perusteella.

Syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta. Tuotantotukilain 6 §:n 1 momentin mukaan syöttötariffijärjestelmään voidaan hyväksyä biokaasuvoimaloita, kunnes järjestelmään hyväksytyjen, pääasiallisesti biokaasulaitoksessa syntyvää biokaasua käyttävien biokaasuvoimaloiden generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho ylittää 19 megavolttiampeeria, ja puupolttoainevoimaloita, kunnes järjestelmään hyväksytyjä puupolttoainevoimaloita on enemmän kuin 50 ja niiden generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho ylittää 150 megavolttiampeeria. Biokaasuvoimaloiden syöttötariffista ja lämpöpreemiosta aiheutuvat kokonaiskustannukset olivat esitöiden (HE 152/2010 vp) mukaan arviolta noin

120 milj. euroa, kun laskelmissa käytetty sähkön markkinahinta oli 50 euroa/MWh. Puupolttoainevoimaloiden syöttötariffista ja lämpöpreemiosta aiheutuvat kokonaiskustannukset olivat alkuperäisen arvion mukaan useita satoja miljoonia. Biokaasuvoimaloita ja puupolttoainevoimaloita on kuitenkin toteutettu huomattavasti vähemmän kuin tuotantotukilain mukaan olisi mahdollista, minkä vuoksi kustannukset ovat jääneet alkupe räisiä arviota selvästi pienemmiksi, vaikka sähkön markkinahinta on pysynyt alhaisena.

Esityksessä ehdotettu syöttötariffijärjestelmän sulkeminen biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta tarkoittaisi arvion mukaan valtiontaloudelle säästöjä kokonaisuudessaan noin 40—45 milj. euroa vuosina 2019—2030. Arviossa on oletettu, että muutoksen seurauksena syöttötariffijärjestelmään hyväksytäisiin jonkin verran vähemmän biokaasu- ja puupolttoainevoimaloita verrattuna siihen, että syöttötariffijärjestelmään voitaisiin hyväksyä mainittuja voimalaitoksia vielä vuoden 2021 alussa.

Taloudelliset vaikutukset sähkön tuottajien kannalta

Sähkön tuottajille tarjouskilpailuun osallistuminen on vapaaehtoista. Sähkön tuottajalle aiheutuu kustannuksia ainoastaan, jos sähkön tuottaja päättää osallistua tarjouskilpailuun. Tarjouskilpailun voittanut sähkön tuottaja voi saada premion mukaista tukea, mutta voi myös joutua maksamaan valtiolle alituantokorvausta.

Sähkön tuottajalle tarjouskilpailuun osallistumisesta aiheutuvat kulut liittyvät lähinnä osallistumisvakuuteen, jonka suuruus olisi tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä kerrottuna kahdella eurolla/MWh. Lisäksi vakuuden hankkimisesta aiheutuu kustannuksia. Jos sähkön tuottajan tarjoama sähkön vuosituotanto olisi esimerkiksi 0,1 TWh, osallistumisvakuus olisi 200 000 euroa. Sähkön tuottaja saisi osallistumisvakuuden takaisin, jos sähkön tuottaja ei voita tarjouskilpailua, ja muutoin viipymättä sen jälkeen, kun sähkön tuottaja on asettanut rakentamisvakuuden. Lisäksi sähkön tuottajan olisi maksettava tarjouskilpailuun osallistumisesta osallistumismaksu, joka on tarkoitettu Energiavirastolle tarjouskilpailusta aiheutuvien kokonaiskustannusten kattamiseksi ja jonka suuruudeksi arvioidaan noin 2 500 euroa tarjousta kohden.

Sähkön tuottajalle aiheutuu kustannuksia rakentamisvakuudesta, jos sähkön tuottajan voimalaitos hyväksytään premiojärjestelmään. Rakentamisvakuuden suuruus olisi sähkön vuosituotannon määrä kerrottuna 16:lla eurolla/MWh. Lisäksi vakuuden hankkimisesta aiheutuu kustannuksia. Jos sähkön vuosituotanto olisi esimerkiksi 0,1 TWh, rakentamisvakuus olisi 1,6 milj. euroa. Sähkön tuottaja saisi rakentamisvakuuden takaisin, jos voimalaitos liitetään kokonaisuudessaan sähköverkkoon ennen määräajan päättymistä siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Tarjouskilpailuun olisi mahdollista osallistua vain varsin pitkälle valmistellulla hankkeella ja sähkön tuottajan oletetaan muutoinkin pyrkivän tehokkaasti siihen, että voimalaitos liitetään kokonaisuudessaan verkkoon määräajassa ja muut säädetyt velvollisuudet täytetään. Tästä syystä ei pidetä todennäköisenä, että sähkön tuottaja menettäisi rakentamisvakuuden ainakaan kokonaisuudessaan.

Sähkön tuottajalle, jonka voimalaitos on hyväksytty premiojärjestelmään, maksettaisiin tarjouksessa ilmoitetun premion mukaista tukea. Sähkön tuottajan saama tuki määräytyisi tarjouksen perusteella hyväksytyn premion ja tariffijakson aikana tuotetun sähkön määrän sekä sähkön markkinahinnan keskiarvon perusteella. Taulukoissa 3 ja 4 on esitetty sähkön tuottajan vuodessa saama premion mukainen tuki eri premion ja sähkön kolmen kuukauden markkinahinnan tasoilla, kun oletuksena on 0,1 ja 0,25 TWh:n sähkön vuosituotanto. Sähkön tuottajalle ei kuitenkaan maksettaisi premion mukaista tukea niiltä tunneilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen.

Taulukko 3. Esimerkkilaskelma premion mukaisesta tuesta vuodessa (milj. euroa), kun voimalaitoksen sähkön tuotanto on 0,1 TWh vuodessa

Sähkön keskimääräinen markkinahinta (euroa/MWh)	Premio (euroa/MWh)						
	10	15	20	25	30	35	40
30	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0
35	0,5	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	3,5
40	0	0,5	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0
45	0	0	0,5	1,0	1,5	2,0	2,5
50	0	0	0	0,5	1,0	1,5	2,0
55	0	0	0	0	0,5	1,0	1,5
60	0	0	0	0	0	0,5	1,0

Taulukko 4. Esimerkkilaskelma premion mukaisesta tuesta vuodessa (milj. euroa), kun voimalaitoksessa sähkön tuotanto on 0,25 TWh vuodessa

Sähkön keskimääräinen markkinahinta (euroa/MWh)	Premio (euroa/MWh)						
	10	15	20	25	30	35	40
30	2,5	3,8	5,0	6,3	7,5	8,8	10,0
35	1,3	2,5	3,8	5,0	6,3	7,5	8,8
40	0	1,3	2,5	3,8	5,0	6,3	7,5
45	0	0	1,3	2,5	3,8	5,0	6,3
50	0	0	0	1,3	2,5	3,8	5,0
55	0	0	0	0	1,3	2,5	3,8
60	0	0	0	0	0	1,3	2,5

Sähkön tuottajan oletetaan laativan tarjouksensa ja varmistavan voimalaitoksen vuosituotannon siten, että alituotantokorvausta ei olisi maksettava valtiolle.

Lisäksi premiojärjestelmästä aiheutuu sähkön tuottajalle kustannuksia, jotka liittyvät Energiaviraston suoritteiden lisäksi todentajien tehtäviin. Kustannukset olisivat vastaavia kuin syöttötariffijärjestelmässä. Sähkön tuottajan todentajalle maksama palkkio määräytyy tämän kanssa sovittujen hintojen mukaisesti.

Premiojärjestelmän käyttöönotto merkitsisi myös, että energiatukiasetuksen mukaista investointien edistämiseen tarkoitettua energiatukea ei myönnettäisi premiojärjestelmän soveltamisalaan kuuluville uusiutuvan energian voimalaitoksille, ellei kyse ole esimerkiksi uuden teknologian kokeiluhankkeesta tai sellaisesta pientuotannosta, johon premiojärjestelmää ei sovelleta.

Vaikutukset Energiaviraston toimintamenoihin ja henkilöresursseihin sekä arvio muutoksenhakutuomioistuimille aiheutuvista kustannuksista

Energiaviraston tehtävänä olisi järjestää tarjouskilpailut, laatia niihin liittyvä ohjeistus ja lomakkeet sekä huolehtia tarjouskilpailuja koskevasta tiedottamisesta. Energiavirasto tekisi tarjousten perusteella päätökset sähkön tuottajille, joiden voimalaitos hyväksytään premiojärjestelmään, sekä myös muille tarjouskilpailuun osallistuneille sähkön tuottajille. Suunnitteilla oleviin tarjouskilpailuihin osallistuvia sähkön tuottajia on mahdollisesti 10—40, mutta määrä voi poiketa myös tästä. Sähkön tuottaja saattaa tehdä tarjouksen yhdestä voimalaitoksesta tai useita tarjouksia eri voimalaitoksista. Tarjouskilpailuun osallistuvat sähkön tuottajat oli-

sivat velvollisia maksamaan Energiavirastolle osallistumismaksun. Osallistumismaksuilla olisi tarkoitus kattaa tarjouskilpailusta aiheutuvat kokonaiskustannukset.

Tarjouskilpailujen järjestämiseen arvioidaan tarvittavan Energiavirastossa kaksi henkilötyövuotta (htv) vuosina 2018 ja 2019. Tämä olisi toteutettavissa resurssien uudelleen kohdennuksella. Syöttötariffijärjestelmään tarkoitettuja resursseja on esimerkiksi mahdollista kohdentaa uudelleen, kun tuulivoimaloita, biokaasuvoimaloita ja puupolttoainevoimaloita ei enää hyväksytä syöttötariffijärjestelmään.

Preemiojärjestelmään hyväksytyjen sähkön tuottajien maksatushakemusten käsittely sekä preemiojärjestelmää koskevien säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta olisi vastaavanlainen kuin syöttötariffijärjestelmässä. Näihin tehtäviin ei arvioida tarvittavan Energiavirastossa lisäresursseja.

Lisäksi Energiaviraston tietojärjestelmän päivittämisestä aiheutuisi alustavan arvion mukaan kustannuksia 100 000 euroa.

Tarjouskilpailujen perusteella tehtävistä Energiaviraston päätöksistä arvioidaan enintään muutaman päätyvän muutoksenhakutuomioistuimeen, kun oletetaan, että tarjouskilpailuja järjestettäisiin kaksi, joissa kilpailutetaan yhteensä 2 TWh sähkön vuosituotantoa. Kustannusvaikutus muutoksenhakutuomioistuimissa vuosittain kahden ensimmäisen vuoden aikana olisi noin 10 000 euroa.

Vaikutukset sähkön markkinahintaan

Preemiojärjestelmä parantaa sähkön tuottajien edellytyksiä investoida kokonaan uuteen uusiutuvan energian voimalaitoskapasiteettiin, jos voimalaitos hyväksytään järjestelmään. Kaikki sähköjärjestelmään tuleva tuotanto lisää sähkön tarjontaa, jollei kyse ole korvausinvestoinnista. Osa preemiojärjestelmään hyväksyttävistä voimalaitoksista saattaa olla korvausinvestointeja. Jos sähkön kysyntä ei kasva, syrjäyttää uusi tuotanto muuta tuotantoa ajojärjestyksessä sekä alentaa sähkön markkinahintaa. Preemiojärjestelmään enintään hyväksyttävä sähkön vuosituotanto on kuitenkin vain 2 TWh, joten sen vaikutus sähkön markkinahintaan pohjoismaisilla markkinoilla on erittäin vähäinen ja selvästi pienempi kuin esimerkiksi Ruotsin ja Norjan yhteisen tai Tanskan uusiutuvan energian tukijärjestelmien vaikutus. Myös Saksan uusiutuvan energian tuotantotukijärjestelmien arvioidaan vaikuttavan pohjoismaisiin markkinoihin sähkön hintaa alentavasti.

Vaikutukset raaka-ainemarkkinoihin sekä raaka-aineiden hyödyntämiseen perustuviin voimalaitos- ja muihin investointeihin

Metsäbiomassa

Metsäbiomassan merkitys Suomessa uusiutuvan energian raaka-aineena on ratkaisevan tärkeä. Uusien metsäteollisuuden investointien seurauksena puun käyttö kasvaa Suomessa merkittävästi lähivuosina. Samalla muodostuu uudenlaisia mahdollisuuksia lisätä sivuvirtojen ja hakkuutähteiden biomassaan perustuvaa sähkön tuotantoa. Metsäteollisuuden ja muun puuta jalostavan teollisuuden käyttöön soveltuvaa raaka-ainetta ei ole perusteltua ohjata tukien avulla energian tuotantoon. Metsänhoidossa ja puun korjuussa syntyy kuitenkin runsaasti puuainesta, joka ei kelpaa tai jolle ei ole riittävästi kysyntää puunjalostuksen raaka-aineeksi. Esimerkiksi tuoreiden valtakunnan metsien inventointitietojen perusteella taimikonhoidon rästejä on tällä hetkellä lähes 800 000 hehtaaria. Niillä tehtävistä ensiharvennuksista voi kertyä puustoa noin 50 milj. kuutiota. Tästä pääosa ei ole taimikonhoidon rästien vuoksi jalostuskelpoista kuitupuuta, vaan energiapuuksi soveltuvaa pienläpimittaista puustoa.

Metsähaketta käytetään nykyisin energian tuotantoon, erityisesti sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa, mutta myös erillisessä lämmön tuotannossa ja pyrolyysiöljyn tuotantoon. Metsähakkeen käyttö on viime vuosina vähentynyt sähkön ja lämmön yhteistuotannossa, mutta lämmön tuotannossa käyttö on kasvanut

melko tasaisesti. Pienpuun energiakäyttö on viime vuosina kasvanut, ja muiden jakeiden käyttö on laskenut. Metsähakkeen kysyntää voivat lähivuosina lisätä lähinnä polttoainemuutokset nykyisissä energian tuotantolaitoksissa, minkä lisäksi suunnitteilla on metsäbiomassaa hyödyntäviä biopolttoainelaitoksia.

Kuorta käytetään nykyisin energian tuotantoon, erityisesti teollisuuden sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa sekä sahojen prosessilämpölaitoksissa. Kuoren energiakäyttö on kasvanut vuodesta 2013. Lähivuosina kuoren saatavuuden odotetaan paranevan metsäteollisuuden investointien myötä. Lisääntyvä kuori tullaan todennäköisesti käyttämään energiaksi, joko suoraan poltettuna tai jalostettuna polttoaineeksi.

Puraa käytetään nykyisin massan tuotantoon, pellettien tuotantoon, puulevyjen tuotantoon ja energian tuotantoon. Purusta voidaan myös valmistaa bioetanolia. Purun suora energiakäyttö laski hieman vuonna 2014, mutta elpyi vuonna 2016. Sen sijaan puupellettien tuotanto on laskenut vuoden 2014 jälkeen.

Biomassaa (lähinnä puuperäistä) pääpolttoaineenaan käyttävää yhteistuotantolaitosten sähköntuotantokapasiteettia on tällä hetkellä noin 2 000 MW, josta pääosa (yli 1 800 MW) teollisuudessa ja vajaa 200 MW yhdyskuntien kaukolämpösektorilla.

Biomassapohjaisen yhteistuotannon potentiaalia Suomessa rajoittaa lämpökuormien (yhdyskuntien kaukolämpö ja teollisuuden höyry ja lämpö) määrä. Hajautetun pientuotannon lisääntymisen, energian käytön tehostumisen ja lauhempien talvien seurauksena kaukolämpöverkkojen lämpökuorma pienenee. Uusien biomassapohjaisten yhteistuotantohankkeiden sijainti määräytyy lähtökohtaisesti lämmön tarpeen mukaan, eivätkä hankkeet ole toistensa vaihtoehtoja. Sähkön ja lämmön yhteistuotannon potentiaali on hyvin hyödynnetty jo nyt. Tällä hetkellä yhdyskuntien energiantuotantosektorilla on hyvin vähän uusia biomassaa hyödyntäviä yhteistuotantohankkeita suunnitteilla ja rakenteilla. Arvion mukaan lisäyspotentiaali rajoittuu lähinnä nykyisen fossiilisen polttoainekäytön korvaamiseen sekä pienen kokoluokan lämmönkäyttökohteisiin. Pienemmissä lämmön käyttökohteissa (esimerkiksi sahat, pienet kaukolämpöverkot) voi olla erillistä lämmön tuotantoa, joka olisi mahdollista korvata uudella sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksella. Kokonaan uusien yhteistuotantohankkeiden sähkön tuotannon potentiaaliksi arvioidaan 0,35 TWh, ja se rajoittuu pieneen kokoluokkaan. Osa yhteistuotantolaitosten korvausinvestoinneista ei välttämättä tuo uutta sähköntuotantokapasiteettia, vaan korvaisi nykyistä poistumassa olevaa kapasiteettia.

Syöttötariffijärjestelmään on toistaiseksi hyväksytty ainoastaan yksi puupolttoainevoimala. Kiinnostusta järjestelmään on vähentänyt erityisesti enimmäistuen rajaaminen 750 000 euroon neljän perättäisen tariffijakson aikana. Puupolttoainevoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus olisi tehtävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tarjouskilpailussa sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosta (puupolttoainevoimalaa) koskevan tarjouksen arvioidaan määräytyvän siten, että sähköstä saatavan hinnan tulisi kattaa ero verrattuna lämpökattilainvestointiin, tai — jos uusimistarvetta ei ole — koko sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen investointikustannus sekä lisäksi polttoainetarve. Myös polttoainehinnalla ja käytettävällä biomassajakeella on merkitystä sähkön tuotantokustannukseen. Teollisuuden yhteistuotantohankkeilla arvioidaan olevan hyvät edellytykset menestyä tarjouskilpailussa. Tämä koskee varsinkin hankkeita, joissa polttoainekustannus on alhainen. Kaukolämmön yhteistuotantohankkeiden mahdollisuuksia menestyä tarjouskilpailussa parantaa, kun investoinnissa saadaan hyödyntää olemassa olevaa rakennusta perustuksineen. Kyseessä voi tällöin olla korvausinvestointi, jolloin uusiutuvan energian lisäys on vähäisempää verrattuna kokonaan uuteen investointiin.

Alueellisten vaikutusten kannalta keskeistä on puupolttoaineiden (tuotantotukilain 5 §:n 8 kohdan mukaan puupolttoaineilla tarkoitetaan metsähaketta sekä teollisuuden sivutuotepuuta, joka syntyy metsäteollisuuden puunjalostusprosessin sivu- tai jätetuotteena syntyvästä puuaineksesta) tarjonnan ja kysynnän tilanne. Eteläisen ja pohjoisen Suomi eroavat tässä suhteessa toisistaan. Koska pohjoisessa Suomessa on puupolttoaineiden tarjontaa kysyntään verrattuna enemmän kuin eteläisessä Suomessa, olisivat jäljempänä kuvatut puu- ja polttoainemarkkinoiden alueelliset vaikutukset pohjoisessa Suomessa vähäisemmät.

Jos sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos (puupolttoainevoimala) voittaisi tarjouskilpailun ja se hyväksyttäisiin premiojärjestelmään, lisäisi se alueellisesti metsähakkeen, kuoren ja purun kysyntää vuodesta 2020 alkaen tai hieman myöhemmin. Merkittävä osa tarjouskilpailuun osallistuvan sähkön ja lämmön yhteistuotannon potentiaalista muodostuu pääkaupunkiseudun hankkeista. Jos hankkeet osallistuisivat tarjouskilpailuun ja menestyisivät siinä, olisi tällä merkittävä markkinavaikutus eteläisen Suomen alueella. Yhdenkin suuren puupolttoainevoimalan toteutuminen vaikuttaa merkittävästi puumarkkinoihin alueella, jolla markkinatilanne on jo valmiiksi muuta Suomea tiukempi. Toisaalta kireä markkinatilanne edellyttäisi mahdollisesti korkeampaa tarjousta, mikä heikentäisi edellytyksiä menestyä tarjouskilpailussa. Muualla Suomessa käytön lisäys kohdistuu laajemmalle alueelle, joten alueellinen vaikutus ei ole yhtä merkittävä kuin pääkaupunkiseudulla, mutta paikallisesti vaikutukset voivat kuitenkin olla huomattavia. Lisäksi joissain tapauksissa tarjouskilpailun voittanut puupolttoainevoimala voi kilpailla samoista raaka-ainelähteistä suunniteltujen biopolttoainelaitosten kanssa, mikä lisää näiden biopolttoainelaitosten käyttämien raaka-aineiden kustannuspaineita.

Metsähakkeen nykyinen keskimääräinen markkinahinta on 21 euroa/MWh. Jos puupolttoainevoimala voittaisi tarjouskilpailun ja se hyväksyttäisiin premiojärjestelmään, saattaa sen puustamaksukyky mahdollisesti nousta lähelle 30 euroa/MWh, mikä voi johtaa metsähakkeen markkinahinnan nousuun korkean puustamaksuvuon vuoksi. Jos metsähakkeen markkinahinta nousee yli nykyisten sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosten puustamaksuvuon (noin 23 euroa/MWh), voi metsähakkeen käyttö nykyisissä laitoksissa vähentyä. Jos päästöoikeuden hinta nousee, myös nykyisten laitosten puustamaksukyky nousee, jolloin ne pystyvät kilpailemaan kalliimmasta metsähakkeesta. Koska suunniteltujen tarjouskilpailujen tarkoituksena on lisätä sähkön vuosituotantoa uusiutuvilla energialähteillä 2 TWh, kaikki vireillä olevat sähkön ja lämmön yhteistuotantohankkeet eivät mahtuisi premiojärjestelmään. Tällöin vaikutukset puumarkkinoihin olisivat rajallisia.

Järeän puun hakkuukohteelta saadusta jalostukseen soveltuvasta tukki- tai kuitupuusta valmistetulla metsähakkeella tuotettu sähkö ei esityksen mukaan oikeuttaisi premiojärjestelmässä premion mukaiseen tukeen eikä sitä luettaisi premiojärjestelmän mukaisen tuotantovelvoitteen piiriin. Lisäksi premiojärjestelmään hyväksytyssä puupolttoainevoimalassa olisi tuotettava sähköstä ja lämmöstä vähintään 85 prosenttia muilla puupolttoaineilla kuin mainitulla tukki- tai kuitupuusta valmistetulla metsähakkeella, jotta sähkön tuottaja olisi oikeutettu tukeen. Esityksen arvioidaan kannustavan tehokkaasti muun kuin tukki- ja kuitupuusta valmistetun metsähakkeen sekä purun ja kuoren käyttöön polttoaineena. Tukki- ja kuitupuusta valmistetun metsähakkeen rajaaminen esityksen mukaisesti premiojärjestelmän mukaisen tuen ja tuotantovelvoitteen ulkopuolelle varmistaisi, että premiojärjestelmän käyttöönotto ei johtaisi kuitupuun hinnan nousuun ja eikä siten heikentäisi metsäteollisuuden toiminta- ja investointiedellytyksiä. Lisäksi on huomattava, että sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen vaihtoehto on usein käytännössä lämpökattilainvestointi. Tällaisessa kohteessa ei ole rajoitettu kuitu- ja tukkipuusta valmistetun metsähakkeen tai fossiilisten polttoaineiden käyttöä.

Kuvattuja vaikutuksia lieventäisi myös se, että tuontipuulla tuotettua sähköä ei ole EU-oikeudesta johtuvista syistä mahdollista rajata premiojärjestelmän ulkopuolelle. Pitkällä aikavälillä puunkäytön arvioidaan kasvavan eri käyttökohteissa materiaalikäytöstä bioenergiaan. Tuontipuun käytön rajoittaminen voisi lisätä puumarkkinajännitettä kotimaassa.

Premiojärjestelmässä voisi saada tukea purulla tuotetusta sähköstä. Tämä voi lisätä purun arvoa energian tuotannossa (tällä hetkellä noin 15 euroa/MWh), mikä parantaisi sahojen kannattavuutta. Tuki kannustaisi erityisesti sahojen omiin sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosten investointeihin nykyisessä markkinatilanteessa, jossa purun hinta on alhainen. Purun lisääntyvä käyttö energian tuotantoon voi vaikuttaa sen saatavuuteen esimerkiksi pellettituotantoon, uusiin biopolttoainelaitoksiin ja muihin käyttökohteisiin.

Biokaasu

Biokaasua tuotetaan ja hyödynnetään Suomessa tällä hetkellä lämmön ja sähkön tuotannossa sekä pienemässä määrin liikennekäytössä. Biokaasun liikennekäytön kasvu on ollut viime vuosina nopeaa. Tällä hetkel-

lä biokaasua tuotetaan erityisesti kaatopaikkalaitoksissa, jäteveden puhdistamoissa ja yhteismädätyslaitoksissa. Merkittävää potentiaalia lisäykseen olisi erityisesti maataloilla ja yhteismädätyslaitoksissa, joissa voidaan käyttää raaka-aineina erilaisia jakeita. Biokaasun tuotannolla on monia ravinteiden kierrätykseen liittyviä hyötyjä. Biokaasun tuotannosta voidaan esimerkiksi ottaa talteen ravinteita, joilla voidaan korvata epäorgaanisia lannoitteita.

Biokaasuvoimaloiden kannattavuuden kannalta suuri merkitys on raaka-aineesta saatavalla porttimaksulla sekä mahdollisuudessa hyödyntää sähkön ja lämmön yhteistuotannossa syntyvä lämpö. Kohteissa, joissa lämpö voidaan hyödyntää ja raaka-aineesta saadaan porttimaksu, voi biokaasuvoimala olla kannattava nykyisellä syöttötariffilla ja sen korotuksena maksettavalla lämpöpreemiolla. Tällaisia kohteita on kuitenkin ilmeisesti vain vähän. Käytännössä laitokset saavat porttimaksun vain osalle raaka-aineita eivätkä välttämättä pysty hyödyntämään kaikkea tuotettua lämpöä. Syöttötariffijärjestelmään on toistaiseksi hyväksytty neljä biokaasuvoimalaa, joiden arvioitu sähkön vuosituotanto on yhteensä noin 50 000 MWh. Biokaasuvoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus olisi tehtävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

Potentiaali uusille biokaasua hyödyntäville sähkön ja lämmön yhteistuotannon hankkeille on rajallinen. Porttimaksullisia biojätteitä voisi olla hyödynnettävissä arviolta enimmillään noin 0,5—0,9 TWh, jolloin sähkön tuotantopotentiaali olisi enimmillään noin 0,3 TWh.

Biokaasun käytön osalta lupaavimmat näkymät ovat liikenteessä ja työkonepolttoaineena. Biokaasun jakeluverkkoa voidaan myös täydentää kevyillä jakeluasemilla, joita voidaan perustaa esimerkiksi maatilojen tai biokaasulaitosten yhteyteen tai valtaväylien varrelle. Liikennekäytössä biokaasun arvo arvioidaan suuremmaksi kuin sähkön tuotannossa. Investointituki biokaasulaitoksille soveltuu näissä tapauksissa paremmin tukimuodoksi. Jos preemiojärjestelmään hyväksyttäisiin tarjouskilpailun perusteella biokaasuvoimala, voi tämä ainakin periaatteessa johtaa siihen, että biokaasua ohjautuisi liikennekäytön tai muun arvokkaamman käyttökohteen sijasta sähkön tuotannon polttoaineeksi. Sähkön hinnalla on yleisesti ottaen melko pieni vaikutus biokaasuvoimaloiden kannattavuuteen, joten preemiojärjestelmän mukaisella sähkön tuotannon tuella ei todennäköisesti olisi suurta vaikutusta investointien toteuttamiseen.

Vaikutukset tuulivoimaloiden, aurinkovoimaloiden ja aaltovoimaloiden investointeihin

Suomessa on tällä hetkellä asennettua tuulivoimakapasiteettia noin 2 000 MW. Syöttötariffijärjestelmä on tehokkaasti edistänyt investointeja tuulivoimaloihin. Vuonna 2016 tuulivoimalla tuotettiin noin 3 TWh sähköä, joka vastaa 3,6 prosenttia Suomen sähkön kulutuksesta.

Maalle rakennettava tuulivoima on Suomessa jo vakiintunutta teknologiaa, ja tarjouskilpailuun osallistuva hankepotentiaali on suuri. Arvion mukaan vuonna 2018 Suomessa on noin 4 000 MW valmiiksi luvitettuja tuulivoimahankkeita. Nämä hankkeet tuottaisivat toteutuessaan noin 12 TWh sähköä vuodessa eli merkittävästi enemmän kuin suunniteltujen tarjouskilpailujen kohteena oleva sähkön määrä olisi. Tämän lisäksi merituulivoimassa ja vielä luvittamattomassa maatuulivoimassa on huomattava potentiaali.

Tuulivoimalan tuotantokustannus muodostuu suurelta osin investoinnista. Pääoman tuottovaatimuksella on suuri vaikutus tuotantokustannukseen. Lisäksi kuluja aiheutuu huollosta ja kunnossapidosta. Kohteen tuulioolosuhteet vaikuttavat merkittävästi vuosituotantomäärään. Kustannustehokkaimmat tuulivoimahankkeet voisivat arvion mukaan menestyä tarjouskilpailussa. Erityisesti tuulivoimaloihin liittyvän suomalaisen hankkeosaamisen ylläpitämiseksi ja uusien entistä kustannustehokkaampien ratkaisujen kehittämiseksi tuulivoimaloiden menestyminen tarjouskilpailussa parantaisi edellytyksiä toteuttaa tuulivoimahankkeita tulevaisuudessa markkinaehtoisesti.

Aurinkoenergian hyödyntämisen kehitys on ollut Suomessa monia muita Euroopan maita hitaampaa. Vuonna 2015 aurinkovoimalla tuotettiin noin 0,1 TWh sähköä, mikä vastaa 0,01 prosenttia Suomen sähkön kulutuksesta. Verkkoon kytketty aurinkosähkökapasiteetti oli 27 MW vuonna 2016, minkä lisäksi sähköverkon ulkopuolista kapasiteettia arvioidaan olevan jonkin verran. Aurinkosähköjärjestelmiä voidaan toteuttaa kattoasennuksina sekä erillisinä maalle sijoitettavina voimaloina. Aurinkosähkön määrä kasvaa vauhdilla. Aurinkosähkön tuottaminen on teknologialtaan vakiintunutta, ja teoreettinen potentiaali on Suomessa suuri. Arvion mukaan uutta kaupallisen mittaluokan tuotantoa voisi syntyä vuosittain 0,1 TWh ja kattopinta-aloilla voitaisiin Suomessa tuottaa noin 15 TWh aurinkosähköä vuonna 2030. Aurinkosähkön erittäin laajamittainen hyödyntäminen edellyttäisi kuitenkin Suomen olosuhteissa varastoinnin kehittämistä kulutushuippujen tasaamiseksi. Hankkeiden luvitusprosessi on kevyt verrattuna moniin muihin uusiutuvan energian tuotantomuotoihin. Aurinkovoimalan sähkön tuotantokustannukset muodostuvat samalla tavoin kuin tuulivoimalassa. Parhaidenkaan aurinkovoimalahankkeiden kustannustehokkuus ei kuitenkaan vielä tällä hetkellä ole tasolla, joka ennustaisi menestymistä tarjouskilpailussa.

Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/28/EY (jäljempänä *RES-direktiivi*) mukaan uusiutuvia energialähteitä on myös valtamerienergia, mikä voi tarkoittaa esimerkiksi vuorovesi- tai aaltoenergiaa. Suomen olosuhteissa aaltoenergia voisi olla näistä vaihtoehdoista hyödynnettävissä. Aaltovoimalassa tuotetaan sähköä aaltojen liike-energiasta, ja mahdollisia toteutustapoja on useita. Suomessa ei ole yhtään aaltoenergiaa hyödyntävää voimalaitosta. Myös globaalisti teknologia on vasta kehittyvässä kaupalliseen käyttöön. Aaltovoimalan tuotantokustannukset olisivat todennäköisesti huomattavasti korkeampia kuin vakiintuneiden uusiutuvien sähkön tuotantomuotojen, eikä aaltovoimaloilla arvioida olevan mahdollisuuksia menestyä tarjouskilpailussa.

4.2 Muut vaikutukset

Ympäristövaikutukset

Siltä osin kuin premiojärjestelmään hyväksytyissä uusiutuvan energian voimalaitoksissa tuotettu sähkö korvaa fossiilisia polttoaineita vähenevät kasvihuonekaasupäästöt vastaavasti. Kun kyse on puupolttoainevoimalasta, investointi ei kuitenkaan välttämättä lisäisi täysimääräisesti uusiutuvan energian tuotantoa, sillä uusi investointi voi nostaa puupolttoaineen hintaa paikallisesti, jolloin muut lähistöllä sijaitsevat laitokset voivat siirtyä käyttämään muita polttoaineita.

Lähipäästöt vähenisivät todennäköisesti myös. Vähenemän määrään vaikuttaisi toisaalta, mitä uusiutuvia energialähteitä tarjouskilpailun perusteella premiojärjestelmään hyväksytyissä voimalaitoksissa hyödynnettäisiin, ja toisaalta, millaista sähkön tuotantoa korvattaisiin.

Kansallisten ja EU-tavoitteiden toteutuminen

Premiojärjestelmä edistää EU:ssa vuodelle 2030 asetettujen päästövähennyksiä ja uusiutuvien energialähteiden lisäämistä koskevien tavoitteiden toteuttamista Suomessa sekä kansallisten pitkän aikavälin energia- ja ilmastotavoitteiden toteutumista. Tavoitteiden toteutumisen kannalta premiojärjestelmällä olisi suurempi merkitys, jos tarjouskilpailun voittaisivat sellaiset hankkeet, jotka eivät ole korvausinvestointeja ja joihin liittyy merkittävä tarve sekä pitää yllä hankeosaamista että kehittää edelleen Suomen oloihin soveltuvia entistä kustannustehokkaampia hankkeita. Tavoitellun vähähiilisen energiajärjestelmän kannalta olisi tarpeen, että Suomessa on mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti osaamista erityyppisistä uusiutuvan energian teknologioista. Lisäksi puupolttoainevoimalan menestyminen tarjouskilpailussa saattaa vaikuttaa alueellisesti siten, että muissa voimaloissa siirrytään käyttämään esimerkiksi turvetta puupolttoaineiden sijasta, jolloin uusiutuvan energian lisäys olisi kokonaisuudessaan vähäisempi.

Sähkön omavaraisuus ja vaikutukset sähköjärjestelmään

Sähkön tuotanto uusiutuvan energian voimalaitoksella kasvattaa osaltaan omavaraisuutta sähkön tuotannossa, koska se vähentää joko sähkön tuontia tai fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Puupolttoainevoimalan menestyminen tarjouskilpailussa vaikuttaisi osaltaan myönteisesti myös sähkötuotantokapasiteetin riittävyyteen. Koska suunniteltujen tarjouskilpailujen tavoitteena olisi enintään 2 TWh sähkön vuosituotantoa, mahdolliset vaikutukset sähköjärjestelmään olisivat vähäisiä.

Työllisyysvaikutukset

Tarjouskilpailuun voi osallistua erilaisilla uusiutuvan energian voimalaitoshankkeilla. Näihin liittyvät työllisyys- ja investointivaikutukset vaihtelevat riippuen voimalaitoksen hyödyntämästä uusiutuvasta energialähteestä. Koska suunniteltujen tarjouskilpailujen tavoitteena olisi enintään 2 TWh sähkön vuosituotantoa, toteutettavien uusien voimalaitosten määrä ei arvion mukaan olisi kovin suuri. Työllisyysvaikutusten arviointiin liittyy merkittäviä epävarmuuksia, koska tarjouskilpailun lopputulosta ei ole mahdollista ennustaa. Suunta-antavana arviona voidaan kuitenkin esittää, että suorat työllisyysvaikutukset olisivat voimalaitosten rakentamiseen ja käyttöön ottoon liittyen vuositasolla 500–700 htv sekä myöhemmin käyttö- ja kunnossapitovaiheessa vuositasolla 250 htv.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Työ- ja elinkeinoministeriön asettama uusiutuvan energian tukijärjestelmien kehittämistyöryhmä tarkasteli teollisen mittakaavan uusiutuvan sähkön sekä sähkön ja lämmön yhteistuotannon tukijärjestelmiä. Työryhmän toimikausi oli 1 päivästä joulukuuta 2015 29 päivään huhtikuuta 2016. Keskeiset sidosryhmät olivat edustettuna työryhmässä. Työryhmä tarkasteli investointi-, tuotantotuki- ja sertifikaattijärjestelmiin liittyviä tukimalleja. Työryhmän raportti (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 16/2016; <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74933>) sisältää työryhmän johtopäätökset ja esimerkkinä luonnoksen tuotantotukijärjestelmäksi teollisen kokoluokan uusiutuvan sähkön investointeihin. Työryhmän raportista pyydettiin lausunnot sidosryhmiltä. Lausuntoja annettiin yhteensä 25 kappaletta. Loppuraportti arvioitiin yleisesti kattavaksi ja perusteelliseksi analyysiksi tukimalleista ja niiden vaikutuksista. Tarjouskilpailuun perustuvan tuotantotukijärjestelmän puolesta ja sitä vastaan esitettiin erilaisia näkökohtia.

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu Energiavirastoa ja muita sidosryhmiä. Ministeriö teetti konsultilla (Pöyry Management Consulting Oy) selvityksen tarjouskilpailuun perustuvasta tuotantotuesta, joka valmistui 28 päivänä kesäkuuta 2017. Ministeriö järjesti konsultin kanssa esitysluonnoksesta ja selvityksestä 2 päivänä lokakuuta 2017 seminaarin, johon osallistui noin 70 sidosryhmien ja yritysten edustajaa. Teknologianeutraalia kilpailutusta uusille voimalaitoksille on myös käsitelty energia- ja ilmastostrategiaa varten konsultilla teetetyllä taustaselvityksellä, joka koski metsäenergian tukijärjestelmän kehittämistä. Taustaselvitys valmistui marraskuussa 2016.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Energiavirastolta, Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, Aurinkoteknillinen Yhdistys ry:ltä, Bioenergia ry:ltä, Energiateollisuus ry:ltä, Fingrid Oyj:ltä, Finsolar/ Aalto-yliopiston kauppakorkeakoululta, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Paikallisvoima ry:ltä, Pienvesivoimayhdistys ry:ltä, Suomen Biokaasuyhdistys ry:ltä, Suomen Lähienergialiitto ry:ltä, Sahateollisuus ry:ltä, Suomen Tuulivoimayhdistys ry:ltä ja Teknologiateollisuus ry:ltä. Myös muut kuin mainitut saattoivat antaa

lausuntonsa esitysluonnoksesta. Lausuntopyyntö lähetettiin 15 päivänä syyskuuta 2017, ja lausuntoaika päättyi 4 päivänä lokakuuta 2017. Työ- ja elinkeinoministeriö tiedotti lisäksi lausuntopyynnöstä. Lausuntoja annettiin yhteensä 43 kappaletta, joista 4 oli ministeriöiden ja virastojen lausuntoja, 15 elinkeinoelämän, teollisuuden ja energia-alan etujärjestöjen lausuntoja, 16 yritysten lausuntoja sekä 7 kansalaisten yhdistysten ja kansalaisten lausuntoja. Myös Perussuomalaiset r.p. antoi lausunnon.

Lausunnoissa suhtauduttiin yleisesti esitysluonnokseen ja sen sisältämään malliin myönteisesti. Useissa lausunnoissa ehdotettiin vesivoiman sisällyttämistä soveltamisalaan, ja muutamissa tuulivoiman rajaamista soveltamisalan ulkopuolelle. Puuenergialla tuotetun sähkön tukemiseen vaadittiin toisaalta helpotuksia ja toisaalta sen lopettamista kokonaan. Kaukolämmön yhteistuotannon hankkeiden tarjouskilpailuun osallistumisen ja siinä menestymisen edellytyksiä vaadittiin parannettavaksi. Pientuotannon edistämiseen toivottiin helpotuksia. Lausuntojen perusteella ilmeni selventämistarvetta etenkin tarjouskilpailuun osallistumisen edellytyksiin liittyen.

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen järjesti kuulemistilaisuuden keskeisten sidosryhmien edustajille 16 päivänä lokakuuta 2017. Tilaisuudessa käsiteltiin esitysluonnoksen kehittämistä saatujen lausuntojen perusteella.

Lakiehdotusta muokattiin siten, että kaukolämmön yhteistuotannon hankkeiden edellytyksiä osallistua ja menestyä kilpailussa parannettiin. Muokkaukset toteutettiin teknologianeutraalisti, ja ne koskisivat kaikkia premiojärjestelmän soveltamisalaan kuuluvia teknologioita. Uutuusvaatimuksen ulkopuolelle rajattiin voimalaitosrakennus perustuksineen. Tarjouskilpailuun olisi mahdollista osallistua myös hankkeella, joka rakennetaan samalla paikalla sijainneen ja valtiontukea saaneen voimalaitoksen tilalle, kunhan purettavan voimalaitoksen teknistä käyttöikää ei ole juurikaan jäljellä. Puupolttoainevoimaloita ja samoin biokaasuvoimaloita koskeva polttoainevelvoite laskettiin 90 prosentista 85 prosenttiin.

Lakiehdotuksessa pientuotannon edellytyksiä osallistua ja menestyä tarjouskilpailussa parannettiin. Tuen saamatta jääminen kohdistuisi ainoastaan siihen pientuotannon yksikköön, joka jää alle vuosituotantovelvoitteen (nykyisin 800 MWh).

Tarjouskilpailun osallistumisen edellytyksiä selvennettiin edelleen lakiehdotuksen perusteluissa.

Lakiehdotusta ja esityksen perusteluita muokattiin lisäksi oikeusministeriön lausunnossa esitetyn mukaisesti. Oikeusministeriön lausunnon perusteella ilmeni myös, että tarjousten osittainen hyväksyminen olisi säädösteknisesti hankala toteuttaa.

Valtiovarainministeriön kannattamaa ja yleisperustelujen jaksossa 3.2 tarkemmin selostettua toimintaperiaatetta, jonka mukaan sähkön tuottajan saama ylituki olisi leikattu valtiolle, ei ole sisällytetty lakiehdotukseen.

Taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) mukaisesti yritystukineuvottelukunnalta on pyydetty lausunto siitä, täyttääkö suunniteltu premiojärjestelmä EU:n lainsäädännön valtiontuen edellytykset ja mitä valtiontukia koskevien säännösten mukaista menettelytapaa tukiviranomaisen on noudatettava. Yritystukineuvottelukunta on 13 päivänä lokakuuta 2017 puoltanut ennakoarvioinnissa esitettyä premiojärjestelmää ja todennut lausuntopyynnön mukaisen tukiohjelman täyttävän EU:n lainsäädännön valtiontuen edellytykset.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesityksen täydennykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Vuoden 2018 talousarvioesityksen täydennyksessä esitetään valtuutta järjestää tarjouskilpailu 2 TWh vastavasta sähkön vuosituotannon määrästä. Valtiontaloudelle ei vielä vuonna 2018 aiheutuisi vaikutuksia preemiojärjestelmän mukaisen tuen maksamisesta. Taloudelliset vaikutukset ajoittuisivat jakson 4.1 mukaisesti arviolta vuosille 2020—2035.

Todennäköisesti valtuus tulisi vuonna 2018 vain osittain käytettyä. Jos vuoden 2018 myöntämisvaltuutta jäisi käyttämättä, olisi tarkoitus valtion vuoden 2019 talousarvioesityksessä sallia, että käyttämättä jääneestä osasta tehtäisiin myöntämisspäätöksiä vuonna 2019.

Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2018—2021 ei ole otettu huomioon preemiojärjestelmän mukaisiin tukiin liittyviä rahoitustarpeita. Tuen maksatuksiin varataan määrärahat vuosille 2018—2021 siten, että syöttötariffijärjestelmän sulkemisesta biokaasu- ja puupolttoainevoimaloiden aiheutuvat säästöt käytettäisiin uuden preemiojärjestelmän mukaisen tuen maksatuksiin. Muilta osin tuen maksatuksiin tarvittava määräraha katettaisiin ensisijaisesti kohdentamalla työ- ja elinkeinoministeriölle julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2019—2021 varattuja määrärahoja uudelleen. Lisäksi kansallisen energia- ja ilmastostrategian toimeenpanoon vuodelle 2021 varatun määrärahan kohdentaminen arvioidaan vuoden 2021 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä. Tulevien vuosien rahoitustarpeisiin otetaan kantaa tulevissa julkisen talouden suunnitelmissa ja talousarvioprosesseissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta

2 §. Lain soveltamisala. Lain soveltamisala kirjoitettaisiin pykälässä yleisempään muotoon. Soveltamisalaan kuuluisi myös tarjouskilpailuun perustuva premiojärjestelmä, josta säädettäisiin tarkemmin 4 luvussa. Soveltamisalaan kuuluisivat lisäksi nykyistä laajemmin erilaisia uusiutuvia energialähteitä hyödyntävät voimalaitokset.

5 §. Määritelmät. Pykälään lisättäisiin uusi 13—16 kohta, jotka liittyvät 4 luvussa säädettävään tarjouskilpailuun perustuvaan premiojärjestelmään. Pykälän 12 kohdassa olevan sähkön tuottajan määritelmä ei muuttuisi, mutta se ei enää olisi pykälän viimeinen määritelmä.

Pykälän 13 kohdassa määriteltäisiin aurinkovoimala voimalaitokseksi, jossa tuotetaan sähköä auringon säteilyenergiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä aurinkosähköjärjestelmässä. Aurinkovoimala olisi mahdollista asentaa rakennuksen katolle tai seinälle taikka maahan.

Pykälän 14 kohdassa määriteltäisiin aaltovoimala voimalaitokseksi, jossa tuotetaan sähköä aaltojen liikeenergiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä generaattorissa. Aaltovoimaloista ei toistaiseksi ole kokemuksia Suomen olosuhteissa.

Pykälän 15 kohdassa määriteltäisiin uusiutuvan energian pienyksiköksi enintään 10 000 MWh vuodessa sähköä tuottava tuulivoimala, puupolttoainevoimala, biokaasuvoimala, aurinkovoimala tai aaltovoimala, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus. Sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun tekemällä tarjouksen useasta uusiutuvan energian pienyksiköstä koostuvasta uusiutuvan energian voimalaitoksesta. Energiavirasto arvioisi käsitellessään tarjouksia 32 §:n mukaan, voidaanko voimalaitoksen suunnitellun tehon perusteella sitä pitää uusiutuvan energian pienyksikkönä. Tällöin arvioinnin kannalta olisi keskeistä myös sähkön tuottajan tarjouksessaan ilmoittama sähkön vuosituotantomäärä.

Pykälän 16 kohdan mukaan uusiutuvan energian voimalaitoksella tarkoitettaisiin sellaista tuulivoimalaa, puupolttoainevoimalaa, biokaasuvoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus. Uusiutuvan energian voimalaitoksen ei voitaisi katsoa sijaitsevan yhtenäisellä alueella, jos voimalaitos sisältäisi täysin toisistaan erillisiä osioita, joilla ei olisi yhteistä mittauspistettä, voimalaitoksen sisäverkkoa tai muuta vastaavaa teknistä yhteyttä. Sen sijaan voimalaitosalueen yhtenäisyyden arvioinnin kannalta ei olisi oleellista esimerkiksi teiden tai kunnanrajojen sijoittuminen suhteessa voimalaitokseen. Voimalaitoksen ei myöskään voitaisi katsoa olevan itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus, jos esimerkiksi olemassa olevaan lämpöä tuottavaan voimalaitokseen lisättäisiin ainoastaan uusi lämpövoimalaitoksen höyryä sähköenergiaksi muuntava järjestelmä. Lisäksi uusiutuvan energian voimalaitos voisi määritelmän mukaan olla saman sähkön tuottajan hallinnassa olevista useista samaa uusiutuvaa energialähdettä käyttävistä uusiutuvan energian pienyksiköistä koostuva kokonaisuus. Näiden uusiutuvan energian pienyksiköiden ei olisi tarpeen sijaita samalla yhtenäisellä alueella. Tavoitteena on parantaa uusiutuvan energian pienyksiköiden mahdollisuuksia menestyä tarjouskilpailussa, sillä sähkön tuottaja voisi saada mittakaavaetua yhdistäessään tällaisiin pienyksiköihin liittyviä hankintoja sekä asennus-, huolto- ja kunnossapitopalveluja.

8 §. Metsähakevoimalan hyväksymisen erityiset edellytykset. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa lisättäisiin viittaus premiojärjestelmään. Metsähakevoimalaa ei valtiontukien kumulaation estämiseksi olisi mahdollista myöskään hyväksyä syöttötariffijärjestelmään, jos voimalaitos kuuluu tai on kuulunut premiojärjestelmään. Tällöin säännös olisi johdonmukainen 30 §:n 1 momentin 3 kohdan säännöksen kanssa.

14 §. Hakemus. Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin. Euroopan komission tukiohjelmien hyväksymistä koskevien päätösten SA.31107 (2011/N) ja SA.31204 (2011/N) mukaan toimenpiteet olisi ilmoitettava komissiolle uudestaan viimeistään 15 päivänä maaliskuuta 2021. Tukiohjelmat on hyväksytty ympäristötuen suuntaviivojen (yhteisön suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle; 2008/C 82/01) perusteella. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen 250 kohdassa olevan siirtymäsäännöksen perusteella tukiohjelmat ovat pysyneet voimassa. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2020.

Biokaasuvoimalat ja puupolttoainevoimalat kuuluisivat uuden tarjouskilpailuun perustuvan preemiojärjestelmän soveltamisalaan. Päällekkäiset tukijärjestelmät samalle teknologialle eivät ole perusteltuja. Sen vuoksi nykyinen syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta. Tällaisia voimaloita koskeva hakemus syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten olisi toimitettava Energiavirastolle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018. Energiaviraston 17 §:n nojalla antaman ennakkotietopäätöksen voimassaololla ei olisi vaikutusta mainittuun määräpäivään. Ennakkotietopäätöksellä ei vahvisteta sähkön tuottajalle kiintiötä 6 §:n 2 momentin mukaisesta biokaasuvoimaloiden tai puupolttoainevoimaloiden kokonaiskapasiteetista, vaan ainoastaan arvioidaan hankkeen toiminnallisia ja taloudellisista edellytyksistä. Ennakkotietopäätös poikkeaa olennaisesti tuulivoimalaa koskevasta kiintiöpäätöksestä, jonka mukaan tuulivoimalalle vahvistetaan kiintiö tuulivoimaloiden kokonaiskapasiteetista.

Energia- ja ilmastostrategian mukaan metsähakesähkön tuotantotukijärjestelmän tarpeellisuutta ja kehittämistä arvioidaan vuoden 2018 aikana. Tällöin otetaan kantaa myös siihen, koska metsähakevoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus olisi viimeistään toimitettava Energiavirastolle.

Tuotantotukilain 9 §:n 1 momentin mukaan tuulivoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytyksenä on voimassa oleva kiintiöpäätös. Tuotantotukilain 17 b §:n 3 momentin mukaan kiintiöpäätös on voimassa kaksi vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta, kuitenkin enintään 1 päivään marraskuuta 2017. Hakemus tuulivoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten on pitänyt toimittaa Energiavirastolle viimeistään mainittuna päivänä.

4 luku Tarjouskilpailuun perustuva preemiojärjestelmä

30 §. Tarjouskilpailu. Pykälässä säädettäisiin tarjouskilpailun osallistumisen edellytyksistä ja tarjouskilpailun järjestämisestä. Pykälän 1 momentin mukaisilla edellytyksillä pyritään etenkin varmistamaan, että tarjouskilpailuun osallistutaan hankkeilla, joiden toteutumista voidaan pitää varsin todennäköisenä.

Pykälän 1 momentin johdantokappaleen mukaan sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun, jos kyse on 5 §:n 16 kohdassa tarkoitettua uusiutuvan energian voimalaitoksesta. Tarjous voisi koskea tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa. Tuotantotukilain 5 §:n mukaisesti puupolttoainevoimalalla tarkoitetaan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosta, joka käyttää polttoaineenä metsähaketta tai sellaista teollisuuden sivutuotepuuta, joka syntyy metsäteollisuuden puunjalostusprosessin sivu- tai jätetuotteena syntyvästä puuaineksesta.

Tarjouskilpailu olisi teknologianeutraali. Preemiojärjestelmän soveltamisalaan kuuluisivat RES-direktiivissä tarkoitettut uusiutuvat energialähteet siltä osin kuin kyse on niihin perustuvasta, Suomen oloissa merkityksellisestä sähkön tuotannosta, lukuun ottamatta vesivoimaa. Vesivoima on metsäbiomassan ohella merkittävin uusiutuvan sähkön tuotannon muoto Suomessa. Suurvesivoiman (yli 10 MW) osalta uusiutuvan energian lisäyspotentiaali on rajallinen, sillä rakentamaton vesivoimapotentiaali sijaitsee pääosin suojelluissa vesistöissä. Tällä hetkellä on yksi uusi teholtaan 44 MW:n vesivoimahanke, jonka rakentamiseen tarvittavat luvat ovat lainvoimaisia ja jonka sähkön vuosituotanto olisi 0,155 TWh. Suurvesivoimainvestoinnin arvioidaan olevan kannattava myös ilman tukea, etenkin kun voimalaitosten kiinteistöveron korotusta ei toteuteta. Käytännössä vesivoimatuotannon lisäyspotentiaali Suomessa rajoittuu lähinnä olemassa olevien laitosten tehonkorotuksiin ja pienvesivoiman (enintään 10 MW) lisäykseen. Preemiojärjestelmän soveltamisalan ulkopuo-

lelle jääviin voimalaitosinvestointeihin, esimerkiksi vesivoiman tehonkorotuksiin ja pienvesivoimahankkeisiin, olisi mahdollista hakea energiatukiasetuksen mukaista energiatukea.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan voimalaitoksen tulisi täyttää 7 §:ssä säädetyn sijaintia koskevan yleisen edellytyksen eli sijaita Suomessa tai Suomen aluevesillä. Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevalla voimalaitoshankkeella ei kuitenkaan ole mahdollista osallistua tarjouskilpailuun. Asian perusteluita on tarkemmin selostettu tuotantotukilain esitöissä (HE 152/2010 vp).

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan voimalaitoksen tulisi olla voimalaitosrakennusta ja sen perustuksia lukuun ottamatta kokonaisuudessaan uusi eikä se saisi sisältää käytettyjä osia. Tavoitteena on lisätä investointeja uuteen uusiutuvan energian tuotantokapasiteettiin. Voimalaitoksen uutuuden edellytystä sovellettaisiin hieman syöttötariffijärjestelmästä poikkeavasti, koska preemiojärjestelmässä tukitaso määräytyy tarjouskilpailun perusteella eikä ole hallinnollisesti asetettu tiettyjen kustannusoletusten pohjalta.

Preemiojärjestelmässä edellytetyllä tavalla uutena voitaisiin pitää sellaista voimalaitosta, jossa uusia ovat voimalaitoksen 5 §:n mukaista uusiutuvan energian primäärienergiälähdettä sähköenergiaksi muuntava järjestelmä ja sähköenergian tuotantoon kiinteästi liittyvät tekniset järjestelmät. Primäärienergiälähde olisi voimalaitoksen käyttämä raaka-aine, joista 5 §:n mukaisia ovat metsähake, puupolttoaine ja biokaasu. Sen sijaan esimerkiksi höyry ei olisi tuotantotukilaissa tarkoitettu primäärienergiälähde, ja myös primäärienergiälähteestä höyryä tuottavan voimalaitoksen osan tulisi olla uusi. Voimalaitosrakennus, jonka sisällä sähköenergian tuottamisessa tarvittavat energiatekniset laitteet olisivat, ja voimalaitosrakennuksen perustukset eivät kuuluisi uutuustarkastelun piiriin, mutta voimalaitosrakennusten sisällä olevien sähköenergian tuottamiseen tarvittavien energiateknisten laitteiden tulisi olla uusia. Voimalaitosrakennukseksi katsottaisiin myös biokaasureaktoria ympäröivä rakennus ja tuulivoimalan perustukset. Sen sijaan tuulivoimalan tornin katsotaan liittyvän kiinteästi turbiinin energiateknisiin ominaisuuksiin. Se luetaan voimantuotantoon kiinteästi liittyväksi tekniseksi rakenteeksi, jonka tulisi olla uusi tuotantotukilaissa tarkoitettulla tavalla. Jos biokaasuvoimalaan kuuluu 5 §:n 5 kohdassa tarkoitettu biokaasulaitos, tulisi myös sen olla kokonaisuudessaan uusi rakennusta ja sen perustuksia lukuun ottamatta. Aurinkovoimalan asennustelineiden, asentamiseen tarvittavien komponenttien ja rakennuksen osien (esimerkiksi rakennuksen katto tai seinä) katsottaisiin kuuluvan voimalaitosrakennukseen tai sen perustuksiin. Usein kyseessä on myös muuta tarkoitusta kuin aurinkovoimalan asentamista varten rakennettu rakennelma, rakenne tai laitos. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan ei olisi estettä hyödyntää jo voimalaitoskäytössä olevia maa-alueita ja olemassa olevaa infrastruktuuria, jotka eivät kuulu voimalaitosta koskevan uutuustarkastelun piiriin. Sähkön tuottajan tarjous voi esimerkiksi koskea olemassa olevan tuulipuiston laajennushanketta, vaikka hankkeessa hyödynnettäisiin olemassa olevia perustuksia, teitä, sähköasemaa tai verkkoliityntää.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan tarjouskilpailuun ei olisi mahdollista osallistua sellaisella voimalaitoksella, jota koskevaa investointia tai jonka käyttöä varten olisi myönnetty valtiontukea. Lisäksi edellytyksenä olisi 3 kohdan mukaan, että voimalaitoksen osalta ei ole vireillä syöttötariffijärjestelmään tai preemiojärjestelmään hyväksymistä taikka energiatukiasetuksen mukainen energiatuen myöntämistä koskevaa asiaa. Kohtaa sovellettaessa voimalaitoksella tarkoitettaisiin 2 kohdan mukaista voimalaitosta. Edellytys olisi hieman yksityiskohtaisempi kuin syöttötariffijärjestelmän osalta säädetään. Tarjouskilpailuun ei olisi mahdollista esimerkiksi osallistua sellaisella voimalaitoksella, joka on hyväksytty syöttötariffijärjestelmään joko metsähakesähkön tuen piiriin tai investointien edistämiseen tarkoitettun muun tuotantotuen piiriin taikka jonka osalta syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva asia on kielteiseen päätökseen tehdyn muutoksenhaun perusteella vireillä. Tarjouskilpailun ulkopuolelle olisi myös rajattu sellaiset syöttötariffijärjestelmään hyväksytyt voimalaitokset, joita koskeva hyväksymispäätös olisi myöhemmin peruutettu. Jos sähkön tuottajan voimalaitosta ei tarjouskilpailun perusteella ole hyväksytty preemiojärjestelmään, tulisi Energiaviraston asiassa antaman päätöksen olla lainvoimainen, ennen kuin sähkön tuottaja voisi uudestaan tehdä samaa voimalaitosta koskevan tarjouksen uudessa tarjouskilpailussa. Tuulivoimaloita koskeva kiintiöpäätös, josta säädetään tuotantotukilain 17 b §:ssä, ei kuitenkaan olisi 3 kohdassa tarkoitettu valtiontuki. Sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun voimalaitoksella, vaikka sitä olisi koskenut kiintiöpäätös.

Tarjouskilpailuun perustuva preemiojärjestelmä olisi tarkoitettu ainoaksi valtiontueksi, jolla investointia edistettäisiin. Tällöin ei ole tarpeen arvioida erilaisten valtiontukien kasaantumista ja niiden hyväksyttävyyttä EU:n valtiontukisääntelyn kannalta. EU:n valtiontukisääntelyn mukaan hyvin monenlaiset tuet voidaan katsoa valtiontueksi.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan edellytyksenä olisi, että voimalaitosta ei rakenneta osaksi tai kokonaan sellaisen samalla paikalla sijaitsevan voimalaitoksen tilalle, jonka investointia varten on myönnetty valtiontukea, jos sen teknistä käyttöikää olisi vielä jäljellä enemmän kuin vähän. Tarkoituksenmukaista ei olisi kannustaa purkamaan olemassa olevaa kapasiteettia, jolla on vielä teknistä käyttöikää jäljellä enemmän kuin vähän. Estettä sen sijaan ei olisi tehdä sellaista voimalaitosta koskevaa tarjousta, joka rakennettaisiin sellaisen käyttöikänsä päähän tulleen voimalaitoksen tilalle, jonka investointia varten oli myönnetty valtiontukea. Kohtaa sovellettaessa voimalaitoksella tarkoitettaisiin 2 kohdan mukaista voimalaitosta.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan tarjouskilpailuun olisi mahdollista osallistua vain sellaisella voimalaitoksella, johon liittyvän käyttöomaisuuden hankkimisesta tai rakentamistyön aloittamisesta ei ole tehty sitovaa päätöstä. Tällainen sitova päätös olisi esimerkiksi voimalaitosinvestointiin liittyen tehty sitova hankintasopimus. Kohtaa sovellettaessa voimalaitoksella tarkoitettaisiin 2 kohdan mukaista voimalaitosta. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen mukaan tuen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille vain, jos sillä on kannustava vaikutus. Kannustavasta vaikutuksesta on kyse, kun tuki saa tuensaajan muuttamaan toimintapaansa. Jos käyttöomaisuuden hankkimisesta tai rakentamistyön aloittamisesta olisi tehty sitova päätös ennen tarjouskilpailuun osallistumista, mahdollisella tuella ei voida katsoa olevan riittävän kannustavaa vaikutusta.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan edellytettäisiin, että voimalaitoksen rakentaminen ja liittäminen sähköverkkoon olisi jo valmisteltu varsin pitkälle. Sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun sellaisella voimalaitoksella, jonka rakentamisen edellytyksenä olevat maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettut asemakaava, tuulivoiman rakentamista ohjaava yleiskaava, suunnittelutarveratkaisu, rakennuslupa, toimenpidelupa ja mainitun lain 171 §:ssä tarkoitettu poikkeamispäätös olisivat lainvoimaisia. Lainvoimaisuutta koskevaa edellytystä sovellettaisiin vain kaavaan, ratkaisuun, lupaan ja päätökseen, jotka ovat voimalaitoksen rakentamisen edellytyksenä. Kaavan, ratkaisun, luvan ja päätöksen lainvoimaisuudella tarkoitetaan, että siihen ei voi enää hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin. Jos valittaminen on luvanvaraista, päätös katsotaan lainvoimaiseksi, kun sitä mahdollisesti koskeva valituslupa-asia on lainvoimaisesti ratkaistu eli kun tässä kohdassa tarkoitettua päätöstä koskeva valituslupahakemus on jätetty tutkimatta tai hylätty taikka asiassa on annettu korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu. Edellytystä sovelletaan sen sanamuodon mukaisesti, eikä säännöstä sovellettaessa ole mahdollista asettaa lisävaatimuksia muun muassa liittyen kaavan, ratkaisun, luvan tai päätöksen mahdolliseen täytäntöönpanokelpoisuuteen. Tarvittavan kaavan, ratkaisun, luvan ja päätöksen tulisi olla tarjousten vaatimaan käsittelyaikaan nähden riittävän pitkään voimassa siten, että voimalaitos olisi mahdollista rakentaa ja liittää sähkömarkkinalaissa (588/2013) tarkoitettuun sähköverkkoon tarjouksen mukaisesti ja ottaen huomioon 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädetty määräaika.

Jos voimalaitoksen rakentamisen edellytyksenä ei olisi rakennus- tai toimenpidelupa, tulisi sähkön tuottajan toimittaa Energiavirastolle lupaviranomaisen lausunto luvan tarpeesta. Jos voimalaitoksen rakentaminen edellyttää useita rakennus- tai toimenpidelupia, tulisi näiden kaikkien olla lainvoimaisia, kun tarjous jätetään. Voimalaitoksen rakentaminen ei aina edellytä sen huomioon ottamista kaavoituksessa. Rakennuslupa voidaan myöntää myös vailla lainvoimaa olevan asemakaavan, tuulivoiman rakentamista ohjaavan yleiskaavan, suunnittelutarveratkaisun tai poikkeamispäätöksen perusteella. Rakennusluvassa on tällöin määrättävä, että rakentamista ei saa aloittaa ennen kuin asemakaava, tuulivoiman rakentamista ohjaava yleiskaava, suunnittelutarveratkaisu tai poikkeamispäätös on tullut lainvoimaiseksi.

Pykälän 1 momentin 7 kohdan nojalla tarjouskilpailuun osallistumisen edellytyksenä olisi lisäksi, että sähköverkonhaltijalta on saatu liittymistarjous, joka olisi tarjousten vaatimaan käsittelyaikaan nähden riittävän pitkään voimassa ja joka mahdollistaisi voimalaitoksen liittäminen sähkömarkkinalaissa tarkoitettuun sähköverkkoon ottaen huomioon tarjouksessa asetetut verkon kapasiteettiin liittyvät ehdot ja 33 §:n 1 momentin 3

kohdan a alakohdassa säädetty määräaika. Sähkömarkkinalaissa tarkoitettu sähköverkko käsittää jakeluverkon, suurjännitteisen jakeluverkon ja kantaverkon. Jos tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavan liittymistarjouksen tai jäljempänä esitettyjen edellytysten vallitessa liittymissopimuksen olisi antanut kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon haltija, tulisi tarjouskilpailun osallistujan esittää sähkömarkkinalain 3 §:n 9 kohdassa tarkoitettun verkonhaltijan lausunto siitä, että voimalaitos on mahdollista liittää sähköverkkoon. Jos sähköverkonhaltija olisi antanut useita tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavia liittymistarjouksia siten, että kaikkien tarjouskilpailuun osallistuvien voimalaitosten liittäminen sähköverkkoon ei olisi mahdollista 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädettyssä määräajassa, määräytyisi etusijajärjestys tarjouskilpailun lopputuloksen mukaisesti. Energiavirasto tarkistaisi voimalaitosten liitettävyyden ennen tarjouskilpailun ratkaisua koskevien päätösten tekemistä, jos liittymistarjous on ehdollinen verkon kapasiteetin osalta. Energiavirasto voisi tarvittaessa 32 §:n 1 momentin mukaan pyytää lisätietoa liittymistarjoukset tehneeltä verkonhaltijalta.

Sähköverkonhaltijalla tarkoitetaan sähkömarkkinalain 3 §:n 9 kohdan mukaista verkonhaltijaa taikka kiinteistön haltijaa, jonka hallinnassa on kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäinen sähköverkko. Sähköverkonhaltija voisi antaa hankekehittäjälle tarjouskilpailun lopputulokseen sidotun liittymistarjouksen, jos verkon kapasiteetti on rajallinen voimalaitoksen sijaintipaikalla ja kaikkia tarjouskilpailuun osallistuvia hankkeita ei olisi mahdollista liittää verkkoon 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädettyssä määräajassa. Tarjouskilpailun lopputulokseen sidottuun liittymistarjoukseen tulisi kirjata, että tarjouskilpailuun osallistuneiden hankkeiden etusija verkkoliityntään määräytyy tarjouskilpailun lopputuloksen perusteella. Etusija liittymissopimukseen olisi tällöin niillä voimalaitoksilla, jotka hyväksytään premiojärjestelmään. Muilta osin tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavan liittymistarjouksen tulisi olla sitova.

Sähköverkonhaltijan velvollisuuksista säädetään sähkömarkkinalaissa. Sähkömarkkinalaissa velvoitetaan verkonhaltija antamaan liittyjälle tämän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista sekä arvio liittymän toimitusajasta. Sähkömarkkinalaissa ei aseteta vaatimuksia verkkoliityntään koskevan tarjouksen voimassaoloajalle, eikä sähköverkonhaltijalla ole velvollisuutta antaa hankekehittäjälle tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavaa liittymistarjousta. Jos sähköverkonhaltija ei anna sähkön tuottajalle 1 momentin 7 kohdan mukaista tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavaa liittymistarjousta, sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun, jos voimalaitoksella olisi voimalaitoksen liittäminen sähköverkkoon mahdollistava sähkömarkkinalain 20 §:n mukainen liittymissopimus tai kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon haltijan kanssa tehty voimalaitoksen liittäminen sähköverkkoon mahdollistava liittymissopimus. Muussa tapauksessa liittymissopimus ei anna oikeutta osallistua tarjouskilpailuun. Sähkön tuottajan tulisi pystyä todistamaan, että sähköverkonhaltija ei ole antanut tarjouskilpailuun osallistumisen mahdollistavaa liittymistarjousta. Rajoituksella pyritään vähentämään riskiä siitä, että joku tarjouskilpailuun osallistuvista sähkön tuottajista pyrkisi varaamaan käytettävissä olevan verkon kapasiteetin käyttöönsä tekemällä liittymissopimuksen tarkoituksenaan rajata muut samalla alueella sijaitsevat hankkeet tarjouskilpailun ulkopuolelle. Tällainen tilanne olisi mahdollinen etenkin alueilla, joissa verkon kapasiteetti on huomattavan rajallinen. Pykälän 1 momentin 7 kohtaa vastaava edellytys olisi mahdollista täyttää siirtymäsäännöksen nojalla myös sellaisella voimalaitoksen liittäminen sähköverkkoon mahdollistavalla sopimuksella, joka on tehty ennen lainmuutoksen voimaantuloa.

Pykälän 2 momentin nojalla Energiaviraston tulisi järjestää tarjouskilpailu tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Tukijärjestelmän hyväksyttävyyden EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti edellyttää, että tarjouskilpailu on tasapuolinen ja syrjimätön. Asiaa ei kuitenkaan ole tarkemmin määritelty ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoissa. Lisäksi Energiaviraston tulisi momentin mukaan tiedottaa tarjouksen jättämisestä koskevista ja muista määräajoista sekä muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tarjouskilpailussa ja tarjousten tekemisessä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Valtioneuvoston asetuksella olisi lähinnä tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 2, 4, 6 ja 7 kohdassa säädettyistä edellytyksistä, muun muassa 2 kohdan mukaisesta uutuudesta koskevasta edellytyksestä ja 4 kohdan mukaisesta teknistä käyttöikää koskevasta edelly-

tyksestä sekä 6 kohdassa tarkoitettujen lupien ja 7 kohdassa tarkoitetun sähköverkonhaltijan antaman liittymistarjouksen voimassaolosta olisi tarpeen säätää tarkemmin. Liittymistarjouksilta edellytettävän voimassaolon tulisi olla riittävä ottaen kuitenkin samalla huomioon, että alueella, jolla verkon kapasiteetti on rajallinen, sitovien liittymistarjouksien voimassaoloaikana ei verkonhaltijan olisi mahdollista sitoutua tarjouskilpailun ulkopuolisiin, uusiin liittymissopimuksiin.

31 §. Tarjous. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin tarjouksesta ja sen yhteydessä annettavista tiedoista. Sähkön tuottajan velvollisuudesta antaa tarjouskilpailuun osallistumista koskeva vakuus säädettäisiin 3 momentissa. Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

Pykälän 1 momentin mukaan sähkön tuottajan tulisi tehdä tarjous preemiosta ja sähkön vuosituotannon määrästä sekä ilmoittaa voimalaitos, jolla sähkö olisi tarkoitus tuottaa, viimeistään Energiaviraston ilmoittamana määräpäivänä. Tarjouksen mukainen sähkön vuosituotannon määrä voi enintään olla kilpailutettu sähkön vuosituotannon määrä, koska 32 §:n mukaan Energiavirasto voisi tarjouskilpailun perusteella enintään hyväksyä tämän vuosituotannon määrän mukaisesti voimalaitoksia preemiojärjestelmään. Määräpäivän jälkeen sähkön tuottaja ei enää saisi muuttaa preemiosta tai sähkön vuosituotannon määrästä tekemää tarjoustaan taikka ilmoitustaan voimalaitoksesta, jolla sähkö olisi tarkoitus tuottaa. Määräpäivän jälkeen sähkön tuottaja ei myöskään saisi enää peruuttaa tarjoustaan.

Pykälän 2 momentin mukaan tarjouksessa olisi ilmoitettava tariffijakso, josta tukiaika alkaa kulua. Sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman ensimmäisen tariffijakson tulisi olla viimeistään se tariffijakso, joka seuraavaksi alkaa, kun kolme vuotta on kulunut voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Määräaika on johdonmukainen 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdan kanssa. Sähkön tuottaja voisi ilmoittaa myös aikaisemman tariffijakson, josta tukiaika alkaisi kulua. Tukiaika alkaisi kulua tarjouksessa ilmoitetusta tariffijaksosta riippumatta siitä, onko voimalaitos ehditty liittää sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Sähkön tuottaja voisi ilmoittaa tariffijakson alkamisajankohdan esimerkiksi yksilöimällä kuukauden ja vuoden (esimerkiksi 1 päivä tammikuuta 2020) tai yksilöimällä tariffijakson, joka alkaa tietyn ajan päästä hyväksymispäätöksen antamisesta (esimerkiksi hyväksymispäätöksen antamisen jälkeen alkava kahdeksas tariffijakso). Sähkön tuottaja voisi muuttaa tariffijaksoa, josta tukiaika alkaa kulua, kunnes Energiavirasto on tehnyt päätöksen voimalaitoksen hyväksymisestä preemiojärjestelmään.

Tarjouksessa olisi myös esitettävä viranomaisharkinnan kannalta tarpeelliset tiedot sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta ja siihen mahdollisesti kuuluvista uusiutuvan energian pienyksiköistä sekä tarjouskilpailuun osallistumisen edellytysten täyttymisestä. Voimalaitoksen olisi täytettävä 30 §:ssä säädetyt edellytykset. Sähkön tuottajan tulisi tarjouksessa esittää tiedot, jotka ovat tarpeen 30 §:ssä säädettyjen seikkojen arvioimiseksi (esimerkiksi voimalaitoksessa käytetty uusiutuva energialähde, voimalaitoksen sijainti Suomen valtakunnan alueella, generaattoreiden tai aurinkosähköjärjestelmien lukumäärä ja nimellisteho, voimalaitoksen rakentamisen edellytyksenä olevat lainvoimainen kaava, ratkaisu, lupa tai muu päätös). Koska voimalaitos on vasta vireillä oleva hanke, sähkön tuottajan tarjouksessa esittämät tiedot voisivat tarkentua, kun hankkeen toteutus etenee. Voimalaitoshankkeen toteutus voi tarkentua määräpäivän jälkeen esimerkiksi generaattoreiden tai aurinkosähköjärjestelmien yhteenlasketun nimellistehon tai lukumäärän suhteen. Tarjouksessa tulisi kuitenkin ilmoittaa vaihteluväli, jossa tarkentumista voisi tapahtua. Tarjouksessa annettujen tietojen ei olisi tarpeen olla todentajien varmentamia.

Sähkön tuottaja voisi omasta aloitteestaan täydentää Energiavirastolle toimittamiaan asiakirjoja. Energiavirasto voisi myös pyytää sähkön tuottajaa täydentämään tämän toimittamia puutteellisia asiakirjoja. Lisäksi Energiavirasto voisi pyytää sähkön tuottajalta tarvittaessa lisäselvitystä tarjouksessa esitetyistä seikoista. Energiaviraston selvityspyyntö voisi koskea esimerkiksi 30 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymisen varmistamista taikka täsmennystä ensimmäisen tukeen oikeuttavan tariffijakson alkamisajankohtaan. Pykälän 1 momentin mukaan sähkön tuottajan preemiosta tai sähkön vuosituotannon mää-

rästä tekemää tarjousta taikka tarjouksessa ilmoitettua voimalaitosta ei kuitenkaan olisi mahdollista muuttaa määräpäivän jälkeen.

Tarjous tulisi tehdä Energiaviraston vahvistamalla lomakkeella. Tällä pyritään varmistamaan tarjousten keskinäinen vertailukelpoisuus.

Pykälän 3 momentin mukaan sähkön tuottajan olisi viimeistään tarjouksen tehdessään annettava Energiaviraston hyväksi osallistumisvakuus. Osallistumisvakuuden suuruus määräytyisi tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrän perusteella, joka kerrotaisiin kahdella eurolla/MWh. Vakuudeksi hyväksyttäisiin takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden antajan tulisi olla luotto- tai vakuutuslaitos tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Osallistumisvakuuden voimassaolon tulisi olla riittävä ottaen huomioon, mitä osallistumisvakuuden vapautumisesta säädetään 32 §:n 3 momentissa ja sen vapauttamisesta preemiojärjestelmään hyväksytyjen voimalaitoksen osalta 57 a §:n 1 momentissa. Osallistumisvakuuden tulisi olla voimassa kuusi kuukautta 1 momentissa tarkoitetusta määräpäivästä.

Osallistumisvakuudella varmistetaan, että sähkön tuottajan edun mukaista olisi huolehtia siitä, että tarjouksen mukainen voimalaitos olisi myös mahdollista rakentaa ja siihen liittyvät valmistelut olisi tehty huolella, esimerkiksi rahoituksen järjestämisestä olisi käyty alustavia neuvotteluja. Tarjouskilpailuun osallistuvan sähkön tuottajan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä toteuttaa hanke ei olisi tarpeen arvioida. Osallistumisvakuus olisi selvästi pienempi kuin rakentamisvakuus, josta säädetäisiin 33 §:ssä. Osallistumisvakuuden ei arvioida rajaavan sellaisten sähkön tuottajien osallistumista tarjouskilpailuun, joiden valmisteleva voimalaitoshanke on riittävän kustannustehokas.

Pykälän 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella olisi mahdollista antaa tarkempia säännöksiä tarjouksessa esitettävistä tiedoista ja tarjouslomakkeesta. Preemiota koskevasta tarjouksesta olisi muun muassa tarpeen säätää tarkemmin siten, että se tulisi tehdä sentin tarkkuudella megawattituntia kohden.

32 §. Hyväksyminen preemiojärjestelmään. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymiseen liittyvistä esteistä sekä 2 momentissa hyväksymispäätöksestä. Pykälän 3 momentissa säädetäisiin tarjouskilpailun ratkaisua koskevista päätöksistä, joiden mukaan voimalaitosta ei ole hyväksytty preemiojärjestelmään. Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Tavoitteena on, että pykälässä tarkoitetut päätökset annettaisiin samanaikaisesti. Energiaviraston tulisi antaa arvio siitä, milloin päätökset viimeistään pyrittäisiin antamaan.

Pykälän 1 momentin mukaan Energiavirasto voisi tarjouskilpailun perusteella hyväksyä preemiojärjestelmään enintään kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti uusiutuvan energian voimalaitoksia. Asianomaisena vuonna kilpailutettavan sähkön vuosituotannon enimmäismäärästä päätettäisiin valtion asianomaisen vuoden talousarviossa. Preemiojärjestelmään olisi mahdollista hyväksyä voimalaitoksia enintään valtion talousarviossa olevan valtuuden mukaista sähkön vuosituotantoa vastaavasti. Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin 4 momentissa olevan valtuuden perusteella tarvittaessa tarkemmin tarjouskilpailussa kilpailutettava sähkön vuosituotannon määrä, joka voi olla enintään talousarviossa olevan valtuuden mukainen. Valtioneuvoston asetuksella olisi myös mahdollista säätää, että talousarvion mukainen sähkön vuosituotannon määrä jaettaisiin asianomaisena vuonna useampaan tarjouskilpailuun.

Preemiojärjestelmään hyväksymisen perusteena olisi sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittama preemio. Sähkön tuottajien tarjoukset listattaisiin preemion suuruuden mukaiseen järjestykseen. Tarjouskilpailun voittaisivat ne tarjoukset, joissa preemio olisi alhaisin ja joiden mukainen sähkön vuosituotannon määrä ei ylittäisi kilpailutettavaa sähkön vuosituotannon määrää. Varsin mahdollisena voidaan pitää, että parhaiden tarjousten mukainen sähkön vuosituotannon määrä ei täsmälleen vastaisi kilpailutettavaa sähkön vuosituotannon määrää. Todennäköistä on myös, että tarjouskilpailun viimeisen hyväksyttävissä olevan tarjouksen mukainen sähkön vuosituotannon määrän perusteella voimalaitoksen vuosituotannon määrä mahtuisi vain osittain

preemiojärjestelmään. Tällöin voimalaitosta ei olisi mahdollista hyväksyä preemiojärjestelmään. Mahdollista on myös, että kahdessa viimeisessä hyväksyttävässä tarjouksessa olisi ilmoitettu täsmälleen sama preemio, mutta niissä ilmoitetun sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti kummankaan sähkön tuottajan voimalaitokset eivät kokonaisuudessaan mahtuisi käytettävissä olevan valtuuden perusteella preemiojärjestelmään. Sähkön tuottajien yhdenvertaisen kohtelun takia ei voida pitää hyväksyttävänä, että täsmälleen saman preemion tarjouksessaan ilmoittaneista sähkön tuottajista vain toisen voimalaitos hyväksyttäisiin preemiojärjestelmään. Tällöin kummankin sähkön tuottajan voimalaitos jäisi preemiojärjestelmän ulkopuolelle.

Pykälän 1 momentin mukaan preemiojärjestelmään hyväksyminen edellyttäisi lisäksi, että 30 ja 31 §:ssä säädetty edellytykset täytyisivät eikä hyväksymiselle olisi muuta tässä laissa säädettyä estettä (esimerkiksi tarjouksen jättämiselle asetettua määräaikaakaan ei olisi noudatettu, tarjousta ei olisi tehty Energiaviraston vahvistamalla lomakkeella, ensimmäinen tukeen oikeuttava tariffijakso ei olisi 31 §:n 2 momentin mukainen, osallistumisvakuus ei täyttäisi 31 §:n 3 momentissa säädettyjä edellytyksiä, sähkön tuottaja ei 34 §:n mukaan tulisi saamaan preemion mukaista tukea tai sähkön tuottaja ei olisi maksanut osallistumismaksua 58 §:n 1 momentin mukaisesti). Preemiojärjestelmään ei voitaisi sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman preemion perusteella hyväksyä voimalaitosta, vaikka se olisi riittävän alhainen, jos säädetty edellytykset eivät täytyisi tai hyväksymiselle olisi laissa säädetty este. Energiaviraston olisi selvitettävä niiden tarjousten osalta, jotka tarjottujen preemioiden perusteella voittaisivat tarjouskilpailun, että säädetty edellytykset täytyvät ja hyväksymiselle ei ole laissa säädetty estettä.

Preemiojärjestelmän hyväksymisen edellytyksenä olisi, että voimalaitos täyttää 30 §:ssä säädetty edellytykset, jotka koskeva muun muassa sijaintia, vuosituotantoa, nimellistehoa ja rakentamisen edellytyksenä olevaa kaavaa, ratkaisua, lupaa tai muuta päätöstä. Mainittujen edellytysten täyttymisen kannalta on keskeistä, että sähkön tuottajan esittämät tiedot ovat keskenään johdonmukaisia, esimerkiksi ilmoitetun nimellistehon tulisi olla yhdenmukainen sen kanssa, mitä rakennusluvassa määrätään, ja tarjotun vuosituotannon johdonmukainen ilmoitetun nimellistehon kanssa. Tarvittavien lupien tulisi myös olla voimassa siten, että voimalaitos on mahdollista liittää tarjouksen mukaisesti sähköverkkoon. Sähkön tuottaja olisi velvollinen tarjouksen yhteydessä antamaan riittävät ja oikeat tiedot 30 §:ssä säädettyjen edellytysten selvittämiseksi. Tarvittaessa Energiavirastolla olisi mahdollisuus pyytää tarkentavia tietoja. Sähkön tuottaja ei 31 §:n 1 momentin mukaan kuitenkaan voisi enää muuttaa preemiosta ja sähkön vuosituotannon määrästä tekemänsä tarjousta tai ilmoittamaansa voimalaitosta tarjouksen jättämiselle asetetun määräpäivän jälkeen.

Pykälän 1 momentin 1—6 kohdassa säädettäisiin perusteista, joiden mukaan voimalaitosta ei olisi mahdollista hyväksyä preemiojärjestelmään, vaikka 1 momentissa säädetty edellytykset muutoin täytyisivät eikä hyväksymiselle olisi tässä laissa säädettyä muuta estettä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan tarjotun preemion tulisi alittaa tarjouskilpailun rajahinta. Rajahinta olisi enintään 25 §:n 1 ja 2 momentin mukainen enimmäistukitaso. Valtioneuvoston asetuksella olisi 4 momentissa olevan valtuuden perusteella tarvittaessa tarkoitus asettaa tarjouskilpailussa sovellettava alempi rajahinta. Lähtökohtaisesti olisi kuitenkin esityksen tavoitteiden mukaista, että tarjouksia tulisi mahdollisimman paljon. Tällöin olisi johdonmukaista käyttää rajahintana aluksi 1 kohdassa tarkoitettua 53,5 euroa/MWh.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan sähkön tuottajaan ei saisi olla kohdistettu jokin 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa mainittu toimenpide. Tämä rajaisi tarjouskilpailun ulkopuolelle sellaiset sähkön tuottajat, joiden omaisuutta on ulosmitattu, jotka ovat joutuneet selvitystilaan tai haettu konkurssiin taikka joiden osalta tuomioistuin on tehnyt päätöksen velkajärjestely- tai saneerausmenettelyn aloittamisesta. Lisäksi 2 kohdan mukaan sähkön tuottaja ei saisi olla vaikeuksissa oleva yritys. Rajoitus perustuu ryhmäpoikkeusasetukseen sekä ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoihin. Vaikeuksissa oleville yrityksille myönnettävään valtiontukeen sovelletaan komission tiedonantoa suuntaviivoista valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen (2014/C 249/01). Vaikeuksissa oleva yritys on tarkemmin määritelty mainittujen suuntaviivojen 2.2 jakson 20 kohdassa sekä ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa. Tiukempia sähkön tuottajaa koskevia toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä toteuttaa hanke ei

ole perusteltua asettaa. Esimerkiksi voimalaitosinvestoinnin rahoituksen ei tarvitse olla järjestetty, kun sähkön tuottaja osallistuu tarjouskilpailuun. Todennäköistä on myös, että tarjouskilpailuun osallistuu hankekehittäjiä, jotka eivät itse toteuta voimalaitoshanketta, vaan siirtävät investoinnin toiselle sähkön tuottajalle. Lisäksi rakentamisvakuudella vaikutetaan osaltaan siihen, että tarjouskilpailun voittaneet hankkeet toteutetaan.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan premiojärjestelmään ei olisi mahdollista hyväksyä voimalaitosta, jos Energiaviraston tiedossa on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:ssä tarkoitettu peruste, joka edellyttää sähkön tuottajan sulkemista tarjouskilpailun ulkopuolelle mainitun lain mukaisesti järjestetyssä tarjouskilpailussa. Tarkoituksena olisi sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle sähkön tuottajat, jotka ovat syyllistyneet vakaviin rikoksiin. Sääntelyn tavoitteena on estää se, että julkisin varoin edistettäisiin yhteiskunnan ja sen taloudellisten etujen vastaista rikollista toimintaa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan premiojärjestelmään ei olisi mahdollista hyväksyä voimalaitosta, jos Energiavirastolla olisi perusteltua syytä epäillä tarjotun premion johtavan tilanteeseen, jossa sähkön tuottajan saama korvaus ylittäisi merkittävästi kohtuullisena pidettävät hyväksyttävät sähkön tuotantokustannukset. Arvioitaessa kohtuullisena pidettäviä hyväksyttäviä sähkön tuotantokustannuksia käytettäisiin vertailukohtana alalla vastaavanlaisissa hankkeissa yleisesti käytettyä sijoitetun pääoman tuottovaatimusta. Asian selvittämisessä sähkön tuottajan kannattavuuslaskelma olisi keskeinen. Jos kannattavuuslaskelman perusteella hankkeessa sijoitetun pääoman tuotto ei merkittävästi ylittäisi alalla vastaavanlaisissa hankkeissa yleisesti käytettyä sijoitetun pääoman tuottovaatimusta, voimalaitoksen hyväksymiselle premiojärjestelmään ei voitaisi katsoa olevan kohdassa tarkoitettua estettä.

Energiavirasto voisi tarvittaessa pyytää 1 momentin 4 kohdan edellytyksen selvittämiseksi sähkön tuottajalta lisäselvitystä, esimerkiksi tarjouksessa ilmoitetun premion perusteena olevan yksityiskohtaisen kannattavuuslaskelman. Tämä olisi tarpeen lähinnä, jos tehdyistä tarjouksista vain muutama koskisi tiettyä uusiutuvaa energialähdettä hyödyntävää voimalaitosta ja niissä ilmoitettujen premioiden perusteella kyseessä saattaisi olla strateginen tarjouskäyttäytyminen, jossa pyritään ennakoimaan mahdollisimman suurta tukea eikä haeta todellista tukitarvetta vastaavaa tukea. Koska tarjouskilpailu on teknologianeutraali ja eri uusiutuvia energialähteitä hyödyntävien voimalaitosten tasoitetuissa energian tuotantokustannuksissa on merkittäviä eroja, riski tällaiseen strategiseen tarjouskäyttäytymiseen on olemassa.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan premiojärjestelmään ei olisi mahdollista hyväksyä voimalaitosta, jos tarjous perustuisi sähkön tuottajien välisiin sopimuksiin, sähkön tuottajien yhteenliittymien päätöksiin tai sähkön tuottajien yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, joiden tarkoituksena olisi merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää tarjouskilpailua tai joista seuraisi, että tarjouskilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy. Näissä tapauksissa hylkäämisen perusteena olisi sähkön tuottajien pyrkimys merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää tarjouskilpailua. Tavoitteena on estää sellaiset kilpailunrajoitukset, joilla voidaan katsoa olevan vahingollisia vaikutuksia tarjouskilpailun onnistuneen lopputuloksen kannalta.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan premiojärjestelmään ei olisi mahdollista hyväksyä yhtään voimalaitosta, jos tarjouksia ei tehdä vähintään 20 prosenttia suuremmasta määrästä sähkön vuosituotantoa kuin tarjouskilpailun perusteella voidaan enintään hyväksyä premiojärjestelmään. Riittävä kilpailu on keskeinen edellytys tarjouskilpailun onnistuneen lopputuloksen kannalta.

Pykälän 2 momentin mukaan voimalaitos hyväksyttäisiin premiojärjestelmään siten, että tukiaika olisi enintään 12 vuotta. Tukiaika voisi todellisuudessa jäädä lyhemmäksi, jos sähkön kolmen kuukauden markkinahinta nousee ja olisi 12 vuoden tukiaikaan sisältyvien tariffijaksojen aikana vähintään yhtä suuri kuin premion ja viitehinnan summa. Tällöin tukea ei 34 §:n mukaan maksettaisi. Premiojärjestelmän mukaiset velvollisuudet koskisivat sähkön tuottajaa kuitenkin kauemmin kuin 12 vuotta, kun otetaan muun muassa huomioon, mitä 33 §:ssä säädetään.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevaan päätökseen sisällytettävistä tiedoista ja määräyksistä. Hyväksymispäätöksessä tulisi olla tiedot preemiojärjestelmään hyväksytystä voimalaitoksesta ja siinä käytetystä uusiutuvasta energialähteestä sekä tarjouksen tehneestä sähkön tuottajasta. Hyväksymispäätöksessä tulisi myös olla tieto, jos voimalaitos koostuu uusiutuvan energian pienyksiköistä. Hyväksymispäätöksessä olisi lisäksi oltava tieto tarjouksen mukaisesta sähkön vuosituotannon määrästä ja premiosta sekä ajanjaksosta, jolloin voimalaitos kuuluu preemiojärjestelmään, ja tariffijaksosta, josta tukiaika alkaa kulua ja johon tukiaika päättyy. Hyväksymispäätökseen olisi lisäksi sisällytettävä tietoja ja määräyksiä muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Nämä voivat esimerkiksi liittyä tietojen antamiseen Energiavirastolle valvontaa varten sekä sähkön tuotannon seurantaan koskevan suunnitelman tai polttoainekirjanpidon valmisteluun.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Energiaviraston päätöksistä, joiden mukaan sähkön tuottajan tarjous on hylätty. Voimalaitosta ei olisi mahdollista hyväksyä preemiojärjestelmään, jos sähkön tuottajan tarjoama premio ei olisi riittävän alhainen. Voimalaitosta ei myöskään olisi mahdollista hyväksyä preemiojärjestelmään, vaikka sähkön tuottajan tarjoama premio olisi ollut riittävän alhainen, jos jokin 30 tai 31 §:ssä säädettyistä edellytyksistä ei täyttyisi tai hyväksymiselle olisi muu tässä laissa säädetty este. Lisäksi voimalaitosta ei olisi mahdollista hyväksyä preemiojärjestelmään 1 momentin 1—6 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

Energiaviraston olisi tarpeen selvittää tarkemmin, miltä osin säädetty edellytykset eivät täyty tai hyväksymiselle on jokin este ainoastaan sellaisten tarjousten osalta, joissa premio oli riittävän alhainen ja voimalaitos olisi hyväksytty preemiojärjestelmään, jos säädetty edellytykset olisivat täyttyneet eikä hyväksymiselle olisi ollut estettä. Jos sähkön tuottajan tarjoama premio ei olisi riittävän alhainen tai kaikkien tarjousten mukainen yhteenlaskettu vuosituotanto ei ylittäisi 1 momentin 6 kohdassa säädettyä vähimmäismäärää, riittää tämä perusteeksi sille, että voimalaitosta ei hyväksytä preemiojärjestelmään. Energiaviraston ei tällöin olisi tarpeen tarkemmin selvittää, täytyisivätkö hyväksymisen edellytykset muutoin tai olisiko hyväksymiselle jokin muu este.

Pykälän 3 momentissa tarkoitetuissa päätöksissä tulisi olla tiedot sähkön tuottajasta ja voimalaitoksesta. Lisäksi päätökseen olisi mahdollista sisällyttää tietoja muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Osallistumisvakuus vapautuisi, kun annetaan hylkäävä päätös. Osallistumisvakuudelle ei olisi enää tarvetta, kun voimalaitosta ei hyväksytä preemiojärjestelmään.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Tarkempia säännöksiä tarjouskilpailun rajahinnasta ei olisi vielä tarkoitus antaa ainakaan koskien ensimmäistä tarjouskilpailua. Tarjouskilpailussa kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrästä olisi tarvittaessa tarkoitus säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella jo ensimmäisen tarjouskilpailun osalta. Asian arvioinnin kannalta on keskeistä, miten kilpailutettavasta sähkön vuosituotannon määrästä säädetään valtion talousarviossa.

33 §. Sähkön tuottajan velvollisuudet preemiojärjestelmässä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sähkön tuottajan keskeisistä velvollisuuksista preemiojärjestelmässä. Pykälän 2 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan sähkön tuottajan olisi annettava kuukauden kuluessa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta Energiaviraston hyväksi rakentamisvakuus. Rakentamisvakuuden suuruus olisi tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä kerrottuna 16:lla eurola/MWh. Rakentamisvakuuden tulisi olla voimassa kolme vuotta ja kuusi kuukautta. Voimassaoloaika on asetettu ottaen huomioon 1 momentin 2—4 kohta ja 57 a §:n 2 momentti. Rakentamisvakuuteen sovellettaisiin muutoin, mitä osallistumisvakuudesta 31 §:n 3 momentissa säädetään. Rakentamisvakuudeksi hyväksyttäisiin kuten osallistumisvakuudeksi takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Rakentamisvakuuden antajan tulisi olla kuten osallistumisvakuuden antajan luotto- tai vakuutuslaitos tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Preemiojärjestelmään hyväksymistä koske-

va päätös raukeaisi 37 §:n 1 momentin mukaan, jos sähkön tuottaja ei anna rakentamisvakuutta 1 kohdan mukaisesti.

Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin sähkön tuottajan velvollisuudesta rakentaa voimalaitos siten, että se täyttää 30 §:n 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa säädetty edellytykset. Velvollisuuden noudattaminen selvitetäisiin, kun sähkön tuottaja toimittaa 4 kohdan mukaisesti Energiavirastolle tietoja. Preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaisi 37 §:n 1 momentin mukaan, jos velvollisuuden noudattaminen laiminlyödään.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin sähkön tuottajan velvollisuudesta liittää voimalaitos sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan a alakohdan mukaan sähkön tuottajan olisi kolmen vuoden kuluessa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta liitettävä voimalaitos vähintään osaksi sähköverkkoon siten, että laitos tuottaa sähköä verkkoon. Sähkön tuottajalta jäisi saamatta osa preemiojärjestelmän mukaisesta tuesta, jos voimalaitos ei olisi kokonaisuudessaan rakennettu ja liitetty verkkoon kolmen vuoden määräajassa. Sähkön tuottajalla voisi tällöin olla vaikeuksia täyttää 6 kohdan mukainen tuotantovoite, jolloin sähkön tuottaja voisi joutua maksamaan 36 §:n mukaisesti alituotantokorvausta. Sähkön tuottaja myös menettäisi 57 a §:n 2 momentin mukaisesti rakentamisvakuuden osaksi.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan b alakohdan mukaan sähkön tuottajan tulisi liittää voimalaitos kokonaisuudessaan sähköverkkoon viiden vuoden kuluessa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta siten, että laitos kokonaisuudessaan tuottaa sähköä verkkoon. Preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaisi 37 §:n 1 momentin mukaan, jos sähkön tuottajasta johtuvasta syystä tätä velvollisuutta ei olisi täytetty.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan sähkön tuottajan olisi toimitettava Energiavirastolle kahden kuukauden kuluessa 3 kohdan a alakohdassa säädetyn määräajan päättymisestä voimalaitosta koskevat tarkennetut tiedot, joista keskeisimpiä ovat generaattoreiden tai aurinkosähköjärjestelmien lopullinen lukumäärä ja nimellisteho sekä rakentamisaikataulu. Tarkennettuja tietoja toimitettaessa ei enää olisi mahdollista ilmoittaa asioita tietyllä vaihteluvälillä. Preemion mukaista tukea ja alituotantokorvausta määritettäessä otettaisiin huomioon vain sen voimalaitoskokonaisuuden tuotanto, jonka sähkön tuottaja on ilmoittanut Energiavirastolle 4 kohdan mukaisessa määräajassa. Sähkön tuottajan olisi myös toimitettava Energiavirastolle kahden kuukauden kuluessa 3 kohdan a ja b alakohdassa säädetyn määräajan päättymisestä todentajan varmentama ilmoitus siitä, onko 2 kohdassa ja 3 kohdan asianomaisessa alakohdassa säädetty velvollisuus täytetty.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan sähkön tuottajan olisi toimitettava Energiavirastolle tukeen oikeuttavan sähkön tuotannon seurantasuunnitelma kolme kuukautta ennen ensimmäisen tukeen oikeuttavan tariffijakson alkamista. Tämä tariffijakso määräytyy sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman perusteella. Seurantasuunnitelmalta edellytettäisiin, että sen perusteella voimalaitoksessa tuotetusta sähköstä olisi mahdollista saada luotettava selvitys preemion mukaista tukea ja alituotantokorvausta koskevia päätöksiä varten. Seurantasuunnitelma olisi vastaava kuin vaaditaan syöttötariffijärjestelmässä.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa säädetty velvoitteet koskisivat jokaista kalenterivuotta, jona voimalaitos kuuluu preemiojärjestelmään. Sähkön tuottajan tulisi ottaa tämä huomioon ilmoittaessaan tarjouksessa tariffijakson, josta tukiaika alkaa kulua.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan a alakohdan mukaan voimalaitoksessa olisi kalenterivuodessa tuotettava enemmän sähköä kuin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996; jäljempänä *polttoaineverolaki*) tarkoitetun pientuottajan kalenterivuodessa tuottaman sähkön määrän. Jos voimalaitos koostuu useasta uusiutuvan energian pienyksiköstä, koskisi velvoite jokaista niistä erikseen. Säännöksen

tarkoituksena on estää tukien ja muiden edistämistoimenpiteiden kumulaatio, kun pientuottajan omaan kuluutukseen käytetty sähkö on verovapaata.

Polttoaineverolain 2 §:n 5 kohdan b alakohdan mukaan pientuottajalla tarkoitetaan sähkön tuottajaa, jonka voimalaitoksessa tuottaman sähkön määrä on kalenterivuodessa enintään 800 MWh. Viittaussäännös varmistaisi, että premiojärjestelmän mukainen pientuotanto vastaisi polttoaineverolakiin perustuvaa pientuotantoa ja polttoaineverolain mahdollinen muutos tulisi lähtökohtaisesti suoraan sovellettavaksi myös premiojärjestelmässä. Pientuottajan omaan kulutukseen tuottamaa sähköä edistetään jo polttoaineverolain mukaisesti, ja etenkin aurinkosähköjärjestelmien investointien määrä on lähtenyt selvään kasvuun. Polttoaineverolain 7 §:n 7 kohdan mukaan valmisteverotonta ja huoltovarmuusmaksutonta on sähkö, jonka pientuottaja on tuottanut ja jota ei luovuteta sähköverkkoon. Energia- ja ilmastostrategiassa linjatun mukaisesti sähkön pientuotannon osalta säilytetään nykyiset taloudelliset ohjauskeinot, mukaan lukien sähköveromalli, jossa enintään 800 MWh:n vuosituotanto on vapautettu sähköverosta omassa käytössä, sekä kotitalousvähennys asennustyöstä. Sähkömarkkinoita koskevan lainsäädännön mukaan Suomessa tasevastuu koskee kaikkea verkkoon liitettyä sähkön tuotantoa, mutta pientuotannolla on joitain sähkön mittausta ja tuotantoennusteita koskevia helpotuksia. Koska sähkön tuotantoa tarkastellaan kalenterivuositain, säännöstä sovellettaisiin myös ensimmäiseen ja viimeiseen kalenterivuoteen, joina voimalaitos kuuluisi premiojärjestelmään, riippumatta siitä mihin aikaan vuodesta tukiaika alkaisi ja päättyisi.

Sähkön tuottaja olisi 1 momentin 6 kohdan b alakohdan mukaan velvollinen tuottamaan kalenterivuoden aikana biokaasuvoimalassa biokaasulla sähköstä vähintään 85 prosenttia. Jos biokaasuvoimalassa tuotetaan lisäksi lämpöä, myös lämmöstä olisi tuotettava biokaasulla vähintään 85 prosenttia. Premiojärjestelmän tarkoituksena on edistää investointeja biokaasua hyödyntävään kokonaan uuteen biokaasuvoimalaan. Biokaasuvoimalassa olisi kuitenkin kalenterivuoden aikana mahdollista tuottaa muulla polttoaineella kuin biokaasulla enintään 15 prosenttia sähköstä. Sama koskisi myös lämmön tuotantoa, jos biokaasuvoimalassa tuotetaan lisäksi lämpöä. Velvollisuus koskisi kaikkea biokaasuvoimalassa kalenterivuoden aikana käytettyä polttoainetta.

Sähkön tuottaja olisi 1 momentin 6 kohdan c alakohdan mukaan velvollinen tuottamaan kalenterivuoden aikana puupolttoainevoimalassa sähköstä ja lämmöstä vähintään 85 prosenttia muilla puupolttoaineilla kuin 25 §:n 4 momentissa tarkoitettulla metsähakkeella. Velvollisuus koskisi kaikkea puupolttoainevoimalassa kalenterivuoden aikana käytettyä polttoainetta. Premiojärjestelmän tarkoituksena on edistää investointeja puupolttoaineita hyödyntävään kokonaan uuteen puupolttoainevoimalaan, mutta ei järeän puun hakkuukohteelta saadusta jalostukseen soveltuvasta tukki- tai kuitupuusta valmistetulla metsähakkeella tapahtuvaan sähkön tuotantoon. Puupolttoainevoimalassa olisi kuitenkin kalenterivuoden aikana mahdollista tuottaa enintään 15 prosenttia sähköstä ja lämmöstä muilla polttoaineella, esimerkiksi turpeella tai 25 §:n 4 momentissa tarkoitettulla metsähakkeella. Tällaisen metsähakkeen käyttöä sähkön tuotannon polttoaineena ei ole perusteltua edistää, kun sitä voidaan käyttää myös jalostukseen ja kun näin voidaan estää premion mukaisesta tuesta aiheutuvat hintapaineet kuitupuulle.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan b ja c alakohtien mukaisesti 85 prosentin vaatimus koskisi kaikkea voimalaitoksella kalenterivuoden aikana käytettyä polttoainetta, mukaan lukien käynnistyspolttoaineet, riippumatta siitä, paljonko voimalaitoksessa tuotetaan sähköä ja lämpöä. Premiojärjestelmään ei ole mahdollista hyväksyä voimalaitoksesta tiettyä tuotanto-osuutta. Vaikka biokaasuvoimalassa tai puupolttoainevoimalassa tuotettaisiin kalenterivuodessa enemmän sähköä kuin sähkön tuottaja on tarjouksessaan ilmoittanut, 85 prosentin vaatimusta sovellettaisiin.

Premiojärjestelmän EU:n valtiontukisääntelyn mukaisuus perustuisi uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön toimintatukea koskeviin ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen tai ryhmäpoikkeusasetuksen asianomaisiin kohtiin. Biokaasu- ja puupolttoainevoimaloissa sallittaisiin 1 momentin 6 kohdan b ja c alakohdan mukaan 15 prosentin osalta muiden kuin uusiutuvista energialähteistä peräisin olevien polttoaineiden käyttö, mutta 34 §:n 1 momentin mukaan niillä tuotettu sähkö ei kuitenkaan oikeuttaisi premion mukaiseen tukeen.

Tällöin on kuitenkin mahdollista, että voimaloissa tuotetusta sähköstä maksettava tuki välillisesti kohdistuu myös fossiilista energialähdettä hyödyntävään investointiin. EU:n valtiontukisääntelyn mukaisuuden arvioinnissa tällainen poikkeama uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön edistämisestä saattaa osoittautua ongelmalliseksi. Mahdollisimman korkealle asetettu velvollisuus käyttää polttoaineena uusiutuvia energialähteitä olisi EU:n valtiontukisääntelyn kannalta optimaalinen.

Lisäksi 1 momentin 6 kohdan c alakohdan mukaan sähkön tuottaja olisi puupolttoainevoimalassa velvollinen kalenterivuoden aikana tuottamaan sähkön tuotannon yhteydessä lämpöä hyötykäyttöön siten, että kokonaishyötysuhde on vähintään 50 prosenttia tai, jos sen generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavoltiampeeri, vähintään 75 prosenttia. Edellytys olisi vastaava kuin tuotantotukilain 11 §:n 4 ja 5 kohdassa sekä 26 §:n 2 momentissa säädetään syöttötariffijärjestelmään hyväksytyjen puupolttoainevoimaloiden osalta. Perustelut olisivat myös vastaavat ja perustuvat energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2012/27/EU.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan säännökset liittyvät 34 ja 36 §:ään. Seurauksena 6 kohdassa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisen laiminlyönnistä olisi preemion mukaisen tuen saamatta jääminen ja velvollisuus maksaa alituotantokorvausta.

Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan sähkön tuottajan olisi tuotettava preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesta sähkön vuosituotannosta tukiajan ensimmäisen tukijakson (ensimmäiset neljä vuotta) aikana keskimäärin vähintään 75 prosenttia sekä toisen tukijakson (viides—kahdeksas vuosi) ja kolmannen tukijakson (yhdeksäs—kahdestoista vuosi) aikana keskimäärin vähintään 80 prosenttia. Sähkön tuottajan velvollisuudesta maksaa alituotantokorvausta säädetäisiin 36 §:ssä.

Tuulisuus, lämpötilan vaihtelut, auringon säteilyn määrä ja muut sääolosuhteet vaikuttavat sähkön vuosituotannon määrään. Muuttuvat sääolosuhteet on vain rajoitetusti mahdollista ottaa huomioon sähkön tuotannossa. Säännöksen mukaan tarkastelu tehtäisiin aina neljän vuoden tukijakson perusteella, jolloin vuosivaihtelut on mahdollista tasoittaa. Tavoitteena on ohjata sähkön tuottaja tekemään tarjouksensa vuosituotannon määrästä huolellisen selvityksen perusteella. Tavoitteena on myös varmistaa, että tuotantomäärää koskeva velvoite ei lisäisi tukitarvetta esimerkiksi sen vuoksi, että rahoittaja edellyttäisi muutosta pääoman ja lainan suhteeseen tai vaatisi muita turvaavia ja lisäkustannuksia aiheuttavia toimenpiteitä.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan mukaan sähkön tuottajan tulisi ilmoittaa Energiavirastolle pysyvistä muutoksista, jotka koskevat 30 §:ssä säädettyä edellytystä tai seurantasuunnitelmaa, ja muutoksista voimalaitoksen hallintasuhteissa. Vastaavanlainen velvollisuus koskee 22 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan syöttötariffijärjestelmään hyväksytyin voimalaitoksen sähkön tuottajaa.

Pykälän 1 momentin 9 kohdan mukaan sähkön tuottaja olisi velvollinen noudattamaan, mitä 22 §:n 2 momentissa säädetään sähkön tuottajan kirjanpitovelvollisuudesta syöttötariffijärjestelmässä. Sähkön tuottajan olisi pidettävä yllä luotettavaa kirjanpitoa voimalaitoksessa käytetyistä polttoaineista ja niiden energiasisällöstä tariffijaksoittain, jos voimalaitoksessa on mahdollista käyttää erilaisia polttoaineita.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin asetuksenantovaltuudesta. Tarkempia teknisiä säännöksiä olisi mahdollisesti tarpeen antaa voimalaitoksen sähköverkkoon liittamisestä ja sähkön tuottamisesta verkkoon. Lämmön hyötykäytöstä ja kokonaishyötysuhteesta saattaa olla tarpeen säätää vastaavalla tavalla kuin syöttötariffijärjestelmästä tuotantotukiasetuksen 10 ja 11 §:ssä. Seurantasuunnitelmaan ja polttoainekirjanpitoon liittyen saattaa olla tarpeen säätää vastaavalla tavalla kuin syöttötariffijärjestelmästä tuotantotukiasetuksen 7—9 §:ssä tai tarvittavilta osin poiketa näistä säännöksistä.

34 §. Preemion mukainen tuki. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin preemion mukaisen tuen perusteena olevasta sähkön tuotannon määrästä. Pykälän 2 momentissa säädetäisiin preemion mukaisen tuen laskemisesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin preemion mukaisesta tuesta. Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

Pykälän 1 momentin mukaan preemion mukaisen tuen perusteena olisi uusiutuvan energian voimalaitoksessa preemiojärjestelmään hyväksymistä ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevien päätösten mukaisesti tuotettu sähkö määrä, josta olisi vähennetty voimalaitoksen omakäyttölaitteiden kuluttama sähköenergia. Lisäksi tarkennettaisiin, että tuen perusteena biokaasuvoimalassa olisi biokaasuun perustuva sähkön tuotanto ja puupolttoainevoimalassa puupolttoaineeseen perustuva sähkön tuotanto, ei kuitenkaan 25 §:n 4 momentissa tarkoitetulla metsähakkeella tuotettu sähkö. Rajoitus olisi vastaava kuin syöttötariffijärjestelmässä 24 §:n 3 momentin mukaan, mutta biokaasuvoimalassa tukeen oikeuttaisi myös muu biokaasu kuin biokaasulaitoksessa syntyvä. Ympäristö- ja energiatuen suuntaviivojen mukaan tuotantotukijärjestelmissä voidaan tehdä rajoituksia muun muassa biomassan osalta, kun perusteena on tarve välttää tuen raaka-ainemarkkinoita vääristävää vaikutusta.

Pykälän 1 momentin mukaan edellytettäisiin lisäksi, että sähkön tuottaja on noudattanut 33 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädettyjä velvollisuuksia. Jos kalenterivuodessa tuotetun sähkön määrä voimalaitoksessa ei ylittäisi 33 §:n 1 momentin 6 kohdan a alakohdan mukaisesti polttoaineverolaissa tarkoitetun pientuottajan kalenterivuodessa tuottaman sähkön määrää, preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön määrä olisi nolla. Jos uusiutuvan energian pienyksiköistä koostuvassa voimalaitoksessa jossain näistä pienyksiköistä kalenterivuodessa tuotetun sähkön määrä ei ylittäisi polttoaineverolaissa tarkoitetun pientuottajan kalenterivuodessa tuottaman sähkön määrää, preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön määrä tämän pienyksikön osalta olisi nolla. Jos kalenterivuodessa biokaasuvoimalassa tuotetusta sähköstä ja, jos siinä tuotetaan lämpöä, myös lämmöstä vähintään 85 prosenttia ei 33 §:n 1 momentin 6 kohdan b alakohdan mukaisesti olisi tuotettu biokaasulla, preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön määrä olisi myös nolla. Jos kalenterivuodessa puupolttoainevoimalassa tuotetusta sähköstä ja lämmöstä vähintään 85 prosenttia ei 33 §:n 1 momentin 6 kohdan c alakohdan mukaisesti olisi tuotettu muilla puupolttoaineilla kuin 25 §:n 4 momentissa tarkoitetulla metsähakkeella eikä lämpöä olisi tuotettu hyötykäyttöön edellytetyn kokonaishyötysuhteen mukaisesti, preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön määrä olisi samoin nolla.

Kalenterivuoden aikana tuotettua sähköä koskevat velvollisuudet olisi mahdollista selvittää vasta kalenterivuoden viimeistä tariffijaksoa koskevan maksatushakemuksen yhteydessä. Jos tällöin kävisi ilmi, että sähkön tuottaja ei ole noudattanut 33 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädettyjä velvollisuuksia, se olisi 50 §:n nojalla velvollinen palauttamaan kalenterivuoden ensimmäisten tariffijaksojen aikana saamansa tuen. Lisäksi Energiavirastolla olisi mahdollisuus 51 §:n perusteella periä tuki takaisin tai 54 §:n perusteella käyttää kuittausta.

Pykälän 1 momentissa viitattaisiin 24 §:n 1 ja 2 momenttiin. Preemiojärjestelmässä ja syöttötariffijärjestelmässä käytettäisiin samanlaista määritelmää omakäyttölaitteista. Myös preemiojärjestelmässä omakäyttölaitteina pidettäisiin 24 §:n 1 momentin mukaisesti niitä voimalaitoksen laitteita ja koneita, jotka voimalaitoksessa tarvitaan sähkön tai sähkön ja lämmön tuottamiseen ja tuotantovalmiuden ylläpitämiseen sekä laitoksen aiheuttamien ympäristöhaittojen poistamiseen tai pienentämiseen. Preemion mukaiseen tukeen luettavaan sähkön tuotantoon sovellettaisiin lisäksi, mitä 24 §:n 2 momentissa säädetään tavoitehintaan ja muuttuvaan tuotantotukeen oikeuttavasta sähkön tuotannosta. Myös preemiojärjestelmässä sähkön tuotanto määräytyisi sen verkonhaltijan mittarilukeman perusteella, jonka verkkoon sähkön tuottaja on liittynyt. Sähkön tuotanto voisi määräytyä myös sähkön tuottajan tai sähkön käyttäjän mittarilukeman perusteella, kun kyse on muusta kuin verkkoon syötetystä sähköstä. Sähkön tuotanto ei kuitenkaan oikeuttaisi preemion mukaiseen tukeen niiltä tunneilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen.

Preemion perusteena olevaa sähkön tuotannon enimmäismäärää koskevasta rajauksesta säädettäisiin lisäksi 1 momentissa. Preemion mukaista tukea voisi saada neljän vuoden pituisen tukijakson aikana keskimäärin enintään preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti. Tukijakson aikana vuosituotanto voi vaihdella. Jos sähkön tuotanto esimerkiksi ylittäisi tukijakson kolmen ensimmäisen vuoden aikana tarjouksen mukaisen vuosituotannon määrän, pienenesi vastaavasti

neljäntenä vuonna preemioon tai sen mukaiseen tukeen luettava sähkön määrä. Sähkön tuotannon määrän alitusta tai ylitystä ei olisi mahdollista siirtää seuraavalle tukijaksolle.

Pykälän 2 momentin mukaan preemion mukaisen tuen suuruus laskettaisiin tariffijakson aikana tuotetun sähkön määrän mukaan, joka 1 momentin mukaan olisi preemion mukaisen tuen perusteena, sekä hyväksymispäätöksen mukaisen preemion ja sähkön viitehinnan (30 euroa/MWh) mukaan. Sähkön tuottaja ei saisi preemion mukaista tukea, kun preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön määrä 1 momentin perusteella olisi nolla.

Pykälän 2 momentissa olisi lisäksi informatiivinen viittaus 16 §:n 1 momenttiin. Kalenterivuosi jakautuu kolmen kuukauden pituisiin tariffijaksoihin, joista säädetään tarkemmin tuotantotukiasetuksessa.

Pykälän 3 momentin mukaan sähkön tuottaja saisi hyväksymispäätöksen mukaisen preemion perusteella lasketun tuen, kun voimalaitoksen sijaintipaikan kolmen kuukauden sähkön markkinahinnan keskiarvo on enintään yhtä suuri kuin sähkön viitehinta. Tällöin tuen määrä laskettaisiin kiinteänä pysyvän preemion mukaisesti. Preemion mukaista tukea alennettaisiin sähkön markkinahinnan keskiarvon ja viitehinnan erotuksella, kun markkinahinta on suurempi kuin viitehinta, mutta pienempi kuin viitehinnan ja preemion summa. Tällöin tuen määrä laskettaisiin sähkön markkinahinnan mukaan muuttuvana preemiona. Tukea ei maksettaisi, kun sähkön markkinahinta on sama tai suurempi kuin viitehinnan ja preemion summa.

Pykälän 4 momentissa olisi asetuksenantovaltuus. Tarkempia säännöksiä siitä, miten preemion perusteena oleva sähkön tuotanto määritetään ja preemion mukainen tuki lasketaan, voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

35 §. Preemion mukaisen tuen maksaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sähkön tuottajan tariffijaksoa koskevasta velvollisuudesta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Energiaviraston seurantasuunnitelmaa koskevan päätöksestä ja tariffijaksoa koskevasta maksatuspäätöksestä. Pykälän 3 momentissa olisi asetuksenantovaltuus.

Pykälän 1 momentin mukaan sähkön tuottaja olisi velvollinen kahden kuukauden kuluessa tariffijakson päättymisestä toimittamaan Energiavirastolle luotettavan selvityksen 34 §:n mukaisesta sähkön tuotannosta tariffijaksolta, preemion mukaista tukea koskevan hakemuksen sekä oikeat ja riittävät tiedot preemion mukaisen tuen maksamisen kannalta tarpeellisista muista seikoista. Selvitykseen tulisi liittää todentajan varmennus selvityksessä esitettyjen tietojen asianmukaisuudesta. Menettely olisi samankaltainen kuin syöttötariffijärjestelmässä, ja säännös olisi yhdenmukainen syöttötariffijärjestelmää koskevan 27 ja 28 §:n kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiavirasto tekisi hakemuksen ja selvityksen perusteella päätöksen preemion mukaisesta tuesta. Energiavirasto maksaisi sähkön tuottajalle preemion mukaisen tuen tariffijaksolta, jos sähkön tuottaja on toimittanut hakemuksen 1 momentin mukaisesti ja muut tässä laissa säädetyt edellytykset täyttyvät, esimerkiksi sähkön markkinahinta ei ole suurempi kuin sähkön viitehinnan ja preemion summa taikka voimalaitoksessa tai, jos se koostuu uusiutuvan energian pienyksiköistä, tällaisessa pienyksiköissä kalenterivuodessa tuotettu sähkön määrä on suurempi kuin 33 §:n 1 momentin 6 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sähkön määrä. Lisäksi tuen maksaminen edellyttää, että sähkön tuottaja on noudattanut, mitä 33 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään seurantasuunnitelmasta.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiaviraston tulisi hyväksyä 33 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu seurantasuunnitelma, ennen kuin preemion mukaista tukea voidaan maksaa sähkön tuottajalle. Hyväksymisen edellytyksenä olisi, että seurantasuunnitelman perusteella olisi mahdollista saada tariffijakson aikana tuotetusta sähköstä luotettava selvitys preemion mukaista tukea ja alituantokorvausta koskevaa päätöstä varten. Seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulisi antaa tiedot ja määräykset yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Tarkoituksena olisi noudattaa vastaavanlaista menettelyä kuin syöttötariffijärjestelmään liittyvien seurantasuunni-

telmien hyväksymisessä. Koska sähkön tuottaja olisi 33 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan velvollinen toimittamaan seurantasuunnitelman Energiavirastolle kolme kuukautta ennen tarjouksen mukaisen ensimmäisen tukeen oikeuttavan tariffijakson alkamista, Energiavirastolla arvioidaan olevan riittävästi aikaa käsitellä ja hyväksyä seurantasuunnitelma ennen kuin ensimmäinen tukierä tulisi maksettavaksi.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä selvityksen sisällöstä, hakemuksen toimittamisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja niiden varmennuksesta olisi mahdollista antaa valtioneuvoston asetuksella. Vastaavia tarkempia säännöksiä ei ole ollut tarpeen antaa syöttötariffijärjestelmään liittyen.

36 §. Alituotantokorvaus ja sen maksaminen. Pykälässä säädettäisiin sähkön tuottajan velvollisuudesta maksaa alituotantokorvausta.

Pykälän 1 momentin mukaan sähkön tuottaja olisi velvollinen maksamaan Energiavirastolle alituotantokorvausta, jos tukijakson aikana tuotettu sähkön määrä ei olisi vähintään 33 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädetyn mukainen. Ensimmäisellä neljän vuoden pituisella tukijaksolla sähkön tuotannon määrän tulisi olla preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesta vuosituotannosta keskimäärin vähintään 75 prosenttia ja seuraavien tukijaksojen aikana keskimäärin vähintään 80 prosenttia. Alituotantokorvausta olisi maksettava siitä sähkön tuotannon määrästä, joka alittaa tukijakson aikana vaaditun tuotannon määrän.

Sähkön tuottaja ei kuitenkaan olisi velvollinen maksamaan alituotantokorvausta siltä osin kuin vajeus johtuisi sähköverkonhaltijasta johtuvasta syystä eikä niiltä tunneilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen. Näihin syihin perustuvan vajauksen määrän ja syyn tulisi olla todentajan varmentamia, jotta Energiavirasto voisi ottaa ne huomioon määrittäessään alituotantokorvauksen perusteena olevaa sähkön tuotannon määrää.

Alituotantokorvaukseen velvoittavaan sähkön tuotannon määrään sovellettaisiin muutoin, mitä 34 §:n 1 momentissa säädetään preemion mukaisen tuen perusteena olevasta sähkön tuotannon määrästä.

Pykälän 2 momentin mukaan alituotantokorvauksen suuruus laskettaisiin sen perusteena 1 momentin nojalla olevan sähkön tuotannon määrän ja preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisen preemion mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan Energiavirasto tekisi tukijakson päätyttyä päätöksen alituotantokorvauksesta, jos edellytykset sen maksettavaksi määrittämisestä täyttyvät. Jos esimerkiksi tarjouksen mukaisesti hyväksytty premio olisi 25 euroa/MWh ja vaaditusta sähkön tuotannon määrästä puuttuisi 1 momentin mukaisesti laskettuna 60 000 MWh, alituotantokorvaus olisi 1,5 milj. euroa.

Sähkön tuottaja olisi velvollinen maksamaan alituotantokorvauksen vuoden kuluessa siitä, kun maksuvelvollisuutta koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi. Energiavirastolla olisi tällöin vuosi aikaa kuitata alituotantokorvaus sähkön tuottajalle maksettavasta tuesta. Jos sähkön markkinahinta olisi koko vuoden ajan niin korkealla, että tukea ei makseta, kuittaaminen ei ole mahdollista. Sähkön tuottajan maksettavaksi jäisi alituotantokorvaus siltä osin kuin Energiavirasto ei ole 54 §:n mukaisesti käyttänyt kuittausta.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Tarkempia säännöksiä siitä, miten esimerkiksi alituotantokorvaus lasketaan, voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

37 §. Preemiojärjestelmää koskevien päätösten raukeaminen, muuttaminen, peruuttaminen ja siirto. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamisesta, 2 momentissa muuttamisesta, 3 momentissa peruuttamisesta ja 4 momentissa siirrosta. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä muuttamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaisi, jos sähkön tuottaja ei anna rakentamisvakuutta 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tai rakenna voimalaitosta 33 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti. Rakentamista koskevan edellytyksen täyttyminen voidaan arvioida, kun sähkön tuottaja toimittaa Energiavirastolle 33 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettut tiedot ja todentajan varmentaman ilmoituksen. Hyväksymispäätös raukeaisi myös, jos sähkön tuottajasta johtuvasta syystä voimalaitosta ei ole 33 §:n 1 momentin 3 kohdan b alakohdan mukaisesti liitetty sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Sähkön tuottajan voimalaitos ei tuottaisi lainkaan tukeen oikeuttavaa sähköä sen jälkeen, kun päätös on rauennut. Raukeamisesta seuraisi myös, että tällöin sähkön tuottajalla ei olisi velvollisuutta maksaa alituotantokorvausta. Hyväksymispäätös raukeaisi myös, kun päätöksen mukaisesti tukiaika on päättynyt ja sähkön tuottaja on maksanut alituotantokorvaukset niistä tehtyjen päätösten mukaisesti. Jos sähkön tuottaja täyttää 33 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan sekä 3 kohdan b alakohdan mukaiset velvollisuudet, olisi sähkön tuottaja sidottu preemiojärjestelmään eikä esimerkiksi voisi vapautua alituotantokorvauksen maksamisesta ilmoittamalla luopuvansa preemiojärjestelmästä. Tältä osin preemiojärjestelmää koskevan hyväksymispäätöksen raukeaminen poikkeaa siitä, mitä syöttötariffijärjestelmää koskevan päätöksen raukeamisesta säädetään 18 §:n 3 momentissa.

Preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös ei kuitenkaan raukeaisi 37 §:n 1 momentin mukaan, jos 33 §:n 1 momentin 3 kohdan b alakohdassa säädetyn velvollisuuden noudattamatta jättämiseen on sähkön tuottajasta johtumaton syy, esimerkiksi verkkoliittymän valmistuminen sähköverkonhaltijan kanssa sovittua aikataulua myöhemmin tai se, että voimalaitostoimittaja ei noudata sovittua aikataulua. Sähkön tuottajan tulisi kuitenkin projektin aikataulun suunnittelussa varautua tavanomaisiin viivästyksiin, jotka johtuvat esimerkiksi sääoloista (tuulisuus, vuodenaikoihin liittyvät säävaihtelut) tai laiterikoista.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiavirasto voisi muuttaa hyväksymispäätöstä, jos EU-oikeudessa tapahtuneen muutoksen seurauksena polttoainetta ei enää hyväksyttäisi uusiutuvaksi energialähteeksi tai polttoaineen käytön edistäminen tukijärjestelmän avulla ei olisi enää sallittua. Tällainen voisi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun EU:n sääntelyssä kiinteän biomassan energiakäytön tukeminen edellyttäisi kestävyyskriteeriä koskevien säännösten noudattamista. Lisäksi Energiavirasto voisi muuttaa seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä, jos päätöksessä annetun määräyksen perusteessa tapahtuisi pysyväksi katsottava muutos. Tällainen muutos voisi tulla kyseeseen esimerkiksi, kun voimalaitoksen seurantasuunnitelmassa yksilöityjä tukeen oikeuttavan sähkön tuotannon mittausjärjestelyjä muutettaisiin tai voimalaitoksella otettaisiin käyttöön uusia polttoaineita.

Pykälän 3 momentin mukaan Energiavirasto voisi peruuttaa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen vastaavilla perusteilla kuin syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös on mahdollista peruuttaa 20 §:n nojalla. Toisin kuin syöttötariffijärjestelmässä Energiaviraston olisi harkinnassa myös otettava huomioon, onko sähkön tuottajan tosiasiallisena tavoitteena vapautua preemiojärjestelmän mukaisista velvollisuuksista. Tällaisissa tapauksissa hyväksymispäätöstä ei tulisi peruuttaa.

Pykälän 4 momentin mukaan Energiaviraston olisi siirrettävä hyväksymispäätös toiselle sähkön tuottajalle vastaavilla perusteilla kuin syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös on siirrettävissä 21 §:n nojalla. Sähkön tuotannon toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä ei kuitenkaan arvioitaisi, koska ne eivät ole myöskään tarjouskilpailuun osallistumisen edellytys eivätkä preemiojärjestelmään hyväksymisen edellytys.

40 §. Todentajan tehtävät. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus 33, 35 ja 36 §:ään.

43 §. Tiedonsaantioikeus. Pykälän 2 momentin 3 kohdassa viitattaisiin syöttötariffijärjestelmän ja syöttötariffin sijasta tukijärjestelmään ja tukeen, jolloin sääntely koskisi sekä syöttötariffijärjestelmää että preemiojärjestelmää ja niiden mukaisesti maksettavia tukia, sekä lisättäisiin viittaus sähkön tuottajan maksuvelvollisuuteen. Sähkön tuottajan velvollisuudesta maksaa alituotantokorvausta säädettäisiin 36 §:ssä. Energiamarkki-

navirasto muutettaisiin Energiavirastoksi 2 momentin johdantokappaleessa. Viraston nimi muuttui 1 päivänä tammikuuta 2014.

48 §. Tuotantotukisäännösten rikkominen. Pykälän otsikossa ja pykälässä rikosnimike muutettaisiin yleisempään muotoon, *tuotantotukisäännösten rikkominen*.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa lisättäisiin viittaus 33 §:n 1 momentin 8 ja 9 kohtaan. Mainitut preemiojärjestelmän kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuuksia koskevat säännökset olisivat vastaavanlaiset kuin pykälässä nykyisin viitattu syöttötariffijärjestelmää koskevat säännökset. Syöttötariffijärjestelmässä 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden noudattamatta jättäminen liittyisi lähinnä taloudellisen hyödyn tavoitteeseen. Rangaistavaa olisi muun muassa tahallinen tai tuottamuksellinen ilmoitusvelvollisuuden rikkominen, joka koskee syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytyksissä tapahtuneita muutoksia. Tästä olisi kyse esimerkiksi, kun syöttötariffijärjestelmään hyväksytyn tuulivoimalan osia vaihdettaisiin käytettyihin tai sen generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho ei enää ylittäisi 9 §:ssä 3 kohdassa asetettua vähimmäistehoa. Preemiojärjestelmän osalta rangaistavaa olisi 33 §:n 1 momentin 8 tai 9 kohdassa säädetyn kirjanpito- tai ilmoitusvelvollisuuden tahallinen tai huolimattomuudesta johtuva rikkominen. Ilmoitusvelvollisuus koskisi lähinnä sellaisia tietoja, joilla on merkitystä sovellettaessa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamisen edellytyksiä 37 §:n 1 momentin nojalla tai peruuttamisen edellytyksiä 37 §:n 3 momentin nojalla taikka seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevan päätöksen muuttamisen edellytyksiä 37 §:n 2 momentin nojalla. Tällainen rikkomus olisi esimerkiksi preemiojärjestelmään hyväksytyn voimalaitoksen seurantasuunnitelmassa tapahtuvan muutoksen ilmoittamatta jättäminen, kuten tukeen oikeuttavan sähkön mittaroinnissa tapahtuva muutos tai uuden polttoaineen käyttöönotto. Näiden muutosten ilmoittamatta jättämisen seurauksena seurantasuunnitelman avulla ei enää saataisi luotettavaa selvitystä tukeen oikeuttavasta voimalaitoksen sähkön tuotannosta tariffijaksolla, minkä seurauksena sähkön tuottajalle voitaisiin maksaa perusteettoman suuri tuki.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa lisättäisiin viittaus 35 §:ään. Mainittu preemiojärjestelmää koskeva säännös on vastaavanlainen kuin pykälässä nykyisin viitattu syöttötariffijärjestelmää koskeva säännös. Rangaistavaa olisi, jos sähkön tuottaja tahallisesti tai tuottamuksellisesti antaisi 35 §:ssä tarkoitettua selvityksessä virheelisen tiedon esimerkiksi tukeen oikeuttavasta sähkön tuotannosta.

49 §. Maksatuksen keskeytys. Pykälän 1 ja 2 momentissa Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa muutettaisiin syöttötariffin tilalle tuki-sana ja 1 kohdassa lisättäisiin viittaus 30 §:ään, jossa säädetään preemiojärjestelmään hyväksymisen edellytyksistä vastaavanlaisesti kuin syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytyksistä säädetään 7—11 §:ssä. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa lisättäisiin viittaus preemiojärjestelmään hyväksymistä ja preemiojärjestelmään liittyvän seurantasuunnitelman hyväksymistä koskeviin päätöksiin. Syöttötariffijärjestelmään liittyvän seurantasuunnitelman hyväksymisestä päätetään syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevassa päätöksessä. Lisäksi pykälän 2 momentissa korjattaisiin lain 300/2001 nimike sellaiseksi kuin se on muutettu lailla 1016/2015.

50 §. Palauttaminen. Pykälässä syöttötariffi-sana korvattaisiin tuki-sanalla, jolloin se tarkoittaisi sekä syöttötariffijärjestelmän että preemiojärjestelmän mukaista tukea.

51 §. Takaisinperintä. Pykälän 1 ja 2 momentin johdantokappaleessa Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi ja syöttötariffi-sana korvattaisiin tuki-sanalla. Myös 1 momentin 2 kohdassa käytettäisiin tuki-sanaa. Pykälän 2 momentin 2 kohtaan lisättäisiin viittaus alituotantokorvauksen määräytymiseen.

53 §. Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika. Pykälän 1 momentissa Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi. Pykälän 2 momentissa syöttötariffi-sana korvattaisiin tuki-sanalla, jolloin se viittaisi syöttötariffin lisäksi preemion mukaiseen tukeen.

54 §. Kuittaus. Pykälän 1 ja 2 momentissa Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi. Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin siten, että 35 §:n mukaan maksettavasta tuesta olisi mahdollista kuitata tuuli-voiman kompensatioalueista annetun lain nojalla suoritettava tuulivoimamaksun erä. Lisäksi 2 momenttia täydennettäisiin siten, että 35 §:n mukaan maksettavasta tuesta olisi mahdollista kuitata sähkön tuottajalle 36 §:n mukaisesti maksettavaksi määrätty alituotantokorvaus.

55 §. Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus 32, 33 ja 35—37 §:ään. Energiaviraston tarjouskilpailun ratkaisua koskeviin päätöksiin samoin kuin seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen, preemion mukaista tukea ja alituotantokorvausta koskeviin päätöksiin sekä 37 §:n nojalla annettuihin päätöksiin voisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Pykälän 2 momentin mukaisesti oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölain (586/1996) säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee 1 momentissa tarkoitettua Energiaviraston päätöstä, saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

Oikeuskäytännössä jää ratkaistavaksi, onko tarjouskilpailun ratkaisua koskevista 32 §:n mukaisissa päätöksissä ainoastaan sähkön tuottajalla, jolle päätös on osoitettu, oikeus hakea muutosta päätökseen 55 §:n mukaisesti. Päätös, jolla tietyn sähkön tuottajan voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, ei välittömästi vaikuta hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla muiden sähkön tuottajien oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Tarjouskilpailun perusteella preemiojärjestelmään hyväksyttävä sähkön vuosituotannon määrä on rajoitettu asianomaisen vuoden valtion talousarviossa ja mahdollisesti edelleen tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Energiaviraston päätökset, joilla voimalaitokset hyväksytään preemiojärjestelmään (sitoumukset), on tehtävä asianomaisena valtuusvuonna. Tästä syystä voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mahdollisesta kumoamisesta tai palauttamisesta uudelleen käsiteltäväksi ei kuitenkaan voisi seurata, että jonkin toisen sähkön tuottajan voimalaitos voitaisiin hyväksyä preemiojärjestelmään. Sähkön tuottajalla, jonka voimalaitosta ei ole hyväksytty preemiojärjestelmään, olisi kuitenkin mahdollisuus saada hyvitysmaksu, jos 55 a §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät.

55 a §. Hyvitysmaksu. Pykälän 1 momentin mukaan sähkön tuottaja voisi saada Energiavirastolta hyvitysmaksun, jos Energiavirasto on päätöksellään hylännyt sähkön tuottajan preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan tarjouksen tämän lain vastaisesti. Tällaisissa tilanteissa reaalikeynojen käyttö olisi mahdotonta. Preemiojärjestelmään olisi mahdollista hyväksyä voimalaitoksia enintään kilpailutettavaa sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti. Sen vuoksi Energiaviraston tarjouksen hylkäämistä koskevan päätöksen kumoamisesta ja asian uudelleen käsittelystä ei voisi seurata, että voimalaitos hyväksyttäisiin preemiojärjestelmään, kuten 55 §:n perusteluissa on tarkemmin selostettu.

Hyvitysmaksun suuruudelle säädettäisiin enimmäistaso. Hyvitysmaksu voisi olla enintään neljä prosenttia siitä tuen määrästä, joka sähkön tuottajalle olisi voitu maksaa ensimmäisen tukijaksona aikana. Tuen määrä laskettaisiin sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman preemion ja sähkön tuotantomäärän mukaan, eikä sähkön kolmen kuukauden markkinahinnan keskiarvo vaikuttaisi tähän laskelmaan. Jos esimerkiksi sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittama premio olisi 20 euroa/MWh sekä tuotantomäärä vuodessa 0,2 TWh ja vastaavasti neljässä vuodessa 0,8 TWh, hyvitysmaksun enimmäismäärä olisi 640 000 euroa.

Pykälän 2 momentin mukaan hyvitysmaksua koskeva vaatimus käsiteltäisiin hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Vaatimus olisi esitettävä hallinto-oikeudelle kuuden kuukauden kuluessa. Määräaika alkaisi siitä, kun Energiaviraston 1 momentissa tarkoitettu päätös on annettu sähkön tuottajalle tiedoksi.

Hyvitysmaksua hallintoriita-asiana käsitellessään tuomioistuin arvioisi ensiksi, onko sähkön tuottajalla 1 momentissa säädettyä oikeutta hyvitykseen. Tuomioistuin arvioisi tällöin, onko tarjous hylätty lain vastaisesti. Energiaviraston päätöstä ei olisi tarpeen todeta lainvastaiseksi eri menettelyssä ennen hyvitysmaksuasian käsittelemistä.

57 §. Päätöksen täytäntöönpano. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus Energiaviraston 32 §:n 1 ja 2 momentin nojalla antamasta päätökseen, joka koskee voimalaitoksen hyväksymistä preemiojärjestelmään. Samalla Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi.

Energiaviraston päätös, jolla voimalaitos hyväksytään preemiojärjestelmään, on sähkön tuottajalle edunsoova hallintopäätös. Sähkön tuottaja, jonka voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, saisi 1 momentin mukaan luottamuksensuojaa päätöksen pysyvyyden suhteen ja voisi aloittaa voimalaitosinvestoinnin valmistelun. Päätöksen täytäntöönpano vailla lainvoimaa ei 55 §:n perusteluissa tarkemmin selostetulla tavalla vaikuttaisi välittömästi sellaisen sähkön tuottajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun, jonka voimalaitosta ei ole hyväksytty preemiojärjestelmään. Tällaisen sähkön tuottajan oikeusturva varmistettaisiin viime sijassa 55 a §:ssä säädetyllä hyvitysmaksulla.

57 a §. Osallistumisvakuuden ja rakentamisvakuuden vapauttaminen. Pykälässä säädettäisiin 31 §:n mukaisen osallistumisvakuuden ja 33 §:n mukaisen rakentamisvakuuden vapauttamisesta. Jos Energiavirasto kuitenkin tekee 32 §:n 3 momentin mukaisen hylkäävän päätöksen, vapautuu osallistumisvakuus suoraan mainitun säännöksen nojalla.

Pykälän 1 momentin mukaan Energiaviraston olisi viipymättä vapautettava osallistumisvakuus, jos sähkön tuottaja antaa tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrän perusteella asetetun rakentamisvakuuden Energiaviraston hyväksi kuukauden kuluessa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Jos sähkön tuottaja ei anna rakentamisvakuutta 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, Energiavirasto muuttaisi osallistumisvakuuden rahaksi ja tilittäisi sen valtiolle. Lisäksi preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaisi tällöin 37 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiaviraston olisi vapautettava rakentamisvakuus viipymättä, jos sähkön tuottaja on täyttänyt 33 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 3 kohdan a alakohdassa säädetyt velvollisuudet sekä niihin liittyvät 4 kohdassa säädetyt velvollisuudet. Rakentamisvakuus vapautettaisiin kuitenkin vain osittain, jos 2 kohdan mukaista voimalaitosta ei ole kokonaisuudessaan liitetty sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon 3 kohdan a alakohdan mukaisessa määräajassa. Rakentamisvakuudesta vapautettaisiin osuus, joka vastaa sitä osuutta voimalaitoksen nimellistehosta, joka on liitetty sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Jos tällöin esimerkiksi puolet voimalaitoksesta generaattorien tai aurinkosähköjärjestelmien nimellistehojen mukaan määritettynä olisi liitetty sähköverkkoon siten, että voimalaitos tuottaisi sähköä verkkoon, tulisi Energiaviraston vapauttaa puolet rakentamisvakuudesta ja muuttaa puolet siitä rahaksi ja tilittää valtiolle. Jos sähkön tuottaja ei ole kolmen vuoden kuluessa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta liittänyt voimalaitosta miltään osin sähköverkkoon siten, että se tuottaisi sähköä, Energiaviraston tulisi muuttaa rakentamisvakuus kokonaisuudessaan rahaksi ja tilittää se valtiolle. Vaikka sähkön tuottaja olisi noudattanut 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädettyä velvollisuutta, rakentamisvakuus muutettaisiin kokonaisuudessaan rahaksi ja tilitettäisiin valtiolle, jos sähkön tuottaja olisi laiminlyönyt 33 §:n 1 momentin 2 tai 4 kohdassa säädetyt velvollisuudet. Jos sen sijaan 33 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti rakennettu voimalaitos olisi 3 kohdan a alakohdan mukaisessa määräajassa kokonaisuudessaan liitetty sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon, ja sähkön tuottaja olisi myös täyttänyt 33 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetyt velvollisuudet, Energiavirasto vapauttaisi rakentamisvakuuden kokonaisuudessaan. Sähkön tuottaja voisi myös rakentaa voimalaitoksen kokonaisuudessaan valmiiksi ja liittää sen sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä jo ennen kuin kolme vuotta on kulunut preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Energiaviraston olisi tällöin vapautettava rakentamisvakuus kokonaisuudessaan viipymättä saatuaan todentajan varmentaman ilmoituksen siitä, että mainittu velvollisuus on täytetty ja voimalaitos täyttää 30 §:n 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa säädetyt edellytykset.

58 §. Maksut. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös osallistumismaksusta, jonka tarjouskilpailuun osallistuva sähkön tuottaja olisi velvollinen suorittamaan Energiavirastolle viimeistään tarjousten jättämistä koskevana määräpäivänä.

Tarjouskilpailun järjestämisestä aiheutuu Energiavirastolle hallinnollisia kustannuksia, jotka on katettava. Tällaisia kustannuksia ovat ensisijaisesti suoraan tarjouskilpailuun liittyvät henkilöstökustannukset. Tarjouskilpailun järjestämisestä aiheutuneet kokonaiskustannukset perittäisiin osallistumismaksulla. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella säädettäisiin osallistumismaksusta. Osallistumismaksu olisi tarjouskohtainen, ja sen suuruudeksi arvioidaan noin 2 500 euroa. Osallistumismaksu muodostuu tarjousten vertailusta, hyväksyttävien tarjousten lain mukaisten edellytysten täyttymisen tarkastamisesta sekä päätösten teosta syntyvistä kustannuksista. Lisäksi osallistumismaksun tulisi kattaa tarjouskilpailuun liittyvien ohjeiden ja lomakkeiden valmistelu ja käännätys sekä tarjouskilpailuun liittyvä neuvonta ja tiedotus. Osallistumismaksun suuruutta arvioitaessa on oletettu, että Energiavirasto järjestäisi kaksi tarjouskilpailua, joissa tarjouksia tehtäisiin yhteensä noin 50.

Tarjouskilpailun ratkaisusta annettavat päätökset olisivat maksuttomia, ja osallistumismaksulla katettaisiin myös näistä päätöksistä aiheutuvat kustannukset. Osallistumismaksua ei palautettaisi, vaikka sähkön tuottajan voimalaitosta ei hyväksyttäisi preemiojärjestelmään.

Muutoin preemiojärjestelmästä aiheutuvien suoritteiden maksullisuudesta ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista ja maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

59 §. Tietojen säilyttäminen. Pykälässä syöttötariffi-sana korvattaisiin tuki-sanalla, jolloin se viittaisi syöttötariffin lisäksi preemion mukaiseen tukeen, ja hyväksymispäätös-sana selvennettäisiin viittaamalla tukijärjestelmän hyväksymistä koskevaan päätökseen.

60 §. Tietojen toimittaminen Energiavirastolle. Pykälän otsikossa ja 1 momentissa Energiamarkkinavirasto muutettaisiin Energiavirastoksi. Pykälään lisättäisiin viittaus 35 §:ään. Sähkön tuottajan tulisi lähettää selvitys sähkön tuotannosta tariffijaksolta ja siihen liittyvä todentajan varmennus, preemion mukaista tukea koskeva hakemus ja muu 35 §:n 1 momentissa vaadittu aineisto sähköisesti Energiavirastolle.

60 a §. Tarjousasiakirjojen julkisuus. Pykälän mukaan preemiojärjestelmään liittyvät tarjousasiakirjat, Energiaviraston täydennyspyynnöt sekä tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulisivat julkisiksi, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta muualla laissa toisin säädetä, kun 32 §:ssä tarkoitetut päätökset olisi tehty. Mainittujen asiakirjojen julkiseksi tuleminen ennen tarjouskilpailun ratkaisua koskevien päätösten tekemistä voisi vaarantaa kilpailun toimivuuden ja vaikuttaa tarjouskilpailun lopputulokseen, erityisesti ottaen huomioon, että sähkön tuottajan on mahdollista muuttaa tarjoustaan määräpäivään asti sekä täydentää sitä 31 §:n 2 momentin tietojen osalta päätöksen antamiseen saakka. Sen vuoksi mainittujen asiakirjojen julkiseksi tuloa ennen 32 §:ssä tarkoitettujen päätösten antamista ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Säännöksessä noudatettaisiin samaa periaatetta kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa, jossa säädetään hankintaa ja urakkaa samoin kuin muuta tarjousten perusteella ratkaistavaa oikeustointa koskevan tarjouksen täydennyspyynnön ja tarjousasian käsittelyä varten laadittujen selvitysten ja muiden asiakirjojen julkiseksi tulosta.

1.2 Laki tuulivoiman kompensatioalueista

6 §. Tuulivoimamaksun suorittaminen. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin viittaus tuotantotukilaissa säädettyyn preemion mukaiseen tukeen, ja siinä muutettaisiin Energiamarkkinavirasto Energiavirastoksi. Tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 5 §:n 1 momentin nojalla sähkön tuottaja, jonka hallinnassa on tuulivoimala tuulivoiman kompensatioalueella, on velvollinen maksamaan tuulivoimamaksun. Lain 4 §:n 2 momentin nojalla Perämeren tuulivoima-alue on laissa tarkoitettu tuulivoiman kompensatioalue.

2 Tarkemmat säännökset

Preemiojärjestelmään liittyviä tarkempia säännöksiä olisi tuotantotukilain 30—36 §:n nojalla mahdollista antaa valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on etenkin säätää tarkemmin 30 §:n 1 momentin 2, 4, 6 ja 7 kohdassa tarkoitettu edellytyksestä, 31 §:n 1 ja 2 momentin mukaisessa tarjouksessa esitettävistä tiedoista, 32 §:n mukaisesta kilpailutettavan sähkön tuotannon määrästä sekä 33 §:n mukaisesta voimalaitoksen sähköverkkoon liittamisestä ja sähkön tuottamisesta verkkoon, lämmön hyötykäytöstä ja kokonaishyötysuhteesta, seurantasuunnitelmasta ja polttoainekirjanpidosta.

Tuotantotukilain 12 §:n nojalla olisi myös tarpeen säätää tuotantotukiasetuksen 1 §:n 4 momentin soveltamisesta biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytysten osalta. Lisäksi tuotantotukilain 40 §:n nojalla olisi tarpeen täydentää tuotantotukiasetuksen 13 §:ssä säädettyjä todentajan pätevyysalueita.

Energiaviraston maksullisista suoritteista annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa (869/2016) olisi tarpeen säätää tarjouskilpailun osallistumismaksusta.

3 Voimaantulo

Tuotantotukilain 14 §:n 2 momentin muutos ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Biokaasuvoimalaa ja puupolttoainevoimalaa valmistelevalle sähkön tuottajille jäisi riittävästi aikaa varautua syöttötariffijärjestelmän korvautumiseen preemiojärjestelmällä.

Muilta osin tuotantotukilain muutokset ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muutos ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Muutokset olisi mahdollista saattaa voimaan, kun Euroopan komission kanta preemiojärjestelmän soveltuvuudesta sisämarkkinoille on saatu. Käsittelyn komissiossa arvioidaan kestävän 6—12 kuukautta.

Tuotantotukilain muuttamisesta annetun lain siirtymäsäännöksen mukaan lain 30 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu edellytys olisi mahdollista täyttää myös sellaisella voimalaitoksen sähköverkkoon liittämisen mahdollistavalla liittymissopimuksella, joka on tehty ennen kuin laki on tullut voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Arvioitaessa esitettyjä säännöksiä valtiosääntöoikeudellisesti tulevat kysymykseen perustuslain omaisuuden suojaa ja elinkeinovapautta turvaavat 15 § ja 18 §:n 1 momentti, oikeusturvaa koskeva 21 §:n 1 momentti, asetuksen antamista ja lainsäädäntövallan siirtämistä koskeva 80 §, valtion veroja ja maksuja koskeva 81 § sekä talousarvion ulkopuolisia rahastoja koskeva 87 §.

Voimalaitoksen hyväksyminen preemiojärjestelmään 32 §:n mukaan voidaan ainakin jossain määrin katsoa perustavan sähkön tuottajalle perustuslain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua omaisuuden suojan piiriin kuuluvia varallisuusarvoisia oikeuksia. Sähkön tuottaja voi saada perustuslainsuojaa oikeusasemalleen ja tekemilleen investoinneille lähinnä perustuslain 15 ja 18 §:n yhteisvaikutuksen nojalla. Energiaviraston päätös olisi 57 §:n 1 momentin mukaan mahdollista panna täytäntöön välittömästi. Kyse olisi asianomaiselle sähkön tuottajalle edunsohvasta päätöksestä, jolla ei voida katsoa olevan välittömiä vaikutuksia toisen sähkön tuottajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun, eikä muilla sähkön tuottajilla siten olisi hallintolainkäyttölaissa tarkoitettua asianomaisen asemaa. Jos päätöstä koskeva muutoksenhaku kuitenkin tulisi vireille, muutoksenhakuomioistuin voisi ainoastaan poikkeuksellisesti keskeyttää tai kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Luvan peruuttamista tai lupaehtojen merkittävää kiristämistä pidetään yksilön oikeusasemaan puuttavana viranomais toimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Preemiojärjestelmään hyväksy-

mistä koskevan päätöksen raukeamisesta, muuttamisesta ja peruuttamisesta säädettäisiin 37 §:ssä. Sääntelyn taustalla voidaan katsoa olevan premiojärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävä peruste sekä sääntelyä oikeasuhtaisena tavoitteisiin nähden. Raukeaminen olisi 37 §:n 1 momentin mukaan seurauksena, jos sähkön tuottaja laiminlyö rakentamisvakuuden antamisen tai voimalaitoksen rakentamisen 33 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti taikka 33 §:n 1 momentin 3 kohdan b alakohdan mukaista voimalaitoksen sähköverkkoon liittämistä koskevaa olennaista velvollisuutta ei ole täytetty. Lisäksi hyväksymispäätös raukeaisi tukiajan päätyttyä, kun sähkön tuottaja on hoitanut premiojärjestelmään liittyvät velvollisuutensa. Hyväksymispäätöksen muuttamisesta säädettäisiin 37 §:n 2 momentissa, jonka nojalla Energiavirasto voi käsitellä asian, kun EU-sääntelyn muuttumisen takia on tarpeen muuttaa hyväksymispäätöstä. Peruuttamismahdollisuus on 37 §:n 3 momentissa sidottu vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että sähkön tuottajalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (PeVL 40/2002 vp, PeVL 14/2004 vp, PeVL 7/2005 vp, PeVL 20/2006 vp). Premiojärjestelmän hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamiseen, muuttamiseen ja peruuttamiseen liittyvää harkintaa on viranomaistoiminnan ennustettavuuden kannalta pidettävä riittävän täsmällisenä, yksiselitteisenä ja sidottuna. Koska sähkön tuottajalla olisi 55 §:n nojalla oikeus saattaa Energiaviraston päätös riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi, on ehdotuksia pidettävä oikeusturvan kannalta riittävänä.

Premiojärjestelmä olisi teknologianeutraali. Tarjouskilpailussa sähkön tuottaja voisi tehdä myös biokaasuvoimalaa tai puupolttoainevoimalaa koskevan tarjouksen. Syöttötariffijärjestelmä on päällekkäinen tukijärjestelmä. Tukijärjestelmien päällekkäisyys ei edistä uusiutuvaa energiaa koskevien tavoitteiden toteuttamista kustannustehokkaasti. Sähkön tuottajilla olisi kuitenkin 14 §:n 2 momenttiin ehdotetun muutoksen mukaan vuoden 2018 loppuun kestävän siirtymäajan mahdollista tehdä biokaasuvoimalaa tai puupolttoainevoimaa koskeva hakemus syöttötariffijärjestelmään. Siirtymäaikaa voidaan pitää riittävänä.

Ehdotettua sääntelyä, joka koskee sähkön tuottajan voimalaitoksen hyväksymistä premiojärjestelmään sekä biokaasuvoimalan ja puupolttoainevoimalan syöttötariffijärjestelmään koskevan hakemuksen jättämiselle asetettua määräaikaa, voidaan pitää perustuslain 15 §:n 1 momentin omaisuuden suojan yleislausekkeen ja elinkeinovapautta turvaavan perustuslain 18 §:n kanssa kannalta hyväksyttävänä.

Energiaviraston tekemään päätökseen, jolla sähkön tuottajan voimalaitosta ei hyväksytä premiojärjestelmään (32 §:n 3 momentti), premion mukaista tukea ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskeviin päätöksiin (35 §:n 2 momentti), alituotantokorvausta koskevaan päätökseen (36 §:n 3 momentti) sekä premiojärjestelmään liittyvien päätösten muuttamista, peruuttamista ja siirtämistä koskeviin päätöksiin (37 §) voisi hakea 55 §:n nojalla muutosta oikaisuvaatimusmenettelyssä. Maksatuksen keskeyttämistä (49 §), takaisinperintää (51 §) ja kuittausta (54 §) koskeva sääntely olisi sama kuin syöttötariffijärjestelmään sovellettava sääntely, ja myös näihin liittyviin päätöksiin haettaisiin muutosta oikaisuvaatimusmenettelyssä.

Oikaisuvaatimusmenettelyyn tai sen laajentamiseen ei lähtökohtaisesti liity valtiosääntöoikeudellisia ongelmia (PeVL 55/2014 vp). Tarkoituksena on sovittaa yhteen nopea ja tehokas viranomaistoiminta sekä tehokkaan oikeussuojan vaatimus. Välillisesti oikeussuojakeinojen nopeutta edistävä sääntely edistää samalla perustuslain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua elinkeinon harjoittamisen oikeutta. Tuotantotukilain 55 §:n 2 momenttiin ei esitetä muutoksia, ja sen nojalla oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Oikeusturvan riittävyyden kannalta merkityksellinen on myös 55 a §:n mukainen hyvitysmaksu. Jos muutoksenhakutuomioistuimien katsoisi, että Energiaviraston 32 §:n 3 momentin mukaan antama päätös olisi lainvastainen ja sen seurauksena päätöksestä valittaneen sähkön tuottajan voimalaitosta ei ole hyväksytty premiojärjestelmään, se voisi 55 a §:n mukaan määrätä Energiaviraston maksamaan sähkön tuottajalle hyvitysmaksun. Muutoksenhakujärjestelmän voidaan kokonaisuutena katsoa turvaavan sekä oikeusturvan saatavuuden ja riittävyyden että asian käsittelyn niin joutuisasti kuin se on oikeusturvavaatimuksen valossa mahdollista. Perustuslakivaliokunta on mainittujen edellytysten täytyessä pitänyt valituslupajärjestelmän soveltamista perustuslain 21 §:n valossa yleensä perusteltuna (PeVL

55/2014 vp). Ehdotettua sääntelyä on oikeusturvan osalta keskeisen perustuslain 21 §:n 1 momentin kannalta pidettävä riittävänä.

Tarkempia säännöksiä olisi mahdollista antaa valtioneuvoston asetuksella 30 §:n 3 momentin, 31 §:n 4 momentin, 32 §:n 4 momentin, 33 §:n 2 momentin, 34 §:n 4 momentin, 35 §:n 3 momentin ja 36 §:n 4 momentin nojalla. Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (esim. PeVL 25/2005 vp). Asetuksenantovaltuuksien voidaan katsoa olevan riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia, ja ehdotettua sääntelyä voidaan pitää perustuslain 80 §:n 1 momentin kannalta ongelmattomana.

Tuotantotukijärjestelmien rahoitus perustuu useissa EU-maissa sähkön käyttäjiltä perittävään maksuun. Suomessa sähkön käyttäjiltä perittävää maksua olisi perustuslain 81 §:n nojalla pidettävä verona. Tällöin edellytetään, että verolaissa säädetään verovelvollisuuden ja veron määrän perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Tarjouskilpailuun perustuvan preemiojärjestelmän vaatimaa rahoitusta ei käytännössä ole mahdollista riittävällä tarkkuudella määritellä etukäteen, jolloin veron määrän perusteista ei ole mahdollista säätää laissa perustuslaissa edellytetyllä tarkkuudella. Suomessa ei myöskään perustuslain 87 §:n nojalla ole tosiasiassa mahdollisuutta kerryttää sähkön käyttäjiltä perittäviä veroluonteisia maksuja rahastoon. Rahaston perustaminen on mahdollista vain, jos valtion pysyvän tehtävän hoitaminen tätä välttämättä edellyttää ja lakiehdotuksen hyväksymistä kannattaa määräenemmistö. Eduskunnan budjettivallan turvaamiseksi rahastojen perustamiseen suhtaudutaan hyvin pidättyvästi (HE 1/1998 vp). Kun preemiojärjestelmä rahoitetaan valtion talousarviosta, ei rahoitukseen sovelleta ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoja eikä tukijärjestelmää myöskään ole velvollisuus avata toisessa jäsenvaltiossa toteutettavalle hankkeelle.

Valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään perustuslain 81 §:n mukaan lailla. Säännös edellyttää, että toiminnan maksullisuuden sekä maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla. Lailla tulisi säätää yleisesti siitä, millaisista virkatoimista, palveluista ja tavaroista maksuja voidaan periä tai millaiset suoritteet ovat kokonaan maksuttomia. Samoin lailla olisi säädettävä maksujen suuruuden määrittämisessä noudatettavista periaatteista. Tarjouskilpailuun osallistuva sähkön tuottaja olisi 58 §:n mukaan velvollinen suorittamaan Energiavirastolle osallistumismaksun, jolla katettaisiin tarjouskilpailusta aiheutuvat kokonaiskustannukset. Ehdotettua sääntelyä on perustuslain 81 §:n 2 momentin kannalta pidettävä riittävänä.

Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset eivät sisältäisi perustuslain kannalta ongelmallisia perusoikeusrajoituksia tai muita valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä. Sen vuoksi on perusteltua katsoa, että ne voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

uusiutuville energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) 2 §, 5 §:n 12 kohta, 8 §:n 1 momentin 2 kohta, 14 §:n 2 momentti, 40 §:n 1 momentti, 43 §:n 2 momentin johdantokapale ja 3 kohta, 48 §:n otsikko ja 1 momentti, 49 §:n 1 ja 2 momentti, 50 §, 51 §:n 1 ja 2 momentti, 53 ja 54 §, 55 §:n 1 momentti, 57 §:n 1 momentti, 58 §:n 1 momentti, 59 §:n 1 momentti, 60 §:n otsikko ja 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §, 43 §:n 2 momentin 3 kohta, 48 §:n 1 momentti, 50 §, 59 §:n 1 momentti ja 60 §:n 1 momentti laissa 1426/2011, 5 §:n 12 kohta ja 55 §:n 1 momentti laissa 434/2014, 14 §:n 2 momentti laissa 1274/2015, 49 §:n 1 momentti, 51 §:n 1 ja 2 momentti ja 53 § osaksi laissa 1426/2011 sekä 54 § osaksi laissa 491/2013, ja

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 434/2014 ja 261/2015, uusi 13—16 kohta sekä lakiin siitä lailla 1426/2011 kumotun 4 luvun tilalle uusi 4 luku sekä uusi 55 a, 57 a ja 60 a § seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion varoista uusiutuville energialähteillä tuotetusta sähköstä maksettavasta syöttötariffista ja tarjouskilpailun perusteella maksettavasta muusta tuotantotuesta.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

12) *sähkön tuottajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka hallinnassa on voimalaitos tai joka valmistelee voimalaitoksen rakentamista;

13) *aurinkovoimalalla* voimalaitosta, jossa tuotetaan sähköä auringon säteilyenergiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä aurinkosähköjärjestelmässä;

14) *aaltovoimalalla* voimalaitosta, jossa tuotetaan sähköä aaltojen liike-energiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä generaattorissa;

15) *uusiutuvan energian pienyksiköllä* kalenterivuodessa enintään 10 000 megawattituntia sähköä tuottavaa tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus;

16) *uusiutuvan energian voimalaitoksella* tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonai-

suus tai saman sähkön tuottajan hallinnassa olevista useista samaa uusiutuvaa energialähdettä käyttävistä uusiutuvan energian pienyksiköistä koostuva kokonaisuus.

8 §

Metsähakevoimalan hyväksymisen erityiset edellytykset

Metsähakevoimala voidaan hyväksyä syöttötariffijärjestelmään vain, jos:

2) se ei kuulu eikä ole kuulunut syöttötariffijärjestelmään eikä premiojärjestelmään.

14 §

Hakemus

Hakemus on tehtävä ennen kuin tuulivoimala, biokaasuvoimala ja siihen biokaasua tuottava biokaasulaitos tai puupolttoainevoimala otetaan kaupalliseen käyttöön. Muuta tuulivoimalaa kuin merituulivoimalan kokeiluhaketta koskeva hakemus on tehtävä lisäksi ennen kuin kiintiöpäätöksen voimassaolo päättyy. Metsähakevoimalan hyväksymistä koskeva hakemus voidaan tehdä myös metsähakevoimalan kaupalliseen käyttöön ottamisen jälkeen. Biokaasuvoimalan ja puupolttoainevoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus on kuitenkin toimitettava Energiavirastoon viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

4 luku

Tarjouskilpailuun perustuva premiojärjestelmä

30 §

Tarjouskilpailu

Sähkön tuottaja saa osallistua tarjouskilpailuun uusiutuvan energian voimalaitoksella, jos:

- 1) laitos täyttää 7 §:ssä säädetyn sijaintia koskevan yleisen edellytyksen;
- 2) laitos on voimalaitosrakennusta ja sen perustuksia lukuun ottamatta kokonaisuudessaan uusi eikä sisällä käytettyjä osia;
- 3) laitoksen käyttöä tai investointia varten ei ole myönnetty valtiontukea eikä sitä koskevaa syöttötariffijärjestelmään tai premiojärjestelmään hyväksymistä tai energiatuen myöntämistä valtionavustuslain nojalla koskevaa asiaa ole vireillä;
- 4) laitosta ei rakenneta sellaisen samalla paikalla sijaitsevan voimalaitoksen tilalle, jonka investointia varten on myönnetty valtiontukea ja jonka teknistä käyttöikää on jäljellä enemmän kuin vähän;
- 5) laitokseen liittyvän käyttöomaisuuden hankkimisesta tai rakentamistyön aloittamisesta ei ole tehty sitovaa päätöstä;
- 6) laitoksen rakentamisen edellytyksinä olevat maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitetut asemakaava, tuulivoiman rakentamista ohjaava yleiskaava, suunnittelutarveratkaisu, rakennuslupa, toimenpide-lupa ja mainitun lain 171 §:ssä tarkoitettu poikkeamispäätös ovat lainvoimaisia; sekä
- 7) sähköverkonhaltijalta on saatu liittymistarjous, joka mahdollistaa voimalaitoksen liittämisen sähkömarkkinalaissa (588/2013) tarkoitettuun sähköverkkoon ottaen huomioon tarjouksessa asetetut verkon kapasiteettiin liittyvät ehdot, tai, jos sähköverkonhaltijalta ei ole saatu mainittua liittymistarjousta, sähköverkonhaltijan kanssa on tehty sähkömarkkinalaissa tarkoitettu liittymissopimus voimalaitoksen liittämiseksi sähköverkkoon.

Energiaviraston tulee järjestää tarjouskilpailu tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla sekä tiedottaa määräajoista ja muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tarjouskilpailussa ja tarjousten tekemisessä.

Tarkempia säännöksiä tarjouskilpailuun osallistumisen edellytyksistä ja tarjouskilpailun järjestämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Tarjous

Sähkön tuottajan on tehtävä tarjous preemiosta ja sähkön vuosituotannon määrästä sekä ilmoitettava voimalaitos, jolla sähkö on tarkoitus tuottaa, viimeistään Energiaviraston ilmoittamana määräpäivänä. Sähkön tuottaja ei saa muuttaa näitä tietoja eikä peruuttaa tarjoustaan määräpäivän jälkeen.

Tarjouksessa on ilmoitettava tariffijakso, josta tukiaika alkaa kulua. Tariffijakson tulee olla viimeistään se tariffijakso, joka seuraavaksi alkaa, kun kolme vuotta on kulunut voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Tarjouksessa on lisäksi esitettävä viranomaisharkinnan kannalta tarpeelliset tiedot sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta ja siihen mahdollisesti kuuluvista uusiutuvan energian pienyksiköistä, tarjouskilpailuun osallistumisen edellytysten täyttymisestä ja preemiojärjestelmään hyväksymisen kannalta merkityksellisistä seikoista. Tarjous tulee tehdä Energiaviraston vahvistamalla lomakkeella, ja sen tulee muutoinkin olla tarjouskilpailun vaatimusten, ehtojen ja perusteiden mukainen.

Sähkön tuottajan on viimeistään 1 momentissa tarkoitettuna määräpäivänä annettava Energiaviraston hyväksyi osallistumisvakuus, jonka suuruus euroina on summa, joka saadaan kertomalla tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä megawattitunteina kahdella. Osallistumisvakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Osallistumisvakuuden antajan on oltava luotto- tai vakuutuslaitos tai muu ammatillinen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Osallistumisvakuuden tulee olla voimassa kuusi kuukautta 1 momentissa tarkoitettua määräpäivästä.

Tarkempia säännöksiä tarjouksessa esitettävistä tiedoista ja tarjouslomakkeesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Hyväksyminen preemiojärjestelmään

Energiavirasto voi tarjouskilpailun perusteella hyväksyä preemiojärjestelmään enintään kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti uusiutuvan energian voimalaitoksia. Tarjouksista hyväksytään ne, joissa premio on alhaisin, jos myös 30 ja 31 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät eikä hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Energiavirasto voi tarvittaessa pyytää sähköverkonhaltijaa vahvistamaan, että voimalaitos on mahdollista liittää sähköverkkoon. Voimalaitosta ei kuitenkaan voida hyväksyä preemiojärjestelmään, jos:

1) tarjottu premio ei alita tarjouskilpailun rajahintaa, joka on enintään 25 §:n 1 ja 2 momentin mukainen enimmäistukitaso;

2) sähkön tuottajaan on kohdistettu 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa mainittu toimenpide tai päätös taikka sähkön tuottaja on Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys;

3) Energiaviraston tiedossa on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:ssä tarkoitettu peruste, joka edellyttää sähkön tuottajan sulkemista tarjouskilpailun ulkopuolelle mainitun lain mukaisesti järjestetyssä tarjouskilpailussa;

4) Energiavirastolla on perusteltua syytä epäillä tarjotun premion johtavan tilanteeseen, jossa sähkön tuottajan saama korvaus ylittäisi merkittävästi kohtuullisena pidettävät hyväksyttävät sähkön tuotantokustannukset, kun vertailukohtana käytetään alalla vastaavanlaisissa hankkeissa yleisesti käytettyä sijoitetun pääoman tuottovaatimusta;

5) tarjous on perustunut sähkön tuottajien väliin sopimukseen, sähkön tuottajien yhteenliittymien päätöksiin tai sähkön tuottajien yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, joiden tarkoituksena on merkittävästi es-

tää, rajoittaa tai vääristää tarjouskilpailua tai joista seuraa, että tarjouskilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy; tai

6) tarjouksia ei ole tehty vähintään 20 prosenttia suuremmasta määrästä sähkön vuosituotantoa kuin tarjouskilpailun perusteella voidaan enintään hyväksyä.

Voimalaitos hyväksytään preemiojärjestelmään siten, että tukiaika on enintään 12 vuotta. Preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulee olla tiedot ja määräykset sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta ja siinä käytetystä uusiutuvasta energialähteestä, tarjouksen mukaisesta sähkön vuosituotannon määrästä ja preemiosta sekä ajanjaksosta, jolloin voimalaitos kuuluu preemiojärjestelmään, ja tariffijaksosta, josta tukiaika alkaa kulua ja johon tukiaika päättyy. Lisäksi päätöksessä tulee olla tiedot ja määräykset muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Päätöksessä, jolla sähkön tuottajan tarjous hylätään, tulee olla tiedot sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta sekä muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Osallistumisvakuus vapautuu, kun annetaan hylkäävä päätös.

Tarkempia säännöksiä tarjouskilpailun rajahinnasta ja tarjouskilpailussa kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrästä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 §

Sähkön tuottajan velvollisuudet preemiojärjestelmässä

Sähkön tuottajan, jonka voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, on:

1) annettava kuukauden kuluessa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta Energiaviraston hyväksi rakentamisvakuus, jonka suuruus euroina on summa, joka saadaan kertomalla tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä megawattitunteina 16:lla ja joka on voimassa kolme vuotta ja kuusi kuukautta, sekä noudatettava rakentamisvakuuden osalta muutoin, mitä osallistumisvakuudesta 31 §:n 3 momentissa säädetään;

2) rakennettava voimalaitos siten, että se täyttää 30 §:n 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa säädetty edellytykset;

3) liitettävä voimalaitos preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta:

a) kolmen vuoden kuluessa vähintään osaksi sähköverkkoon siten, että laitos tuottaa sähköä verkkoon; sekä

b) viiden vuoden kuluessa kokonaisuudessaan sähköverkkoon siten, että laitos kokonaisuudessaan tuottaa sähköä verkkoon;

4) toimitettava Energiavirastolle kahden kuukauden kuluessa 3 kohdan a alakohdassa säädetyn määräajan päättymisestä voimalaitosta koskevat tarkennetut tiedot ja 3 kohdan a ja b alakohdassa säädetyn määräajan päättymisestä toimitettavan varmentama ilmoitus siitä, onko 2 kohdassa ja asianomaisessa 3 kohdan alakohdassa säädetty velvollisuus täytetty;

5) toimitettava Energiavirastolle kolme kuukautta ennen ensimmäisen tukeen oikeuttavan tariffijakson alkamista tukeen oikeuttavan sähkön tuotannon seurantasuunnitelma, jonka perusteella voimalaitoksessa tuotetusta sähköstä voidaan saada luotettava selvitys preemion mukaista tukea ja alituotantokorvausta koskevia päätöksiä varten;

6) tuotettava jokaisena kalenterivuonna, jona voimalaitos kuuluu preemiojärjestelmään:

a) voimalaitoksessa tai, jos siihen kuuluu uusiutuvan energian pienyksiköitä, tällaisessa pienyksikössä enemmän sähköä kuin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996) tarkoitettun pientuottajan kalenterivuodessa tuottaman sähkön määrän;

b) biokaasuvoimalassa sähköstä ja, jos siinä tuotetaan myös lämpöä, myös lämmöstä vähintään 85 prosenttia biokaasulla;

c) puupolttoainevoimalassa sähköstä ja lämmöstä vähintään 85 prosenttia muilla puupolttoaineilla kuin 25 §:n 4 momentissa tarkoitettulla metsähakkeella ja sähkön tuotannon yhteydessä lämpöä hyötykäyttöön siten, että kokonaishyötysuhde on vähintään 50 prosenttia tai, jos sen generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavolttiampeeri, vähintään 75 prosenttia;

7) tuotettava preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesta sähkön vuosituotannosta tukiajan ensimmäisen neljän vuoden jakson (*ensimmäinen tukijakso*) aikana keskimäärin vähintään 75 prosenttia ja seuraavien neljän vuoden jaksojen (*toinen ja kolmas tukijakso*) aikana keskimäärin vähintään 80 prosenttia;

8) ilmoitettava Energiavirastolle pysyvistä muutoksista, jotka koskevat 30 §:ssä säädettyä edellytystä tai seurantasuunnitelmaa, ja muutoksista voimalaitoksen hallintasuhteissa; sekä

9) noudatettava, mitä 22 §:n 2 momentissa säädetään kirjanpitovelvollisuudesta.

Tarkempia säännöksiä rakentamisvakuudesta, voimalaitoksen sähköverkkoon liittämisestä, sähkön tuottamisesta verkkoon, lämmön hyötykäytöstä ja kokonaishyötysuhteesta, seurantasuunnitelmasta ja polttoaine-kirjanpidosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

34 §

Preemion mukainen tuki

Preemion mukaisen tuen perusteena on voimalaitoksessa 33 §:n 1 momentin 6 kohdan sekä preemiojärjestelmään hyväksymistä ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevien päätösten mukaisesti tuotettu sähkön määrä, josta on vähennetty voimalaitoksen omakäyttölaitteiden kuluttama sähköenergia. Omakäyttölaitteista säädetään 24 §:n 1 momentissa. Lisäksi tuen perusteena on biokaasuvoimalassa biokaasuun perustuva sähkön tuotanto ja puupolttoainevoimalassa puupolttoaineeseen perustuva sähkön tuotanto, ei kuitenkaan 25 §:n 4 momentissa tarkoitetulla metsähakkeella tuotettu sähkö. Preemion mukaisen tuen perusteena olevaan sähkön tuotantoon sovelletaan lisäksi, mitä 24 §:n 2 momentissa säädetään tavoitehintaan ja muuttuvaan tuotantotukeen oikeuttavasta sähkön tuotannosta. Preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön tuotannon määrä voi tukijakson aikana kuitenkin olla keskimäärin enintään tarjouksen mukainen sähkön vuosituotanto.

Preemion mukaisen tuen suuruus lasketaan tariffijakson aikana tuotetun, preemion mukaisen tuen perusteena olevan sähkön määrän, hyväksymispäätöksen mukaisen preemion ja sähkön viitehinnan 30 euroa megawattitunnilta mukaan. Tariffijaksoista säädetään 16 §:n 1 momentissa.

Tuki määräytyy preemion mukaisesti, kun voimalaitoksen sijaintipaikan kolmen kuukauden sähkön markkinahinnan keskiarvo on enintään yhtä suuri kuin sähkön viitehinta. Preemion mukaista tukea alennetaan sähkön markkinahinnan keskiarvon ja viitehinnan erotuksella, kun markkinahinta on suurempi kuin viitehinta, mutta pienempi kuin viitehinnan ja preemion summa.

Tarkempia säännöksiä preemion perusteena olevasta sähkön tuotannosta ja preemion mukaisesta tuesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

35 §

Preemion mukaisen tuen maksaminen

Sähkön tuottajan on kahden kuukauden kuluessa tariffijakson päättymisestä toimitettava Energiavirastolle luotettava selvitys 34 §:n mukaisesta sähkön tuotannosta tariffijaksolta, preemion mukaista tukea koskeva hakemus sekä oikeat ja riittävät tiedot preemion mukaisen tuen maksamisen kannalta tarpeellisista muista seikoista. Selvitykseen tulee liittää todentajan varmennus selvityksessä esitettyjen tietojen asianmukaisuudesta.

Energiavirasto tekee hakemuksen ja selvityksen perusteella päätöksen preemion mukaisesta tuesta. Energiavirasto maksaa sähkön tuottajalle preemion mukaisen tuen tariffijaksolta, jos sähkön tuottaja on toimittanut hakemuksen 1 momentin mukaisesti ja muut tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät. Energiaviraston tulee kuitenkin hyväksyä seurantasuunnitelma ennen kuin preemion mukaista tukea voidaan maksaa sähkön tuottajalle. Seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulee antaa tiedot ja määräykset yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Tarkempia säännöksiä selvityksen sisällöstä, hakemuksen toimittamisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja niiden varmennuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

36 §

Alituotantokorvaus ja sen maksaminen

Sähkön tuottajan on maksettava Energiavirastolle alituotantokorvausta siitä sähkön tuotannon määrästä, joka alittaa tukijakson aikana 33 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisesti tuotettavan määrän. Alituotantokorvausta ei kuitenkaan ole maksettava niiltä tunneilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen tai vajuus johtuu sähköverkonhaltijasta johtuvasta syystä, jos todentaja on varmentanut kyseessä olevan sähkön määrän ja vajauksen syyn. Alituotantokorvaukseen velvoittavaan sähkön tuotannon määrään sovelletaan muutoin, mitä 34 §:n 1 momentissa säädetään premion mukaisen tuen perusteena olevasta sähkön tuotannon määrästä.

Alituotantokorvauksen suuruus lasketaan sen perusteena olevan sähkön tuotannon määrän ja premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisen premion mukaisesti.

Energiavirasto tekee tukijakson päätyttyä päätöksen alituotantokorvauksesta, jos sitä on määrättävä maksettavaksi. Sähkön tuottaja on velvollinen maksamaan alituotantokorvauksen vuoden kuluessa siitä, kun maksuvelvollisuutta koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Tarkempia säännöksiä alituotantokorvauksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

37 §

Premiojärjestelmää koskevien päätösten raukeaminen, muuttaminen, peruuttaminen ja siirto

Premiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaa, jos sähkön tuottaja ei anna rakentamisvakuutusta 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tai rakenna voimalaitosta 33 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti taikka sähkön tuottajasta johtuvasta syystä voimalaitosta ei ole 33 §:n 1 momentin 3 kohdan b alakohdan mukaisesti liitetty sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Hyväksymispäätös raukeaa myös, kun päätöksen mukaisesti tukiaika on päättynyt ja sähkön tuottaja on maksanut alituotantokorvaukset niistä tehtyjen päätösten mukaisesti.

Energiavirasto voi muuttaa premiojärjestelmään hyväksymistä koskevaa päätöstä, jos Euroopan unionin oikeudessa tapahtuneen muutoksen seurauksena polttoainetta ei enää hyväksytty uusiutuvaksi energialähteeksi tai sen käytön edistäminen tukijärjestelmän avulla ei ole enää sallittua. Energiavirasto voi myös muuttaa seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä, jos päätöksessä annetun määräyksen perusteessa tapahtuu pysyväksi katsottava muutos.

Energiavirasto voi peruuttaa premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen, jos:

1) sähkön tuottaja on antanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet voimalaitoksen premiojärjestelmään hyväksymistä koskevaan päätökseen tai muutoin siihen liittyvään harkintaan; taikka

2) sähkön tuottaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka premiojärjestelmään hyväksymispäätöksessä tai seurantasuunnitelman hyväksymispäätöksessä annettua määräystä eivätkä asianomaiselle sähkön tuottajalle annetut huomautukset ja varoitukset ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Energiaviraston on siirrettävä hyväksymispäätös toiselle sähkön tuottajalle, jos sähkön tuottaja ilmoittaa kirjallisesti päätöksessä mainitun voimalaitoksen hallinnan siirtymisestä toiselle sähkön tuottajalle sekä toimittaa tarpeelliset tiedot siirron saajasta ja tämän suostumuksesta siirtoon. Siirron saaja vastaa hallinnassaan olevan voimalaitoksen osalta sähkön tuottajalle tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien ja hyväksymispäätöksessä annettujen määräysten noudattamisesta sekä on oikeutettu tukeen saatuaan tiedon hyväksymispäätöksen siirtämisestä. Päätäessään hyväksymispäätöksen siirtämisestä Energiaviraston on samalla tarkistettava hyväksymispäätöstä 32 §:n 2 momentissa tarkoitettujen seikkojen osalta ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä 35 §:n 2 momentissa tarkoitettujen seikkojen osalta.

40 §

Todentajan tehtävät

Todentaja antaa 14, 28, 33, 35 ja 36 §:ssä tarkoitettut varmennukset.

43 §

Tiedonsaantioikeus

Energiavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja:

3) sähkön tuottajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tukijärjestelmään hyväksymisen kannalta, tuen määräytymisen, maksamisen, maksatuksen keskeytyksen tai takaisinperinnän kannalta taikka sähkön tuottajan maksuvelvollisuuden kannalta.

48 §

Tuotantotukisäännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) rikkoo 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 22 §:n 2 tai 3 momentissa taikka 33 §:n 1 momentin 8 tai 9 kohdassa säädettyä kirjanpito- tai ilmoitusvelvollisuutta taikka
 - 2) antaa 27 tai 35 §:ssä tarkoitettussa selvityksessä virheellisen tiedon, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tuotantotukisäännösten rikkomisesta* sakkoon.
-

49 §

Maksatuksen keskeytys

Energiavirasto voi päätöksellään keskeyttää tuen maksatuksen, jos:

- 1) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja on 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä taikka että 7—11 tai 30 §:ssä säädetyt edellytykset eivät enää täyty;
- 2) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja ei toimita maksettavan tuen määräytymistä varten oikeita tai riittäviä tietoja taikka muutoin olennaisella tavalla laiminlyö tai rikkoo tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka syöttötariffijärjestelmään tai preemiojärjestelmään hyväksymistä tai preemiojärjestelmään liittyvän seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä annettua määräystä; taikka
- 3) sähkön tuottaja ei ole noudattanut 46 §:n nojalla annettua kieltoa tai määräystä.

Energiaviraston on keskeytettävä maksatus, jos sähkön tuottaja ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

50 §

Palauttaminen

Sähkön tuottajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa tuki tai sen osa. Jos palautettava määrä olisi enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

51 §

Takaisinperintä

Energiaviraston on päätöksellään määrättävä jo maksettu tuki perittäväksi takaisin, jos sähkön tuottaja:

1) ei ole noudattanut 49 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöstä; taikka

2) on jättänyt palauttamatta sellaisen tuen tai sen osan, joka 50 §:n mukaan on palautettava.

Energiavirasto voi määrätä jo maksetun tuen tai sen osan perittäväksi takaisin, jos sähkön tuottaja:

1) on 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä;

2) ei toimita maksettavan tuen tai alituotantokorvauksen määräytymistä varten oikeita tai riittäviä tietoja; taikka

3) on kieltäytynyt antamasta 43 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettua aineistoa taikka avustamasta tarkastuksessa 45 §:n 3 momentin mukaisesti.

53 §

Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika

Energiaviraston on tehtävä takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun sen tietoon on tullut 51 §:ssä tarkoitettu seikka.

Tuen taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut syöttötariffijärjestelmään tai preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta. Vastaavasti velvollisuus tuen palauttamiseen 50 §:n nojalla raukeaa, kun kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

54 §

Kuittaus

Energiavirasto voi päättää, että palautettava tai takaisin perittävä määrä kuitataan. Kuittaukseen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 30 §:ssä säädetään palautettavan tai takaisin perittävän valtionavustuksen määrän kuittaamisesta.

Energiavirasto voi päättää ilmoitettuaan kuittauksesta asianomaiselle sähkön tuottajalle, että:

1) 29 tai 35 §:n mukaisesti maksettavasta tuesta kuitataan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013) nojalla suoritettavan tuulivoimamaksun erä;

2) 35 §:n mukaisesti maksettavasta tuesta kuitataan alituotantokorvaus.

55 §

Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen

Energiaviraston 15, 17 ja 17 b §:ssä, 18 §:n 2 momentissa sekä 28, 32, 33, 35—37, 39 ja 54 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

55 a §

Hyvitysmaksu

Sähkön tuottajalla, jonka preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan tarjouksen Energiavirasto on päättöksellään tämän lain vastaisesti hylännyt, on oikeus saada Energiavirastolta hyvitysmaksua enintään neljä prosenttia siitä sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman preemion ja sähkön vuosituotantomäärän perusteella laskettavasta tuesta, joka sähkön tuottajalle olisi voitu maksaa ensimmäisen tukijakson aikana.

Hyvitysmaksua koskeva vaatimus käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Vaatimus on esitettävä hallinto-oikeudelle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun Energiaviraston 1 momentissa tarkoitettu päätös on annettu sähkön tuottajalle tiedoksi.

57 §

Päätöksen täytäntöönpano

Energiaviraston 32 §:n 1 ja 2 momentin taikka 49 tai 54 §:n nojalla antama päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrätä.

57 a §

Osallistumisvakuuden ja rakentamisvakuuden vapauttaminen

Energiaviraston on viipymättä vapautettava osallistumisvakuus, jos sähkön tuottaja antaa rakentamisvakuuden 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti. Muutoin Energiaviraston on muutettava osallistumisvakuus rahaksi ja tilitettävä se valtiolle.

Energiaviraston on viipymättä vapautettava rakentamisvakuus, jos sähkön tuottaja on täyttänyt 33 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 3 kohdan a alakohdassa säädetyn velvollisuuden ja niihin liittyvät 4 kohdassa säädettyt velvollisuudet. Rakentamisvakuudesta vapautetaan kuitenkin ainoastaan osuus, joka vastaa voimalaitoksen nimellistehoa siltä osin kuin sähkön tuottaja on täyttänyt 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädetyn velvollisuuden. Energiaviraston on muutettava rakentamisvakuus rahaksi ja tilitettävä se valtiolle siltä osin kuin sitä ei vapauteta 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädetyn määräajan päätyttyä.

58 §

Maksut

Preemiojärjestelmään hyväksymistä varten järjestettävästä tarjouskilpailusta aiheutuvien kokonaiskustannusten kattamiseksi sähkön tuottaja on viimeistään 31 §:n 1 momentissa tarkoitettuna määräpäivänä velvollinen suorittamaan Energiavirastolle osallistumismaksun, jota ei palauteta. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella säädetään osallistumismaksusta. Muutoin tämän lain mukaisten Energiaviraston suoritteiden maksul-

lisuudesta ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

59 §

Tietojen säilyttäminen

Sähkön tuottaja on velvollinen säilyttämään tuen maksamista varten laadittavaan selvitykseen liittyvän aineiston, kunnes kymmenen vuotta on kulunut tukijärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

60 §

Tietojen toimittaminen Energiavirastolle

Sähkön tuottajan tulee toimittaa Energiavirastolle 28 ja 35 §:ssä tarkoitettu hakemus ja selvitys sähköisesti.

60 a §

Tarjousasiakirjojen julkisuus

Preemiojärjestelmään liittyvät tarjousasiakirjat, Energiaviraston täydennyspyynnöt sekä tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulevat julkisiksi, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta muualla laissa toisin säädetä, kun 32 §:ssä tarkoitettut päätökset on tehty.

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Lain 14 §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan päivänä kuuta 201 .

Tämän lain 30 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu edellytys on mahdollista täyttää myös sellaisella voimalaitoksen sähköverkkoon liittämisen mahdollistavalla liittymissopimuksella, joka on tehty ennen kuin tämä laki on tullut voimaan.

2.

Laki

tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013) 6 §:n 2 momentti seuraavasti:

6 §

Tuulivoimamaksun suorittaminen

Erät maksetaan Energiavirastolle. Energiavirasto voi kuitata erän asianomaisessa tuulivoimalassa tuotetusta sähköstä maksettavasta syöttötariffista ja premion mukaisesta tuesta sen mukaan kuin tuotantotukilaissa tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

1.

Laki

uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) 2 §, 5 §:n 12 kohta, 8 §:n 1 momentin 2 kohta, 14 §:n 2 momentti, 40 §:n 1 momentti, 43 §:n 2 momentin johdantokappale 3 kohta, 48 §:n otsikko ja 1 momentti, 49 §:n 1 ja 2 momentti, 50 §, 51 §:n 1 ja 2 momentti, 53 ja 54 §, 55 §:n 1 momentti, 57 §:n 1 momentti, 58 §:n 1 momentti, 59 §:n 1 momentti, 60 §:n otsikko ja 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §, 43 §:n 2 momentin 3 kohta, 48 §:n 1 momentti, 50 §, 59 §:n 1 momentti ja 60 §:n 1 momentti laissa 1426/2011, 5 §:n 12 kohta ja 55 §:n 1 momentti laissa 434/2014, 14 §:n 2 momentti laissa 1274/2015, 49 §:n 1 momentti, 51 §:n 1 ja 2 momentti ja 53 § osaksi laissa 1426/2011 sekä 54 § osaksi laissa 491/2013, ja

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 434/2014 ja 261/2015, uusi 13—16 kohta sekä lakiin siitä lailla 1426/2011 kumotun 4 luvun tilalle uusi 4 luku sekä uusi 55 a, 57 a ja 60 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion varoista tuulivoimalla, biokaasulla ja puupolttoaineella tuotetusta sähköstä maksettavasta tuotantotuesta.

Tässä laissa säädetään valtion varoista *uusiutuvilla energialähteillä* tuotetusta sähköstä maksettavasta *syöttötariffista ja tarjouskilpailun perusteella maksettavasta muusta tuotantotuesta*.

5 §

5 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

12) *sähkön tuottajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka hallinnassa on voi-

12) *sähkön tuottajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka hallinnassa on voi-

Voimassa oleva laki

malaitos tai joka valmistelee voimalaitoksen rakentamista.

Ehdotus

malaitos tai joka valmistelee voimalaitoksen rakentamista;

13) **aurinkovoimalalla** voimalaitosta, jossa tuotetaan sähköä auringon säteilyenergiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä aurinkosähköjärjestelmässä;

14) **aaltovoimalalla** voimalaitosta, jossa tuotetaan sähköä aaltojen liike-energiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä generaattorissa;

15) **uusiutuvan energian pienyksiköllä** kalenterivuodessa enintään 10 000 megawattituntia sähköä tuottavaa tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus;

16) **uusiutuvan energian voimalaitoksella** tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus; tai saman sähkön tuottajan hallinnassa olevista useista samaa uusiutuvaa energialähdettä käyttävistä uusiutuvan energian pienyksiköistä koostuva kokonaisuus.

8 §

Metsähakevoimalan hyväksymisen erityiset edellytykset

Metsähakevoimala voidaan hyväksyä syöttötariffijärjestelmään vain, jos:

2) se ei kuulu eikä ole kuulunut syöttötariffijärjestelmään.

8 §

Metsähakevoimalan hyväksymisen erityiset edellytykset

Metsähakevoimala voidaan hyväksyä syöttötariffijärjestelmään vain, jos:

2) se ei kuulu eikä ole kuulunut syöttötariffijärjestelmään eikä *preemiojärjestelmään*.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

*Hakemus**Hakemus*

Hakemus on tehtävä ennen kuin tuulivoimala, biokaasuvoimala ja siihen biokaasua tuottava biokaasulaitos tai puupolttoainevoimala otetaan kaupalliseen käyttöön sekä tuulivoimalan osalta, merituulivoimalan kokeiluhaketta lukuun ottamatta, lisäksi ennen kuin kiintiöpäätöksen voimassaolo päättyy. Metsähakevoimalan hyväksymistä koskeva hakemus voidaan tehdä myös metsähakevoimalan kaupalliseen käyttöön ottamisen jälkeen.

Hakemus on tehtävä ennen kuin tuulivoimala, biokaasuvoimala ja siihen biokaasua tuottava biokaasulaitos tai puupolttoainevoimala otetaan kaupalliseen käyttöön. *Muuta tuulivoimalaa kuin merituulivoimalan kokeiluhaketta koskeva hakemus on tehtävä* lisäksi ennen kuin kiintiöpäätöksen voimassaolo päättyy. Metsähakevoimalan hyväksymistä koskeva hakemus voidaan tehdä myös metsähakevoimalan kaupalliseen käyttöön ottamisen jälkeen. *Biokaasuvoimalan ja puupolttoainevoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus on kuitenkin toimitettava Energiavirastoon viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.*

4 luku

4 luku

(4 luku on kumottu lailla 426/2011)

Tarjouskilpailuun perustuva preemiojärjestelmä

30 §

Tarjouskilpailu

Sähkön tuottaja saa osallistua tarjouskilpailuun uusiutuvan energian voimalaitoksella, jos:

1) laitos täyttää 7 §:ssä säädetyn sijaintia koskevan yleisen edellytyksen;

2) laitos on voimalaitosrakennusta ja sen perustuksia lukuun ottamatta kokonaisuudessaan uusi eikä sisällä käytettyjä osia;

3) laitoksen käyttöä tai investointia varten ei ole myönnetty valtiontukea eikä sitä koskevaa syöttötariffijärjestelmään tai preemiojärjestelmään hyväksymistä tai energiatuen myöntämistä valtionavustuslain nojalla koskevaa asiaa ole vireillä;

4) laitosta ei rakenneta sellaisen samalla paikalla sijaitsevan voimalaitoksen tilalle, jonka investointia varten on myönnetty valtiontukea ja jonka teknistä käyttöikää on jäl-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jellä enemmän kuin vähän;

5) laitokseen liittyvän käyttöomaisuuden hankkimisesta tai rakentamistyön aloittamisesta ei ole tehty sitovaa päätöstä;

6) laitoksen rakentamisen edellytyksinä olevat maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitetut asemakaava, tuuli-voiman rakentamista ohjaava yleiskaava, suunnittelutarveratkaisu, rakennuslupa, toimenpidelupa ja mainitun lain 171 §:ssä tarkoitettu poikkeamispäätös ovat lainvoimaisia; sekä

7) sähköverkonhaltijalta on saatu liittymistarjous, joka mahdollistaa voimalaitoksen liittämisen sähkömarkkinalaissa (588/2013) tarkoitettuun sähköverkkoon ottaen huomioon tarjouksessa asetetut verkon kapasiteettiin liittyvät ehdot, tai, jos sähköverkonhaltijalta ei ole saatu mainittua liittymistarjousta, sähköverkonhaltijan kanssa on tehty sähkömarkkinalaissa tarkoitettu liittymissopimus voimalaitoksen liittämiseksi sähköverkkoon.

Energiaviraston tulee järjestää tarjouskilpailu tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla sekä tiedottaa määräaajoista ja muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tarjouskilpailussa ja tarjousten tekemisessä.

Tarkempia säännöksiä tarjouskilpailuun osallistumisen edellytyksistä ja tarjouskilpailun järjestämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Tarjous

Sähkön tuottajan on tehtävä tarjous pree-miosta ja sähkön vuosituotannon määrästä sekä ilmoitettava voimalaitos, jolla sähkö on tarkoitus tuottaa, viimeistään Energiaviras-ton ilmoittamana määräpäivänä. Sähkön tuottaja ei saa muuttaa näitä tietoja eikä peruuttaa tarjoustaan määräpäivän jälkeen.

Tarjouksessa on ilmoitettava tariffijakso, josta tukiaika alkaa kulua. Tariffijakson tulee olla viimeistään se tariffijakso, joka seuraa-vaksi alkaa, kun kolme vuotta on kulunut voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväk-symistä koskevan päätöksen antamisesta. Tarjouksessa on lisäksi esitettävä viran-omaisharkinnan kannalta tarpeelliset tiedot

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta ja siihen mahdollisesti kuuluvista uusiutuvan energian pienyksiköistä, tarjouskilpailuun osallistumisen edellytysten täytymisestä ja preemiojärjestelmään hyväksymisen kannalta merkityksellisistä seikoista. Tarjous tulee tehdä Energiaviraston vahvistamalla lomakkeella, ja sen tulee muutoinkin olla tarjouskilpailun vaatimusten, ehtojen ja perusteiden mukainen.

Sähkön tuottajan on viimeistään 1 momentissa tarkoitettuna määräpäivänä annettava Energiaviraston hyväksi osallistumisvakuus, jonka suuruus euroina on summa, joka saadaan kertomalla tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä megawattitunteina kahdella. Osallistumisvakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Osallistumisvakuuden antajan on oltava luotto- tai vakuutuslaitos tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Osallistumisvakuuden tulee olla voimassa kuusi kuukautta 1 momentissa tarkoitettua määräpäivästä.

Tarkempia säännöksiä tarjouksessa esitetävistä tiedoista ja tarjouslomakkeesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Hyväksyminen preemiojärjestelmään

Energiavirasto voi tarjouskilpailun perusteella hyväksyä preemiojärjestelmään enintään kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti uusiutuvan energian voimalaitoksia. Tarjouksista hyväksytään ne, joissa preemio on alhaisin, jos myös 30 ja 31 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät eikä hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Energiavirasto voi tarvittaessa pyytää sähköverkonhaltijaa vahvistamaan, että voimalaitos on mahdollista liittää sähköverkkoon. Voimalaitosta ei kuitenkaan voida hyväksyä preemiojärjestelmään, jos:

- 1) tarjottu preemio ei alita tarjouskilpailun rajahintaa, joka on enintään 25 §:n 1 ja 2 momentin mukainen enimmäistukitaso;
- 2) sähkön tuottajaan on kohdistettu 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa mainittu toimenpide

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tai päätös taikka sähkön tuottaja on Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys;

3) Energiaviraston tiedossa on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:ssä tarkoitettu peruste, joka edellyttää sähkön tuottajan sulkemista tarjouskilpailun ulkopuolelle mainitun lain mukaisesti järjestetyssä tarjouskilpailussa;

4) Energiavirastolla on perusteltua syytä epäillä tarjotun preemion johtavan tilanteeseen, jossa sähkön tuottajan saama korvaus ylittäisi merkittävästi kohtuullisena pidettävät hyväksyttävät sähkön tuotantokustannukset, kun vertailukohtana käytetään alalla vastaavallisissa hankkeissa yleisesti käytettyä sijoitetun pääoman tuottovaatimusta;

5) tarjous on perustunut sähkön tuottajien välisiin sopimuksiin, sähkön tuottajien yhteenliittymien päätöksiin tai sähkön tuottajien yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, joiden tarkoituksena on merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää tarjouskilpailua tai joista seuraa, että tarjouskilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy; tai

6) tarjouksia ei ole tehty vähintään 20 prosenttia suuremmasta määrästä sähkön vuosituotantoa kuin tarjouskilpailun perusteella voidaan enintään hyväksyä.

Voimalaitos hyväksytään preemiojärjestelmään siten, että tukiaika on enintään 12 vuotta. Preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulee olla tiedot ja määräykset sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta ja siinä käytetystä uusiutuvasta energialähteestä, tarjouksen mukaisesta sähkön vuosituotannon määrästä ja preemiosta sekä ajanjaksosta, jolloin voimalaitos kuuluu preemiojärjestelmään, ja tariffijaksosta, josta tukiaika alkaa kulua ja johon tukiaika päättyy. Lisäksi päätöksessä tulee olla tiedot ja määräykset muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Päätöksessä, jolla sähkön tuottajan tarjous hylätään, tulee olla tiedot sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta sekä muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liitty-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vistä seikoista. Osallistumisvakuus vapautuu, kun annetaan hylkäävä päätös.

Tarkempia säännöksiä tarjouskilpailun rahajunnasta ja tarjouskilpailussa kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrästä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 §

Sähkön tuottajan velvollisuudet preemiojärjestelmässä

Sähkön tuottajan, jonka voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, on:

1) annettava kuukauden kuluessa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta Energiaviraston hyväksi rakentamisvakuus, jonka suuruus euroina on summa, joka saadaan kertomalla tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä megawattitunteina 16:lla ja joka on voimassa kolme vuotta ja kuusi kuukautta, sekä noudatettava rakentamisvakuuden osalta muutoin, mitä osallistumisvakuudesta 31 §:n 3 momentissa säädetään;

2) rakennettava voimalaitos siten, että se täyttää 30 §:n 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa säädetyt edellytykset;

3) liitettävä voimalaitos preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta:

a) kolmen vuoden kuluessa vähintään osaksi sähköverkkoon siten, että laitos tuottaa sähköä verkkoon; sekä

b) viiden vuoden kuluessa kokonaisuudessaan sähköverkkoon siten, että laitos kokonaisuudessaan tuottaa sähköä verkkoon;

4) toimitettava Energiavirastolle kahden kuukauden kuluessa 3 kohdan a alakohdassa säädetyt määräajan päättymisestä voimalaitosta koskevat tarkennetut tiedot ja 3 kohdan a ja b alakohdassa säädetyt määräajan päättymisestä toimentajan varmentama ilmoitus siitä, onko 2 kohdassa ja asianomaisessa 3 kohdan alakohdassa säädetty velvollisuus täytetty;

5) toimitettava Energiavirastolle kolme kuukautta ennen ensimmäisen tukeen oikeuttavan tariffijakson alkamista tukeen oikeuttavan sähkön tuotannon seurantasuunnitelma, jonka perusteella voimalaitoksessa tuotetusta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sähköstä voidaan saada luotettava selvitys preemion mukaista tukea ja alituotantokorvausta koskevia päätöksiä varten;

6) tuotettava jokaisena kalenterivuonna, jona voimalaitos kuuluu preemiojärjestelmään:

a) voimalaitoksessa tai, jos siihen kuuluu uusiutuvan energian pienyksiköitä, tällaisessa pienyksikössä enemmän sähköä kuin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996) tarkoitetun pientuottajan kalenterivuodessa tuottaman sähkön määrän;

b) biokaasuvoimalassa sähköstä ja, jos siinä tuotetaan myös lämpöä, myös lämmöstä vähintään 85 prosenttia biokaasulla;

c) puupolttoainevoimalassa sähköstä ja lämmöstä vähintään 85 prosenttia muilla puupolttoaineilla kuin 25 §:n 4 momentissa tarkoitettulla metsähakkeella ja sähkön tuotannon yhteydessä lämpöä hyötykäyttöön siten, että kokonaishyötysuhde on vähintään 50 prosenttia tai, jos sen generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavolttiampeeri, vähintään 75 prosenttia;

7) tuotettava preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesta sähkön vuosituotannosta tukiajan ensimmäisen neljän vuoden jakson (**ensimmäinen tukijakso**) aikana keskimäärin vähintään 75 prosenttia ja seuraavien neljän vuoden jaksojen (**toinen ja kolmas tukijakso**) aikana keskimäärin vähintään 80 prosenttia;

8) ilmoitettava Energiavirastolle pysyvistä muutoksista, jotka koskevat 30 §:ssä säädettyä edellytystä tai seurantasuunnitelmaa, ja muutoksista voimalaitoksen hallintasuhteissa; sekä

9) noudatettava, mitä 22 §:n 2 momentissa säädetään kirjanpitovelvollisuudesta.

Tarkempia säännöksiä rakentamisvakuudesta, voimalaitoksen sähköverkkoon liittamisestä, sähkön tuottamisesta verkkoon, lämmön hyötykäytöstä ja kokonaishyötysuhteesta, seurantasuunnitelmasta ja polttoainekirjanpidosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Preemion mukainen tuki

Preemion mukaisen tuen perusteena on voimalaitoksessa 33 §:n 1 momentin 6 kohdan sekä preemiojärjestelmään hyväksymistä ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevien päätösten mukaisesti tuotettu sähkön määrä, josta on vähennetty voimalaitoksen omakäyttölaitteiden kuluttama sähköenergia. Omakäyttölaitteista säädetään 24 §:n 1 momentissa. Lisäksi tuen perusteena on biokaasuvoimalassa biokaasuun perustuva sähkön tuotanto ja puupolttoainevoimalassa puupolttoaineeseen perustuva sähkön tuotanto, ei kuitenkaan 25 §:n 4 momentissa tarkoitulla metsähakkeella tuotettu sähkö. Preemion mukaisen tuen perusteena olevaan sähkön tuotantoon sovelletaan lisäksi, mitä 24 §:n 2 momentissa säädetään tavoitehintaan ja muuttuvaan tuotantotukeen oikeuttavasta sähkön tuotannosta. Preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön tuotannon määrä voi tukijakson aikana kuitenkin olla keskimäärin enintään tarjouksen mukainen sähkön vuosituotanto.

Preemion mukaisen tuen suuruus lasketaan tariffijakson aikana tuotetun, preemion mukaisen tuen perusteena olevan sähkön määrän, hyväksymispäätöksen mukaisen preemion ja sähkön viitehinnan 30 euroa megawattitunnilta mukaan. Tariffijaksoista säädetään 16 §:n 1 momentissa.

Tuki määräytyy preemion mukaisesti, kun voimalaitoksen sijaintipaikan kolmen kuukauden sähkön markkinahinnan keskiarvo on enintään yhtä suuri kuin sähkön viitehintaa. Preemion mukaista tukea alennetaan sähkön markkinahinnan keskiarvon ja viitehinnan erotuksella, kun markkinahinta on suurempi kuin viitehintaa, mutta pienempi kuin viitehinnan ja preemion summa.

Tarkempia säännöksiä preemion perusteena olevasta sähkön tuotannosta ja preemion mukaisesta tuesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

35 §

Preemion mukaisen tuen maksaminen

Sähkön tuottajan on kahden kuukauden kuluessa tariffijakson päättymisestä toimitettava Energiavirastolle luotettava selvitys 34 §:n mukaisesta sähkön tuotannosta tariffijaksolta, preemion mukaista tukea koskeva hakemus sekä oikeat ja riittävät tiedot preemion mukaisen tuen maksamisen kannalta tarpeellisista muista seikoista. Selvitykseen tulee liittää todentajan varmennus selvityksessä esitettyjen tietojen asianmukaisuudesta.

Energiavirasto tekee hakemuksen ja selvityksen perusteella päätöksen preemion mukaisesta tuesta. Energiavirasto maksaa sähkön tuottajalle preemion mukaisen tuen tariffijaksolta, jos sähkön tuottaja on toimittanut hakemuksen 1 momentin mukaisesti ja muut tässä laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Energiaviraston tulee kuitenkin hyväksyä seurantasuunnitelma ennen kuin preemion mukaista tukea voidaan maksaa sähkön tuottajalle. Seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulee antaa tiedot ja määräykset yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Tarkempia säännöksiä selvityksen sisällöstä, hakemuksen toimittamisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja niiden varmennuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

36 §

Alituotantokorvaus ja sen maksaminen

Sähkön tuottajan on maksettava Energiavirastolle alituotantokorvausta siitä sähkön tuotannon määrästä, joka alittaa tukijakson aikana 33 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisesti tuotettavan määrän. Alituotantokorvausta ei kuitenkaan ole maksettava niiltä tunteilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen tai vajaus johtuu sähköverkonhaltijasta johtuvasta syystä, jos todentaja on varmentanut kysees-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sä olevan sähkön määrän ja vajauksen syyn. Alituotantokorvaukseen velvoittavaan sähkön tuotannon määrään sovelletaan muutoin, mitä 34 §:n 1 momentissa säädetään premion mukaisen tuen perusteena olevasta sähkön tuotannon määrästä.

Alituotantokorvauksen suuruus lasketaan sen perusteena olevan sähkön tuotannon määrän ja premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisen premion mukaisesti.

Energiavirasto tekee tukijakson päätyttyä päätöksen alituotantokorvauksesta, jos sitä on määrättävä maksettavaksi. Sähkön tuottaja on velvollinen maksamaan alituotantokorvauksen vuoden kuluessa siitä kun maksuvollisuutta koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Tarkempia säännöksiä alituotantokorvauksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

37 §

Premiojärjestelmää koskevien päätösten raukeaminen, muuttaminen, peruuttaminen ja siirto

Premiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaa, jos sähkön tuottaja ei anna rakentamisvakuutta 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tai rakenna voimalaitosta 33 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti taikka sähkön tuottajasta johtuvasta syystä voimalaitosta ei ole 33 §:n 1 momentin 3 kohdan b alakohdan mukaisesti liitetty sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Hyväksymispäätös raukeaa myös, kun päätöksen mukaisesti tukiaika on päättynyt ja sähkön tuottaja on maksanut alituotantokorvaukset niistä tehtyjen päätösten mukaisesti.

Energiavirasto voi muuttaa premiojärjestelmään hyväksymistä koskevaa päätöstä, jos Euroopan unionin oikeudessa tapahtuneen muutoksen seurauksena polttoainetta ei enää hyväksytä uusiutuvaksi energialähteeksi tai sen käytön edistäminen tukijärjestelmän avulla ei ole enää sallittua. Energiavirasto voi myös muuttaa seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä, jos päätökses-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sä annetun määräyksen perusteessa tapahtuu pysyväksi katsottava muutos.

Energiavirasto voi peruuttaa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen, jos:

1) sähkön tuottaja on antanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevaan päätöseen tai muutoin siihen liittyvään harkintaan; taikka

2) sähkön tuottaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka preemiojärjestelmään hyväksymispäätöksessä tai seurantasuunnitelman hyväksymispäätöksessä annettua määräystä eivätkä asianomaiselle sähkön tuottajalle annetut huomautukset ja varoitukset ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Energiaviraston on siirrettävä hyväksymispäätös toiselle sähkön tuottajalle, jos sähkön tuottaja ilmoittaa kirjallisesti päätöksessä mainitun voimalaitoksen hallinnan siirtymisestä toiselle sähkön tuottajalle sekä toimittaa tarpeelliset tiedot siirron saajasta ja tämän suostumuksesta siirtoon. Siirron saaja vastaa hallinnassaan olevan voimalaitoksen osalta sähkön tuottajalle tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien ja hyväksymispäätöksessä annettujen määräysten noudattamisesta sekä on oikeutettu tukeen saatuaan tiedon hyväksymispäätöksen siirtämisestä. Päätössään hyväksymispäätöksen siirtämisestä Energiaviraston on samalla tarkistettava hyväksymispäätöstä 32 §:n 2 momentissa tarkoitettujen seikkojen osalta ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä 35 §:n 2 momentissa tarkoitettujen seikkojen osalta.

40 §

Todentajan tehtävät

Todentaja antaa 14 ja 28 §:ssä tarkoitettut varmennukset.

40 §

Todentajan tehtävät

Todentaja antaa 14, 28, 33, 35 ja 36 §:ssä tarkoitettut varmennukset.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

43 §

Tiedonsaantioikeus

Energiamarkkinavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja:

3) sähkön tuottajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen kannalta taikka syöttötariffin määräytymisen, maksamisen, maksatuksen keskeytyksen tai takaisinperinnän kannalta.

43 §

Tiedonsaantioikeus

Energiavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja:

3) sähkön tuottajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä *tukijärjestelmään* hyväksymisen kannalta, *tuen* määräytymisen, maksamisen, maksatuksen keskeytyksen tai takaisinperinnän kannalta *taikka sähkön tuottajan maksuvelvollisuuden kannalta*.

48 §

Syöttötariffisäännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
1) rikkoo 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa *taikka* 22 §:n 2 tai 3 momentissa säädettyä velvollisuutta taikka

2) antaa 27 §:ssä tarkoitetussa selvityksessä virheellisiä tietoja,
on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *syöttötariffisäännösten rikkomisesta* sakkoon.

48 §

Tuotantotukisäännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
1) rikkoo 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 22 §:n 2 tai 3 momentissa *taikka* 33 §:n 1 momentin 8 tai 9 kohdassa säädettyä *kirjanpito- tai ilmoitusvelvollisuutta* taikka

2) antaa 27 *tai* 35 §:ssä tarkoitetussa selvityksessä virheellisen tiedon,
on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ***tuotantotukisäännösten rikkomisesta*** sakkoon.

49 §

Maksatuksen keskeytys

Energiamarkkinavirasto voi päätöksellään keskeyttää syöttötariffin maksatuksen, jos:

1) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja on 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä tai että 7—11 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täyty;

2) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja ei toimita maksettavan tuen määräytymistä

49 §

Maksatuksen keskeytys

Energiavirasto voi päätöksellään keskeyttää tuen maksatuksen, jos:

1) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja on 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä *taikka* että 7—11 tai 30 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täyty;

2) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja

Voimassa oleva laki

varten oikeita tai riittäviä tietoja taikka muutoin olennaisella tavalla laiminlyö tai rikkoo tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta tai syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevassa päätöksessä annettua määrystä; taikka

3) sähkön tuottaja ei ole noudattanut 46 §:n nojalla annettua kieltoa tai määrystä.

Energiamarkkinaviraston on keskeytettävä maksatus, jos sähkön tuottaja ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

50 §

Palauttaminen

Sähkön tuottajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa syöttötariffi tai sen osa. Jos palautettava määrä olisi enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

51 §

Takaisinperintä

Energiamarkkinaviraston on päätöksellään määrättävä jo maksettu syöttötariffi perittäväksi takaisin, jos sähkön tuottaja:

1) ei ole noudattanut 49 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöstä; taikka

2) on jättänyt palauttamatta sellaisen syöttötariffin tai sen osan, joka 50 §:n mukaan on palautettava.

Energiamarkkinavirasto voi määrätä jo maksetun syöttötariffin tai sen osan perittäväksi takaisin, jos sähkön tuottaja:

1) on 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä;

2) ei toimita maksettavan tuen määräytymistä varten oikeita tai riittäviä tietoja; taikka

3) on kieltäytynyt antamasta 43 §:n 1 mo-

Ehdotus

ei toimita maksettavan tuen määräytymistä varten oikeita tai riittäviä tietoja taikka muutoin olennaisella tavalla laiminlyö tai rikkoo tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka syöttötariffijärjestelmään tai preemiojärjestelmään hyväksymistä tai preemiojärjestelmään liittyvän seuranta-suunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä annettua määrystä; taikka

3) sähkön tuottaja ei ole noudattanut 46 §:n nojalla annettua kieltoa tai määrystä.

Energiaviraston on keskeytettävä maksatus, jos sähkön tuottaja ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

50 §

Palauttaminen

Sähkön tuottajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa *tuki* tai sen osa. Jos palautettava määrä olisi enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

51 §

Takaisinperintä

Energiaviraston on päätöksellään määrättävä jo maksettu *tuki* perittäväksi takaisin, jos sähkön tuottaja:

1) ei ole noudattanut 49 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöstä; taikka

2) on jättänyt palauttamatta sellaisen *tuen* tai sen osan, joka 50 §:n mukaan on palautettava.

Energiavirasto voi määrätä jo maksetun *tuen* tai sen osan perittäväksi takaisin, jos sähkön tuottaja:

1) on 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä;

2) ei toimita maksettavan tuen tai *alituotantokorvauksen* määräytymistä varten oikeita tai riittäviä tietoja; taikka

3) on kieltäytynyt antamasta 43 §:n 1 mo-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

mentissa tarkoitettuja tietoja tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettua aineistoa taikka avustamasta tarkastuksessa 45 §:n 3 momentin mukaisesti.

mentissa tarkoitettuja tietoja tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettua aineistoa taikka avustamasta tarkastuksessa 45 §:n 3 momentin mukaisesti.

53 §

53 §

*Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika**Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika*

Energiamarkkinaviraston on tehtävä takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun Energiamarkkinaviraston tietoon on tullut 51 §:ssä tarkoitettu seikka.

Energiaviraston on tehtävä takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun *sen* tietoon on tullut 51 §:ssä tarkoitettu seikka.

Syöttötariffin taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta. Vastaavasti velvollisuus syöttötariffin palauttamiseen 50 §:n nojalla raukeaa, kun kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

Tuen taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut *syöttötariffijärjestelmään tai preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan* päätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta. Vastaavasti velvollisuus *tuen* palauttamiseen 50 §:n nojalla raukeaa, kun kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

54 §

54 §

*Kuittaus**Kuittaus*

Energiamarkkinavirasto voi päättää, että palautettava tai takaisin perittävä määrä kuittataan. Kuittaukseen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 30 §:ssä säädetään palautettavan tai takaisin perittävän valtionavustuksen määrän kuittaamisesta.

Energiavirasto voi päättää, että palautettava tai takaisin perittävä määrä kuittataan. Kuittaukseen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 30 §:ssä säädetään palautettavan tai takaisin perittävän valtionavustuksen määrän kuittaamisesta.

Energiamarkkinavirasto voi päättää, että 29 §:n mukaisesti maksettavasta syöttötariffista kuittataan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013) nojalla suoritettavan tuulivoimamaksun erä. Energiamarkkinavirasto ilmoittaa toimitetusta kuittauksesta sähkön tuottajalle.

Energiavirasto voi päättää *ilmoitettuaan kuittauksesta asianomaiselle sähkön tuottajalle, että:*

1) 29 tai 35 §:n mukaisesti maksettavasta tuesta kuittataan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013) nojalla suoritettavan tuulivoimamaksun erä;

2) 35 §:n mukaisesti maksettavasta tuesta kuittataan alituotantokorvaus.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

55 §

55 §

Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen

Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen

Energiaviraston 15, 17 ja 17 b §:ssä, 18 §:n 2 momentissa sekä 28, 39 ja 54 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Energiavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Energiaviraston 15, 17 ja 17 b §:ssä, 18 §:n 2 momentissa sekä 28, 32, 33, 35—37, 39 ja 54 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

55 a §

Hyvitysmaksu

Sähkön tuottajalla, jonka preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan tarjouksen Energiavirasto on päätöksellään tämän lain vastaisesti hylännyt, on oikeus saada Energiavirastolta hyvitysmaksua enintään neljä prosenttia siitä sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman preemion ja sähkön vuosituotantomäärän perusteella laskettavasta tuesta, joka sähkön tuottajalle olisi voitu maksaa ensimmäisen tukijakson aikana.

Hyvitysmaksua koskeva vaatimus käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Vaatimus on esitettävä hallinto-oikeudelle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun Energiaviraston 1 momentissa tarkoitettu päätös on annettu sähkön tuottajalle tiedoksi.

57 §

57 §

Päätöksen täytäntöönpano

Päätöksen täytäntöönpano

Energiamarkkinaviraston 49 tai 54 §:n nojalla antama päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

Energiaviraston 32 §:n 1 ja 2 momentin taikka 49 tai 54 §:n nojalla antama päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

57 a §

Osallistumisvakuuden ja rakentamisvakuuden vapauttaminen

Energiaviraston on viipymättä vapautettava osallistumisvakuus, jos sähkön tuottaja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

antaa rakentamisvakuuden 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti. Muutoin Energiaviraston on muutettava osallistumisvakuus rahaksi ja tilitettävä se valtiolle.

Energiaviraston on viipymättä vapautettava rakentamisvakuus, jos sähkön tuottaja on täyttänyt 33 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 3 kohdan a alakohdassa säädetyn velvollisuuden ja niihin liittyvät 4 kohdassa säädetyt velvollisuudet. Rakentamisvakuudesta vapautetaan kuitenkin ainoastaan osuus, joka vastaa voimalaitoksen nimellistehoa siltä osin kuin sähkön tuottaja on täyttänyt 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädetyn velvollisuuden. Energiaviraston on muutettava rakentamisvakuus rahaksi ja tilitettävä se valtiolle siltä osin kuin sitä ei vapauteta 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädetyn määrärajan päätyttyä.

58 §

58 §

Maksut

Maksut

Tämän lain mukaisten Energiamarkkinaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Preemiojärjestelmään hyväksymistä varten järjestettävästä tarjouskilpailusta aiheutuvien kokonaiskustannusten kattamiseksi sähkön tuottaja on viimeistään 31 §:n 1 momentissa tarkoitettuna määräpäivänä velvollinen suorittamaan Energiavirastolle osallistumismaksun, jota ei palauteta. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella säädetään osallistumismaksusta. Muutoin tämän lain mukaisten Energiaviraston suoritteiden maksullisuudesta ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

59 §

59 §

Tietojen säilyttäminen

Tietojen säilyttäminen

Sähkön tuottaja on velvollinen säilyttämään syöttötariffin maksamista varten laadittavaan selvitykseen liittyvän aineiston, kunnes kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

Sähkön tuottaja on velvollinen säilyttämään tuen maksamista varten laadittavaan selvitykseen liittyvän aineiston, kunnes kymmenen vuotta on kulunut tukijärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

60 §

Tietojen toimittaminen Energiamarkkinavirastolle

Sähkön tuottajan tulee toimittaa Energiamarkkinavirastolle 28 §:ssä tarkoitettu hakemus sähköisesti.

60 §

*Tietojen toimittaminen **Energiavirastolle***

Sähkön tuottajan tulee toimittaa Energiavirastolle 28 ja 35 §:ssä tarkoitettu hakemus ja selvitys sähköisesti.

60 a §

Tarjousasiakirjojen julkisuus

Preemiojärjestelmään liittyvät tarjousasiakirjat, Energiaviraston täydennyspyynnöt sekä tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulevat julkisiksi, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta muualla laissa toisin säädetä, kun 32 §:ssä tarkoitettut päätökset on tehty.

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Lain 14 §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan päivänä kuuta 201 .

Tämän lain 30 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu edellytys on mahdollista täyttää myös sellaisella voimalaitoksen sähköverkkoon liittämisen mahdollistavalla liittymissovimuksella, joka on tehty ennen kuin tämä laki on tullut voimaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2.

Laki

tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013) 6 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Tuulivoimamaksun suorittaminen

Tuulivoimamaksun suorittaminen

Erät maksetaan Energiamarkkinavirastolle. Energiamarkkinavirasto voi kuitata erän asianomaisessa tuulivoimalassa tuotetusta sähköstä maksettavasta syöttötariffista sen mukaan kuin tuotantotukilaissa tarkemmin säädetään.

Erät maksetaan *Energiavirastolle*. *Energiavirasto* voi kuitata erän asianomaisessa tuulivoimalassa tuotetusta sähköstä maksettavasta syöttötariffista *ja preemion mukaisesti tuesta* sen mukaan kuin tuotantotukilaissa tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.